

บ้านและเนื้อแท้ของบ้าน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

บ้านและเนื้อแท้ของบ้าน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

HOUSE AND ITS MEANING

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Master of Architecture Program in Architecture

Department of Architecture

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2015

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ บ้าน และ เนื้อแท้
ของบ้าน ” เสนอโดย นางสาววิกันดา สีคง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิจชัย จิตขจรวานิช

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ อินพันทัง)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิจชัย จิตขจรวานิช)

...../...../.....

57054217 : สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

คำสำคัญ : บ้าน / ความหมาย / ความร่วมสมัย / พื้นถิ่น

วิกัندا สีคง: บ้านและเนื้อแท้ของบ้าน. อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.กฤษชัย จิตขจรวานิช.

109 หน้า.

“บ้าน” เป็นสถาปัตยกรรมขนาดเล็ก ทว่าสัมพันธ์กับมนุษย์มากที่สุดเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ตั้งแต่เยาว์วัยมนุษย์ผูกพันกับบ้านอย่างใกล้ชิดบ้านในบริบทต่างๆ ทั้งการอยู่อาศัย สภาพสังคม และความหลากหลายในเนื้อหาทางสถาปัตยกรรม ซึ่งนำมาสู่การตั้งคำถามเกี่ยวกับความหมายของบ้าน

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษา และค้นหา บริบทที่เกี่ยวข้องกับบ้านในประเด็นต่างๆ เช่น ความหมาย องค์ประกอบทางกายภาพในทางสถาปัตยกรรม รวมถึงต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง และความแตกต่างของบ้านในระบบสังคมที่แตกต่างกันซึ่งนำมาสู่ประเด็นในการศึกษา คือ การเปลี่ยนแปลงของบ้านผ่านช่วงเวลา และการเปลี่ยนแปลงผ่านระบบสังคม โดยมีกระบวนการศึกษา จากการศึกษาบ้านพื้นถิ่น ที่สัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิภาค ลักษณะการอยู่อาศัย และระบบสังคมที่ต่างกัน เทียบเคียงกับการศึกษาบ้านในบริบทร่วมสมัยโดยในที่นี่ใช้กรณีศึกษาจากบ้านจัดสรรค์ โดยการใช้วิธีการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ประกอบด้วยระบบความสัมพันธ์ของผังลักษณะเฉพาะของที่ว่าง และองค์ประกอบทางกายภาพ

จากการศึกษาบริบทและความหมายของบ้าน พบว่าบ้านพื้นถิ่นที่มีระบบสังคมที่แตกต่างกันนั้นมีรูปแบบและความสัมพันธ์ของการใช้ที่ว่างที่แตกต่างกันออกไป เมื่อบริบททางสถาปัตยกรรมของบ้านพื้นถิ่นถูกระบบสังคมสมัยใหม่ ตลอดจนเทคโนโลยีการก่อสร้างใหม่ๆ ทำให้รูปแบบของบ้านและความสัมพันธ์ของที่ว่างนั้นเปลี่ยนแปลงไป จึงเกิดการออกแบบบ้านพื้นถิ่นในบริบทร่วมสมัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือการทำงานร่วมกันขององค์ประกอบ ที่ว่าง ระบบความสัมพันธ์แบบบ้านพื้นถิ่น กับ เนื้อหาของสถาปัตยกรรมร่วมสมัยในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบบ้านพื้นถิ่นในบริบทร่วมสมัย ด้วยการยังคงเนื้อแท้ทางสถาปัตยกรรมของความเป็นบ้านพื้นถิ่นต่อไป.

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

57054217 : MAJOR : ARCHITECTURE

KEYWORD : HOUSE / MEANING / CONTEMPORARY / VERNACULAR.

WIGUNDA SEEKONG : HOUSE AND ITS MEANING. THESIS ADVISER :
ASST.PROF. KITCHAI JITKHAJORNWANICH ,Ph.D. 109 pp.

“House” is a small type of architecture that is closely related to human because it has a relationship about lifestyle. Since the childhood, the human closely linked to the house in various contexts in term of habitation, social status and various dimensions of architecture, These factors lead to the question about the essence of house and its meaning.

This study aims to provide better understanding, and to search for the essence of ‘house’ in various aspects, especially the meaning and physical elements in Architecture, including the study about factors that affect to change and the differences of house in difference societies . This term, leads the topic in that study, regarding the change of house in each period as well as the change in social system. This case will study vernacular house that are involved difference with race, topography, dwelling and society to compare and differentiate the current contemporary house. This study will also use tools in relation to Plans organization, space distinction and physical elements.

Base on study of the meaning and essence of house , it has been found that different societies have difference system of how to utilize space, Because the essence of vernacular architecture is believed to be forgotten and distorted by modern generation and new construction technology, these comes the vernacular house in contemporary form. The purpose of this is to cooperate and combine elements, space, vernacular relation altogether with the contemporary system of architecture in order to prove a way for vernacular design in contemporary setting while still maintaining the unique essence of vernacular architecture.

Department of architecture

Graduate School, Silpakorn University

Student’s signature.....

Academic Year 2015

Thesis Advisor’s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความช่วยเหลือและความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ต้นข้าว ปาณินท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ความใส่ใจในกระบวนการและรายละเอียด ต่อการศึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ทำให้ผู้ศึกษา มีความเข้าใจและความมั่นใจในการทำการศึกษาวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์ รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ อินพันทังและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิจชัย จิตขจรวานิช ที่กรุณาให้ความเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณคณาจารย์สาขาแนวความคิดในการออกแบบทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำทัศนคติ และความรู้ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมมาโดยตลอด การศึกษา

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมการศึกษาสาขานแนวความคิดในการออกแบบทุกท่าน ที่ได้แลกเปลี่ยนทัศนคติ มุมมองที่หลากหลายอันก่อให้เกิดความเข้าใจ สนใจในสถาปัตยกรรมและคำแนะนำที่ดี ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบคุณครอบครัว และ เพื่อน ที่เป็นกำลังใจ และกำลังสนับสนุนที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณ บ้าน และ เนื้อแท้ของบ้าน ที่นำไปสู่คำตอบและข้อสงสัยในที่อยู่อาศัยของมนุษย์.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมุติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	3
ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2 นิยามและความหมาย.....	4
ลักษณะภูมิอากาศ.....	5
วัสดุ และ เทคนิคการก่อสร้าง.....	8
ลักษณะสิ่งแวดล้อมประเทศ.....	11
ลักษณะอาชีพ.....	13
วัฒนธรรม.....	16
3 การศึกษา และทดลอง.....	20
การศึกษาหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่.....	21
บ้านแม่สามแลบ, สบเมย แม่ฮ่องสอน.....	22
บ้านไต้ลื้อ, ท่าวังผา น่าน.....	23
เรือนไทดำ, อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี.....	25
หมู่บ้านลัวะ, แม่ละอูบ แม่ฮ่องสอน.....	26
หมู่บ้านชาวประมง, บ้านสะพาน ชลบุรี.....	28

บทที่	หน้า
การเลือกที่ตั้ง.....	34
หมู่บ้านไต่ดำ, ท่ายาง เพชรบุรี.....	34
หมู่บ้านลัวะ, แม่ละอูบ แม่ฮ่องสอน.....	35
หมู่บ้านเรือนแพ, สะแกกรัง อุทัยธานี.....	36
การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้าน หมู่บ้านพื้นถิ่น.....	37
การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้านไต่ดำ.....	37
การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้านลัวะ.....	42
การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้านสะแกกรัง.....	47
การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้านจัดสรรค์(บ้านร่วมสมัย).....	54
4 การออกแบบสถาปัตยกรรม.....	58
การสร้างโจทย์การออกแบบ.....	58
สรุปโปรแกรม.....	58
กระบวนการและวิธีการทดลอง.....	59
การทดลองความเป็นบ้านพื้นถิ่น กับ ระบบกริดเค้าช่อง.....	59
การทดลองความเป็นบ้านพื้นถิ่นร่วมกับ บ้านร่วมสมัย (บ้านจัดสรร).....	60
การออกแบบขั้นต้น.....	80
การออกแบบบ้านไต่ดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด).....	80
การออกแบบไต่ดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับ ความร่วมสมัย).....	82
การออกแบบไต่ดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด).....	83
การออกแบบบ้านลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด).....	85
การออกแบบลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับ ความร่วมสมัย).....	86
การออกแบบลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นความร่วมสมัยที่สุด).....	87
การออกแบบสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด).....	88
การออกแบบสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นร่วมสมัยที่สุด).....	89

บทที่	หน้า
การให้ค่าน้ำหนักและการเลือกบ้านในการออกแบบขั้นสุดท้าย.....	94
การพัฒนาแบบและการออกแบบขั้นสุดท้าย.....	95
5 สรุปการศึกษาวิทยานิพนธ์.....	106
รายการอ้างอิง.....	108
ประวัติผู้วิจัย.....	109

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	Laugier's primitive hut พื้นฐานธรรมชาติสำหรับสถาปัตยกรรมพบในรูปแบบของกระท่อมดั้งเดิม.....	1
2	การเปรียบเทียบบ้านตามความหมายในอดีตและปัจจุบัน.....	4
3	Wigwam Homes.....	5
4	Longhouses.....	5
5	Tepees.....	6
6	Grass Houses.....	6
7	Wattle and Daub Houses.....	6
8	Typical open house in jungle near Iquitos, Peru.....	6
9	Adobe Houses.....	7
10	Earthen Houses.....	7
11	Plank Houses.....	7
12	Igloos.....	7
13	Brush Shelters.....	7
14	Algonquian Indians.....	8
15	Native American homes.....	8
16	Beehive Mud House.....	8
17	Igloos (Eskimos).....	8
18	(Bhunga) in Kutch.....	8
19	Mongol Yurt.....	8
20	Masai Dwelling (Africa).....	9
21	Bodripty Iron Age.....	9
22	The Marsh Arabs – IRAQ.....	9
23	Mardin Stone Houses Turkey.....	9
24	Houses in Amran, Yemen.....	9

ภาพที่	หน้า
25 Arge Bam, Bam, Iran.....	10
26 Pueblos, southwestern,USA.....	10
27 Uru dwelling, lake Titicaca.....	10
28 Leaf house in Solomon Islands.....	10
29 Northern Ghana.....	10
30 Log Cabin House, USA.....	10
31 The Marsh Arabs – IRAQ.....	11
32 Yagua dwelling, Amazon.....	11
33 Nuba village ,Sudan.....	11
34 Italian Hippie Hill Town.....	11
35 Navajo house,Southwestern.....	11
36 Steep hillsides House, India.....	12
37 Cave dwelling ,Chihuahua, Mexico, North AmericaCAVE DWELLINGS.....	12
38 Gilbert and Ellice islands.....	13
39 บ้านเรือนแพ,ประเทศไทย.....	13
40 Diagrammatic plan of a typical french farm with yard.....	13
41 Diagrammatic plan of a typical Italian farm with yard.....	14
42 Clustering within free outline (additive).....	15
43 Two basic patterns of the division of elements in farm dwellings. (Adapted from Weiss, Hauser und Landschaften der Schweiz.).....	15
44 Internal division within fixed outline (subtractive).....	16
45 Ondol (Heated Floor during Winer) Suwon, Korea.....	16
46 Gel South Gobi Desert, Mongolia.....	16
47 Stone house of miao.....	17
48 Complex house of Hakka Family.....	17
49 Houses on the Water Sabah, Malaysia.....	17

ภาพที่	หน้า
50 House of Lafu Tribe Northern Thailand.....	17
51 Sun Dried Brick House of Berber.....	17
52 Anuak Tribe Village Omo Valley, Tribe Merzouga, Sahara Desert, Morocco....	17
53 Nomad Dome-shaped House of Atr Tribe Eritrea.....	18
54 Old Town Sana'a, Yemen.....	18
55 Tree House of Bagobo Tribe Mindanao Island, Philippines.....	18
56 Tepee Alberta, Canada.....	18
57 Ndebele Tribe Doorway South Africa.....	18
58 Reed Houses of Uros Tribe Titicaca Lake, Peru.....	18
59 White Houses Santorin Island, Greece.....	18
60 Sami (Lap Tribe) House.....	19
61 Mud-Walled House African City of Djenne, Mali.....	19
62 Wooden Frame Houses Rheinland-Pfalz, Germany.....	19
63 Cueba (Underground Houses) Andalusia, Spain.....	19
64 แผนภาพแสดงโครงสร้างการตั้งข้อกำหนดในการศึกษาบ้าน	20
65 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านแม่สามแลบ	21
66 ลักษณะการอยู่อาศัยของหมู่บ้านแม่สามแลบ.....	21
67 การตั้งถิ่นฐานกลุ่มการอยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ.....	22
68 แผนภาพแสดงการแยกองค์ประกอบของหมู่บ้าน	22
69 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านไต้ลื้อ.....	23
70 ภาพแสดงลักษณะการอยู่อาศัยของหมู่บ้านไต้ลื้อ.....	23
71 แสดงการตั้งถิ่นฐานการอยู่อาศัยของหมู่บ้านไต้ลื้อ.....	24
72 แผนภาพแสดงการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้านไต้ลื้อ.....	24
73 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านไทดำ.....	25
74 ลักษณะโดยทั่วไปของหมู่บ้านไทดำ.....	25
75 แสดงการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มบ้านหมู่บ้านไทดำ.....	25

ภาพที่	หน้า
76	แผนภาพการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้านไทดำ.....26
77	แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านลัวะ.....27
78	ลักษณะโดยทั่วไปการตั้งถิ่นฐานการอยู่อาศัย.....27
79	แสดงการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านลัวะ.....27
80	แผนภาพการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้านลัวะ.....28
81	แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านชาวประมง 1.....28
82	แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านชาวประมง 2.....29
83	แสดงบริเวณการตั้งถิ่นฐานการอยู่อาศัย.....29
84	แสดงลักษณะการอยู่อาศัยของหมู่บ้านชาวประมง.....29
85	แผนภาพการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้านของหมู่บ้านชาวประมง.....30
86	แสดงผังพื้นที่ของกรณีศึกษาบ้านแม่สามแลบ.....30
87	แสดงผังพื้นที่ของกรณีศึกษาบ้านไต้ลื้อ.....31
88	แสดงผังพื้นที่ของกรณีศึกษาเรือนไทดำ (ดั้งเดิม).....31
89	แสดงผังพื้นที่ของกรณีศึกษาเรือนไทดำ (พัฒนาจากดั้งเดิม).....32
90	แสดงผังพื้นที่ของกรณีศึกษาบ้านลัวะ.....32
91	แสดงผังพื้นที่ของกรณีศึกษาหมู่บ้านชาวประมง.....33
92	แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านไทดำ.....34
93	แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านไทดำ และ ขนาดที่ตั้ง.....35
94	แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านลัวะ.....35
95	แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านลัวะ และ ขนาดที่ตั้ง.....36
96	แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านเรือนแพสะแกกรัง.....36
97	ผังพื้นที่บ้านไทดำ ดั้งเดิม.....37
98	แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านไทดำ ดั้งเดิม.....38
99	แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านไทดำสมัยใหม่.....38
100	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านไทดำ สมัยใหม่.....39
101	แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านไทดำสมัยใหม่.....39

ภาพที่	หน้า
102	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านไทดำ สมัยใหม่..... 40
103	แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านไทดำ..... 40
104	แสดงลำดับการปิดล้อม(Enclosure) จากภายนอกสู่ภายในของบ้านไทดำ..... 41
105	แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์แบบกลุ่มของบ้านไทดำ..... 41
106	ผังพื้นบ้านลัวะ แบบดั้งเดิม..... 42
107	ผังพื้นบ้านลัวะ แบบดั้งเดิมและต่อขยาย..... 42
108	ผังพื้นบ้านลัวะ แบบต่อขยาย..... 43
109	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะดั้งเดิม..... 43
110	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะดั้งเดิมและต่อขยาย..... 43
111	แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านลัวะแบบต่อขยาย..... 44
112	แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะ..... 44
113	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะดั้งเดิมและต่อขยาย..... 44
114	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะแบบต่อขยาย..... 45
115	แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์แบบกลุ่มของบ้านลัวะ..... 45
116	ผังพื้นบ้านสะแกกรัง ดั้งเดิม..... 45
117	ผังพื้นบ้านสะแกกรัง ดั้งเดิมและต่อขยาย..... 48
118	ผังพื้นบ้านสะแกกรัง สมัยใหม่..... 48
119	ผังพื้นบ้านสะแกกรัง สมัยใหม่..... 49
120	แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านสะแกกรังดั้งเดิม..... 49
121	แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านสะแกกรังดั้งเดิมและต่อขยาย..... 50
122	แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านสะแกกรังสมัยใหม่..... 50
123	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังดั้งเดิม..... 51
124	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังดั้งเดิมและต่อขยาย..... 52
125	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังสมัยใหม่..... 52
126	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังดั้งเดิม..... 53
127	แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังดั้งเดิมและต่อขยาย..... 53

ภาพที่	หน้า
128 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังสมัยใหม่.....	54
129 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังสมัยใหม่.....	55
130 แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรัง.....	55
131 แสดงลำดับการปิดล้อม(Enclosure) จากภายนอกสู่ภายในของบ้านสะแกกรัง.....	56
132 แสดงผังพื้นบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย).....	56
133 แสดงระดับการปิดล้อมบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย).....	57
134 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย).....	57
135 แสดงความสัมพันธ์ของที่ว่างในเชิง 3 มิติ.....	58
136 แผนภาพแสดง ผังความคิดของความเป็นบ้านแบบเป็นกลาง(International).....	59
137 แผนภาพแสดง ผังความคิดจากเครื่องมือ ความเป็นบ้านที่เป็นกลาง(International).....	59
138 แสดงไดอะแกรมขั้นตอนการทดลองกับกริดเก้าช่อง.....	60
139 แสดงไดอะแกรมการปรับเปลี่ยนได้ ของผนัง ในหุ่นจำลอง กริด เก้าช่อง.....	60
140 ภาพถ่ายหุ่นจำลองบ้าน(International)กับกริดเก้าช่อง.....	61
141 แสดงไดอะแกรมขั้นตอนการทดลอง ความเป็นบ้านไทดำกับกริดเก้าช่อง.....	62
142 ภาพหุ่นจำลองการทดลอง ความเป็นบ้านไทดำกับกริดเก้าช่อง.....	62
143 แสดงไดอะแกรมขั้นตอนการทดลอง ความเป็นบ้านลัวะกับกริดเก้าช่อง.....	63
144 ภาพหุ่นจำลองการทดลอง ความเป็นบ้านลัวะกับกริดเก้าช่อง.....	64
145 แสดงไดอะแกรมขั้นตอนการทดลอง ความเป็นบ้านสะแกกรังกับกริดเก้าช่อง.....	65
146 ภาพหุ่นจำลองการทดลอง ความเป็นบ้านสะแกกรังกับกริดเก้าช่อง.....	65
147 ผังพื้นบ้านจัดสรรกรณีศึกษาตัวอย่างที่นำมาใช้ในการทดลอง.....	66
148 แสดงเครื่องมือระดับการปิดล้อม ที่ใช้ในการทดลอง.....	67
149 ผังพื้นบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านไทดำ.....	68
150 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบ บ้านไทดำ.....	68
151 ผังพื้นบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านลัวะ.....	69

ภาพที่	หน้า
152 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบ บ้านลั่วะ.....	69
153 ผังพื้นที่บ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านสะแกกรัง.....	70
154 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบ บ้านลั่วะ.....	70
155 ผังการปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ.....	71
156 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของผังปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้าน ไทดำ.....	71
157 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้าน ไทดำ.....	72
158 ผังการปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลั่วะ.....	72
159 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของผังปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้าน ลั่วะ.....	73
160 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลั่วะ.....	73
161 ผังการปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง.....	74
162 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของผังปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้าน สะแกกรัง.....	74
163 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้าน สะแกกรัง.....	75
164 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ.....	75
165 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้าน ไทดำ.....	76
166 ภาพโมเดลการปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ.....	76
167 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลั่วะ.....	77
168 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้าน ลั่วะ.....	77

ภาพที่	หน้า
169 ภาพโมเดลการปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลั่วะ.....	78
170 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง.....	78
171 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้าน สะแกกรัง.....	79
172 ภาพโมเดลการปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง.....	79
173 ผังพื้นและภาพตัด การออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด).....	80
174 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด).....	81
175 ภาพโมเดลบ้านไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด).....	81
176 ผังพื้นการออกแบบไทดำในบริบทร่วมสมัย(มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย).....	82
177 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย).....	82
178 ภาพโมเดลบ้านไทดำมีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย.....	83
179 ผังพื้นบ้านไทดำในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด).....	85
180 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด).....	84
181 ภาพโมเดลบ้านไทดำ ในบริบทร่วมสมัย(มีความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด).....	84
182 ผังพื้นและภาพตัด การออกแบบลั่วะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด).....	85
183 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านลั่วะในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด).....	85
184 ภาพโมเดลบ้านลั่วะ ในบริบทร่วมสมัย(มีความเป็นบ้านพื้นถิ่นที่สุด).....	86
185 ผังพื้นบ้านลั่วะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย).....	86
186 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านลั่วะในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย).....	86
187 ภาพโมเดลพื้นบ้านลั่วะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย).....	87
188 ผังพื้นการออกแบบลั่วะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นความร่วมสมัยที่สุด).....	87

ภาพที่	หน้า
189 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านลั่วะในบริบท ร่วมสมัย.....	87
190 โมเดลบ้านลั่วะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นความร่วมมือมากที่สุด).....	88
191 ภาพเครื่องมือการออกแบบ ของช่องเปิด จากที่มีความถี่มากที่สุด ไปยังน้อยที่สุด.....	88
192 ผังพื้นที่การออกแบบสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด).....	88
193 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านสะแกกรัง (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด).....	89
194 ภาพถ่ายโมเดลการออกแบบสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด).....	89
195 ผังพื้นที่บ้านสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ร่วมกับความร่วมมือ).....	90
196 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านสะแกกรัง (มีความเป็นพื้นที่กับความร่วมมือ).....	90
197 ภาพโมเดลบ้านสะแกกรัง(มีความเป็นพื้นที่กับความร่วมมือ).....	90
198 ผังพื้นที่บ้านสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นร่วมสมัยที่สุด).....	91
199 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านสะแกกรัง (มีความเป็นร่วมสมัยที่สุด).....	91
200 ภาพโมเดลบ้านสะแกกรัง(มีความเป็นร่วมสมัยที่สุด).....	92
201 ภาพเครื่องมือการออกแบบบ้านสะแกกรัง ของช่องเปิด จากที่มีความถี่มากที่สุด ไปยังน้อยที่สุด.....	92
202 โมเดลการเปรียบเทียบการออกแบบบ้านพื้นที่ในบริบทร่วมสมัย.....	93
203 แสดงการให้ค่าน้ำหนักและการเลือกบ้านในการออกแบบขั้นสุดท้าย.....	94
204 ภาพโมเดลการพัฒนาแบบร่างการออกแบบบ้านไทดำ.....	95
205 ภาพโมเดลการพัฒนาแบบร่างการออกแบบบ้านลั่วะ.....	95
206 ภาพโมเดลการพัฒนาแบบร่างการออกแบบบ้านสะแกกรัง.....	96
207 แสดงผังพื้นที่ 1 บ้านไทดำ.....	96
208 แสดงผังพื้นที่ 2 บ้านไทดำ.....	97
209 โมเดลการพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายบ้านไทดำ.....	98

ภาพที่	หน้า
210 ภาพตัดแสดงการเชื่อมต่อของที่ว่างบ้านไทดำ.....	98
211 แสดงผังพื้นที่ 1.....	99
212 แสดงผังพื้นที่ 2 การพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายบ้านลัวะ.....	99
213 แสดงภาพโมเดลการพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายบ้านลัวะ.....	100
214 ภาพตัดแสดงการเชื่อมต่อของที่ว่างบ้านลัวะ.....	100
215 แสดงผังพื้นที่การพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายบ้านสะแกกรัง.....	101
216 แสดงภาพโมเดลการพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายบ้านสะแกกรัง.....	102
217 ภาพตัดแสดงการเชื่อมต่อของที่ว่างบ้านสะแกกรัง.....	102

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

บ้าน คฤหาสน์ วัง กระท่อม กระท่อม เฝิง คำทุกคำที่กล่าวมาล้วนเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ทั้งสิ้น ที่อยู่อาศัยที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดที่สุดกับมนุษย์ ในชีวิตประจำวัน ทุกๆวัน ตั้งแต่ตื่นลืมตา รับประทานอาหาร อาบน้ำ พักผ่อน จนกระทั่งเข้านอน บ้านทำหน้าที่ของมันร่วมกับมนุษย์ ได้อย่างสอดคล้องและสมบูรณ์ อย่างที่เราไม่เคยรู้ตัว การใช้งานของบ้านนั้น บ้านเป็นประเภทของอาคารที่มีการใช้งานแตกต่างจากอาคารอื่นๆ โดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะ เป็น ในแง่ของความ เป็นส่วนตัว ความเป็นเจ้าของ หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ต่างๆ และเวลาในการใช้งาน

แรกเริ่มในการตั้งถิ่นฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์ ในแต่ละชนชาติ หรือในแต่ละท้องถิ่นนั้น ล้วนเกิดขึ้นจากความต้องการพื้นฐานที่สุดในการอยู่อาศัย ในการปกป้องตนเองจากธรรมชาติดังที่ปรากฏในข้อเขียนของ Abbé-Marc-Antoine Laugier (1713-1796) ที่ว่าด้วยการทำความเข้าใจในการจำแนกประเภทของสถาปัตยกรรมผ่านพื้นฐานของธรรมชาติ

ภาพที่ 1 Laugier's primitive hut พื้นฐานธรรมชาติสถาปัตยกรรมพบในรูปแบบกระท่อมดั้งเดิม
ที่มา: March-Antoine Laugier, An Essay on Architecture, (London: T. Osborne and Shipton, 1997), 7.

ต่อมาในทฤษฎีสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มีแนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกประเภททางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างออกไปกล่าวคือ ประเภทของสถาปัตยกรรมขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม โครงสร้างและความจำเป็นในระบบอุตสาหกรรม องค์ประกอบพื้นฐานในแต่ละประเภทของสถาปัตยกรรมมาจาก หลักเกณฑ์ ความต้องการของชีวิตมนุษย์ (Le Corbusier)

จากทฤษฎีการจำแนกประเภทสถาปัตยกรรมข้างต้น ที่เริ่มต้นจากธรรมชาติ มาจนถึงทฤษฎีสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ที่หยิบยกเรื่องสังคมและความต้องการในระบบอุตสาหกรรมเข้ามา แสดงให้เห็นว่าจากแรกเริ่มที่สถาปัตยกรรมถูกมองผ่าน ลักษณะพื้นฐานของธรรมชาติ จนกระทั่งการมองประเภทของสถาปัตยกรรมผ่านหน้าที่การใช้งาน จากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ที่ตอบรับกับลักษณะสังคมต่างๆ ที่แตกต่างกัน บ้านเป็นประเภททางสถาปัตยกรรม อันดับต้นๆ ในการศึกษา การจัดประเภทอาคารเหล่านี้จะทำให้ความเป็นบ้าน ในมิติต่างๆ หล่นหายไปหรือไม่ มีด้านใดที่ถูกหลงลืมไปผ่านช่วงเวลาหรือยุคสมัย ที่เนื้อแท้ของบ้านอาจถูกมองข้าม และไม่ได้ถูกพิจารณาอย่างจริงจัง

2. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและหา เนื้อแท้ของบ้าน ในประเด็นต่างๆ ทั้ง องค์ประกอบทางกายภาพและความหมายของบ้าน ในระบบสังคมที่แตกต่างกัน เนื่องจากรูปแบบของบ้านถูกใช้ผ่านกรอบของการจัดประเภทผ่านระบบต่างๆ ผ่านช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากมาย ความเป็นบ้านที่แท้จริงอาจหล่นหายไป โดยมุ่งเน้นทำความเข้าใจและค้นหาเนื้อแท้ของบ้าน รวมไปถึงความเป็นบ้านและเนื้อแท้ของบ้านในบริบททางวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่แตกต่างกัน ผ่านเครื่องมือในการออกแบบสถาปัตยกรรมในรูปแบบของสถาปัตยกรรมร่วมสมัย

3. สมมุติฐานของการศึกษา

บ้าน เป็นสถาปัตยกรรมที่มีองค์ประกอบอยู่มากมาย ทั้งในทางกายภาพ และในมิติอื่นทางระบบสังคม เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเหล่านั้นที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การที่บ้านเปลี่ยนแปลงไปตามระบบสังคมที่เปลี่ยนแปลง และเวลาหรือยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป องค์ประกอบต่างๆของบ้านจะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ แล้วองค์ประกอบอะไร เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สุดของบ้านอย่างแท้จริง

จากการตั้งคำถามข้างต้นนั้น ทำให้เกิดคำถามขึ้นว่า บ้านในแต่ละบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน องค์ประกอบจะแตกต่างกันหรือไม่ แล้วองค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานหรือแก่นแท้ของบ้านนั้นคืออะไร มีอะไรบ้าง เราสามารถเรียนรู้ระบบสังคม มนุษย์ และการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันผ่านการศึกษาเนื้อแท้ของบ้าน ได้หรือไม่ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการออกแบบบ้านในบริบททางวัฒนธรรมพื้นถิ่น ให้สอดคล้องกับการอยู่อาศัยในบริบทของความร่วมสมัย

4. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเนื้อแท้ของบ้านและความเป็นบ้านผ่านองค์ประกอบทางกายภาพ และความหมายเพื่อนำไปสู่การออกแบบทดลองสถาปัตยกรรมที่มีความเป็นบ้านด้วยองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดทำความเข้าใจการออกแบบบ้านที่มีความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อแท้ของบ้านในระบบสังคมที่ต่างกัน กับ ลักษณะของสถาปัตยกรรมร่วมสมัย

5. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

5.1 ศึกษาานิยามและความหมายของบ้าน ด้วยการตั้งคำถามถึงความแตกต่างกันของลักษณะทางกายภาพ เพื่อค้นหา ปัจจัยและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ทำให้บ้านแตกต่างกัน

5.2 ค้นหาแนวคิด และเครื่องมือของบ้านพื้นถิ่นและบ้านร่วมสมัย ผ่านการศึกษากรณีศึกษา ลักษณะทางกายภาพของบ้าน ทั้งสองด้าน เพื่อสรุปเนื้อหาและเครื่องมือของบ้านพื้นถิ่นและบ้านร่วมสมัย

5.3 ออกแบบทดลองเพื่อค้นหาแนวทางและความเป็นไปได้ในการออกแบบบ้านพื้นถิ่นในบริบทร่วมสมัย ภายใต้เงื่อนไขของการทำงานร่วมกันระหว่าง เนื้อแท้ของบ้านพื้นถิ่น และความเป็นบ้านในบริบทร่วมสมัยเพื่อทำความเข้าใจเนื้อแท้ของบ้าน ตามเป้าหมายของวิทยานิพนธ์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

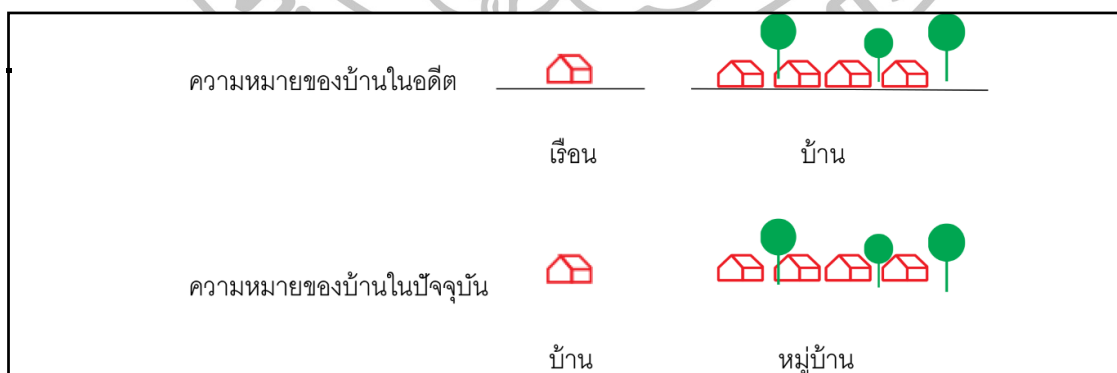
เนื้อแท้ของบ้าน ความหมาย องค์ประกอบ ความแตกต่างกัน ได้ถูกศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้นสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา เพื่อนำไปต่อยอดในการออกแบบ และการศึกษาเรื่องบ้าน และเนื้อแท้ของบ้านต่อไป

บทที่ 2

นิยามและความหมาย

“บ้าน” คือ พื้นที่ซึ่งกันไว้ปลูกเรือนสำหรับอยู่ มีบริเวณเป็นเขตโดยรอบเพราะ ฉะนั้นบ้าน จึงเป็นที่อยู่อาศัยทั้งหมดรวมทั้งตัวเรือน และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆด้วย นี่พูดเฉพาะ รายครัวเรือน ถ้าหลายครัวเรือนรวมกันอยู่เป็นหมู่ เป็นเรือนมากหลัง เป็นบ้านเหมือนกัน หรือเรียกให้เต็มอย่างที่ใช้กันอยู่ในเวลานี้ว่า หมู่บ้าน¹

จะเห็นว่ากรให้ความหมายของบ้าน ในอดีต และปัจจุบันแตกต่างกันมาก มีนัยยะ ทางกายภาพละทางความหมาย ซึ่งแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทำให้นำมาสู่ความเข้าใจใหม่ เกี่ยวกับ บ้าน ในปัจจุบัน ซึ่งเข้าใจว่า บ้าน คนละคำ กับหมู่บ้าน และความเข้าใจใหม่คือ บ้าน คือ เรือน ส่วน หมู่บ้าน คือ กลุ่มของเรือนที่พักอาศัยซึ่งตั้งอยู่ใกล้ชิดกัน เช่นเดียวกับบ้าน ในภาษาอังกฤษ ที่มี ความหมายเชิงนัยยะ แตกต่างกัน คือ House² กับ Home House คือ เรือนตามความหมายที่ว่า อาคารสำหรับการอยู่อาศัยของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ประกอบด้วยชั้นล่างหรือชั้นบน และ Home คือ บ้าน ตามความหมายที่ว่า สถานที่ที่หนึ่งที่อยู่อย่างถาวรโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ฐานะสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัวหรือในครัวเรือน

ภาพที่ 2 การเปรียบเทียบบ้านตามความหมายในอดีตและปัจจุบัน

¹ บัณฑิต จุลาลัย, **บ้านไทย**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), 2-4.

² Oxford Advanced Learner's Dictionary, เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2558, เข้าถึงได้จาก

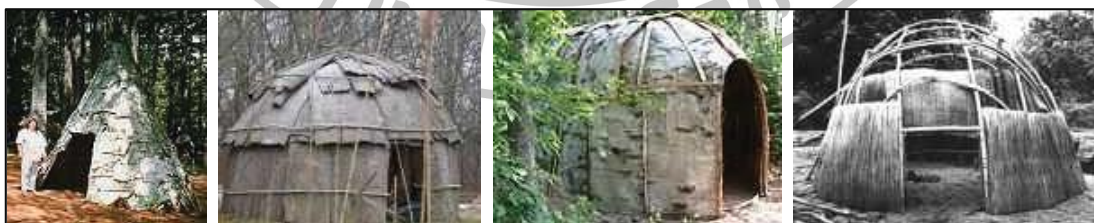

ในความแตกต่างของ บ้าน ในด้านภาษาศาสตร์ ทำให้เกิดการตั้งคำถามถึง ความเป็น บ้านที่แท้จริง บ้าน มีนัยยะอะไรที่ซ่อนอยู่อีก คำว่า บ้าน กับ เรือน ที่มีนัยยะทางกายภาพที่ แตกต่างกันมาก ทั้งการใช้งานจริงในอดีตและปัจจุบัน ก่อให้เกิดคำถามต่อมา ถึงแรกเริ่มการสร้าง ที่อยู่อาศัยของมนุษย์ และลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกันของบ้าน เหตุ ปัจจัยอะไรที่ทำให้บ้าน แตกต่างกัน

การตั้งคำถามข้างต้นนี้ นำมาสู่การศึกษา เหตุ ปัจจัยที่ทำให้ลักษณะทางกายภาพ ของบ้านแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะภูมิอากาศ
2. ลักษณะภูมิประเทศ
3. วัสดุในท้องถิ่น เทคนิคการก่อสร้าง
4. ลักษณะอาชีพ ฐานะทางสังคม
5. วัฒนธรรม ความเชื่อ

1. ลักษณะภูมิอากาศ แรกเริ่มการสร้างสิ่งกำบังสำหรับการอยู่อาศัย มาจากการ ปกป้องกันตัวเองจากธรรมชาติ ซึ่งในสมัยนั้น สามารถทำได้ยาก สภาพภูมิอากาศจึงเป็นปัจจัย แรกๆ ในการเกิดลักษณะทางกายภาพของบ้าน มนุษย์สรรหาวัสดุต่างๆ ที่ตนเองสามารถหาได้ มา เพื่อสร้างสิ่งกำบังโดยเดิม เป็นการอยู่อาศัยแบบชั่วคราวและเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ยังไม่มีการลง หลักรูปแบบที่ใดอย่างสุภาพ ลักษณะที่อยู่อาศัยจึงเป็นการสร้างแบบง่ายๆ ไม่คงทนถาวร และไม่ ซับซ้อน

ภาพที่ 3 Wigwam Homes

ภาพที่ 4 Longhouses

ภาพที่ 5 Tepees

ภาพที่ 6 Grass Houses

ภาพที่ 7 Wattle and Daub Houses

ภาพที่ 8 Typical open house in jungle near Iquitos, Peru

ภาพที่ 9 Adobe Houses

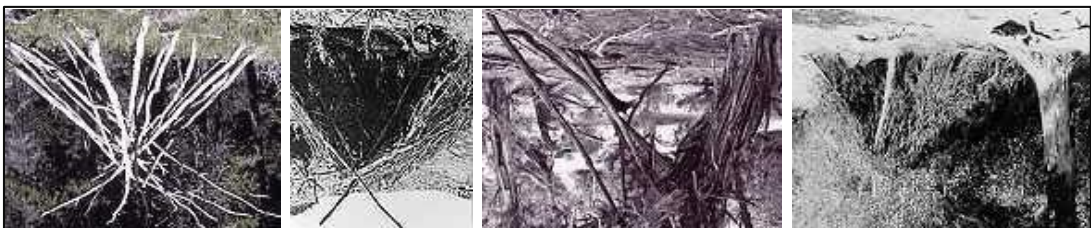
ภาพที่ 10 Earthen Houses

ภาพที่ 11 Plank Houses

ภาพที่ 12 Igloos

ภาพที่ 13 Brush Shelters

2. วัสดุ และ เทคนิคการก่อสร้าง ปัจจัยต่อมาคือ วัสดุ ที่มนุษย์สามารถหามาสร้างที่อยู่อาศัยได้ ซึ่งทำให้ลักษณะของบ้านแตกต่างกัน รวมไปถึงเทคนิคในการก่อสร้างด้วย ซึ่งล้วนแต่เป็นวัสดุธรรมชาติ ลักษณะย่อยๆ ของวัสดุที่นำมาสร้างนั้นทำให้เกิดรูปทรงเฉพาะขึ้น ซึ่งเป็นรูปทรงพื้นฐานของเรขาคณิต ในลักษณะโค้งกลม และ รูปสี่เหลี่ยม ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 ลักษณะโค้ง,กลม (Circular form)

มักทำมาจากวัสดุ หญ้า, ไม้, ดินโคลน, และน้ำแข็ง

ภาพที่ 14 Algonquian Indians

ภาพที่ 15 Native American homes

ภาพที่ 16 Beehive Mud House

ภาพที่ 17 Igloos (Eskimos)

ภาพที่ 18 (Bhunga) in Kutch

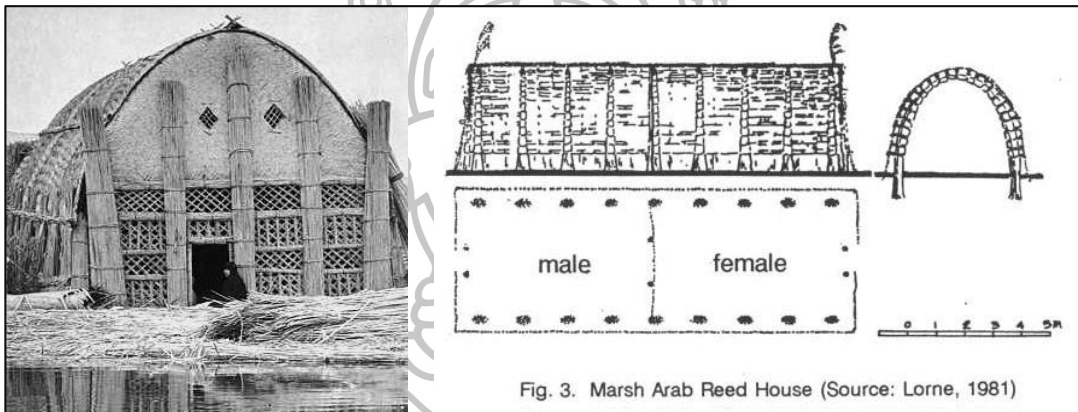

ภาพที่ 19 Mongol Yurt

ภาพที่ 20 Masai Dwelling (Africa)

ภาพที่ 21 Bodrifty Iron Age

ภาพที่ 22 The Marsh Arabs – IRAQ

2.2 ลักษณะทรงเหลี่ยม (Rectangular form)

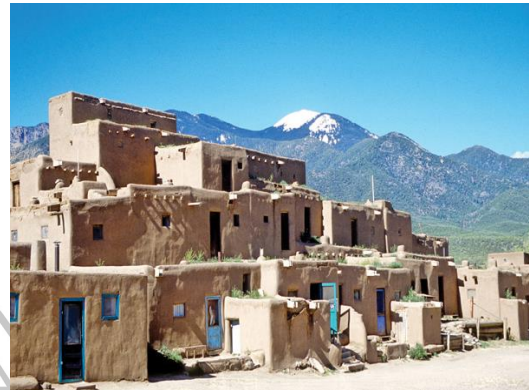

ภาพที่ 23 Mardin Stone Houses Turkey

ภาพที่ 24 Houses in Amran, Yemen

ภาพที่ 25 Arge Bam, Bam, Iran

ภาพที่ 26 Pueblos, southwestern, USA

ภาพที่ 27 Uru dwelling, lake Titicaca

ภาพที่ 28 Leaf house in Solomon Islands

ภาพที่ 29 Northern Ghana

ภาพที่ 30 Log Cabin House, USA

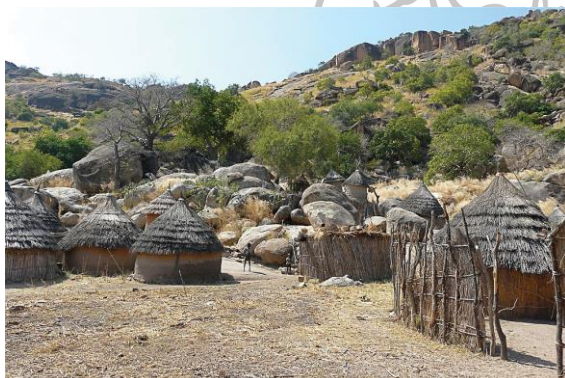
ภาพที่ 31 The Marsh Arabs – IRAQ

ภาพที่ 32 Yagua dwelling, Amazon

3. ลักษณะสัณฐานภูมิประเทศ ลักษณะสัณฐานภูมิประเทศในที่นี้กล่าวถึงที่ราบ หุบเขา ที่ราบบนภูเขาสูง หน้าผา รวมไปถึง ในน้ำด้วย การเกิดลักษณะทางกายภาพของบ้านตบสนองต่อลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

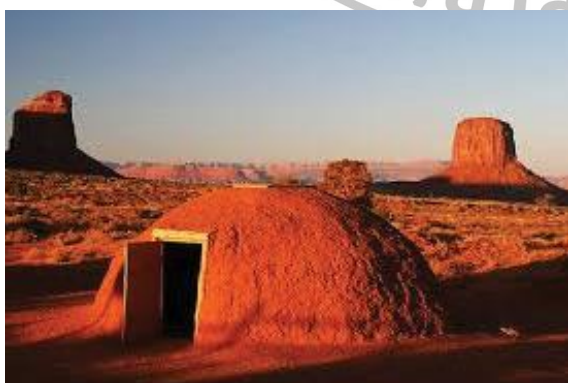
3.1 ที่ราบ,ที่ราบสูง,ที่ราบบนภูเขา

ภาพที่ 33 Nuba village ,Sudan

ภาพที่ 34 Italian Hippie Hill Town

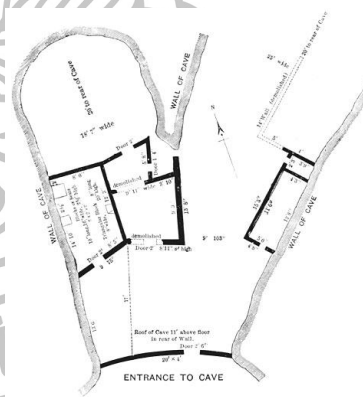
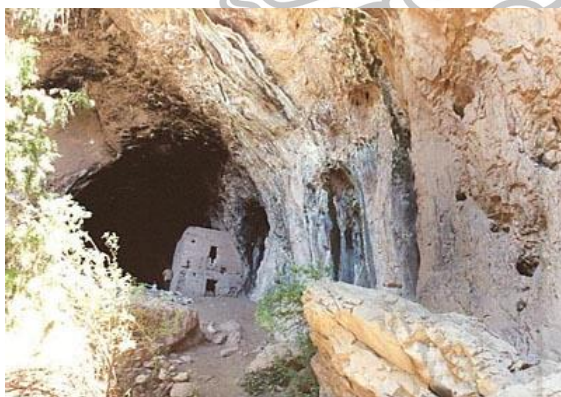

ภาพที่ 35 Navajo house,Southweatern

3.2 ภูเขา ลักษณะการสร้างที่อยู่อาศัยที่ภูเขา มีทั้ง สร้างเกาะติดกับภูเขาหรือหน้าผา และสร้างภายในภูเขา

ภาพที่ 36 Steep hillsides House, India

ภาพที่ 37 Cave dwelling ,Chihuahua, Mexico, North America CAVE DWELLINGS

3.3 น้ำ การสร้างที่อยู่อาศัยในบริเวณน้ำ ทั้งแม่น้ำลำคลองหรือ แม่น้ำกระทั้งในทะเล มีทั้งลักษณะที่ลอยอยู่ในน้ำทั้งหมด และมีบางส่วนที่ยื่นไปในน้ำ เป็นกรณีศึกษาที่คล้ายคลึงและใกล้เคียงกับการอยู่อาศัยกับคนไทยเป็นอย่างมาก ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

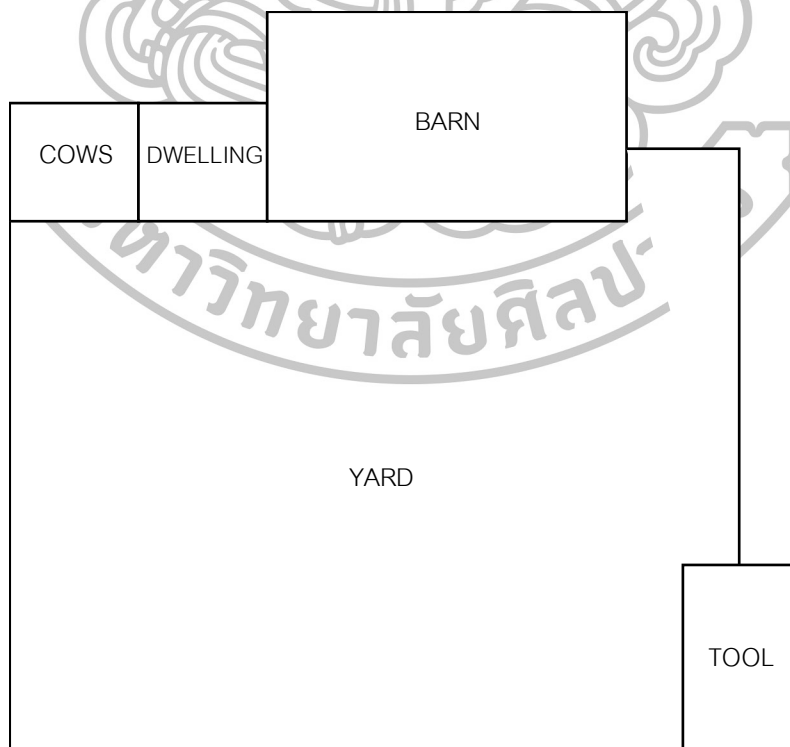

ภาพที่ 38 Gilbert and Ellice islands -

ภาพที่ 39 บ้านเรือนแพ,ประเทศไทย

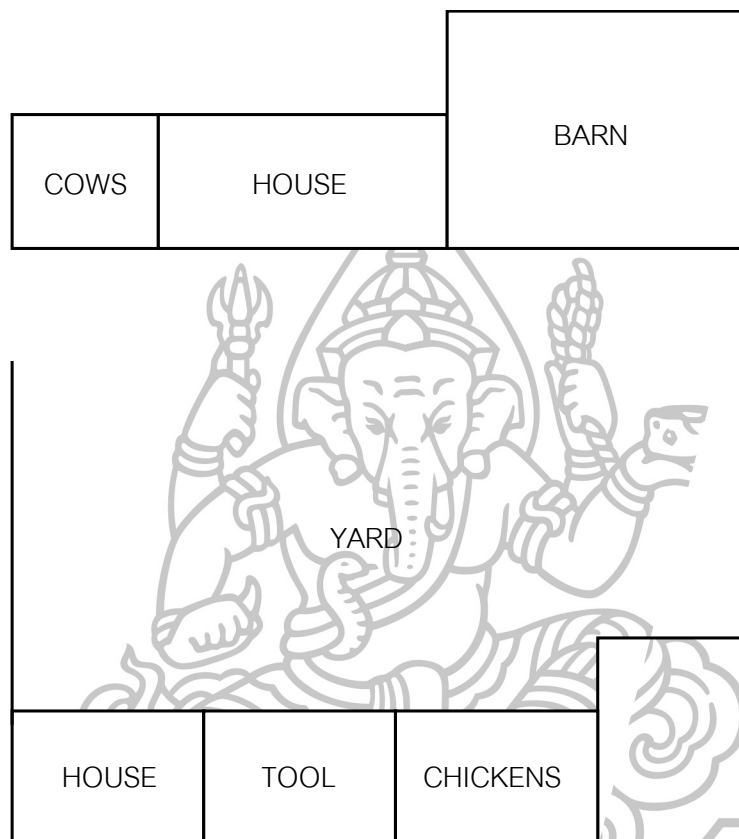
, The solomon islands

4. ลักษณะอาชีพ ฐานะทางสังคม ลักษณะอาชีพและฐานะทางสังคม ก็ถือเป็นอีก หนึ่งปัจจัย ที่ทำให้บ้าน มีเอกลักษณ์ ลักษณะทางกายภาพ ที่เฉพาะเจาะจงขึ้น และได้มีองค์ประกอบอื่นๆ เพิ่มขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อ สัมมาอาชีพที่แตกต่างกันออกไป เช่น ยุงข้าว(เค้าข้าว) คอกสัตว์ ไซโลเก็บผลผลิต ซึ่งมีการเชื่อมต่อกับบริเวณที่พักอาศัย มักจะไม่แยกออกจากกัน

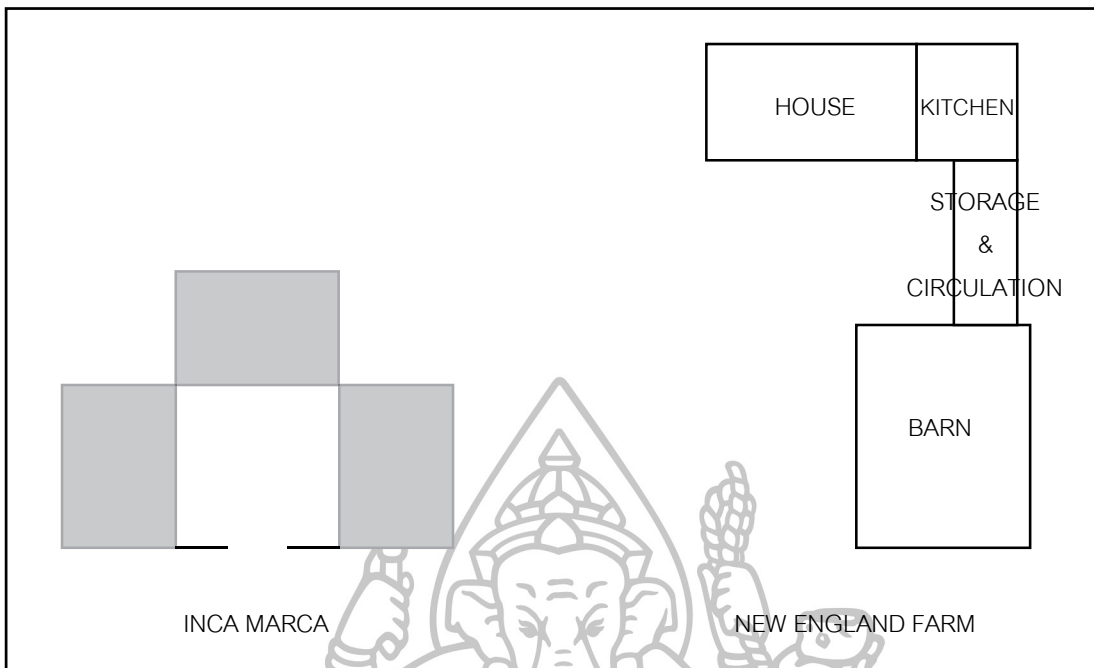
ภาพที่ 40 Diagrammatic plan of a typical french farm with yard

ภาพที่ 40 แสดงให้เห็นองค์ประกอบของที่อยู่อาศัยและฟาร์ม ในฝรั่งเศส มีองค์ประกอบคือคอกสัตว์ ที่อยู่อาศัย โรงนา โรงเก็บอุปกรณ์ ล้อมรอบส่วนที่เป็นลานหรือทุ่ง

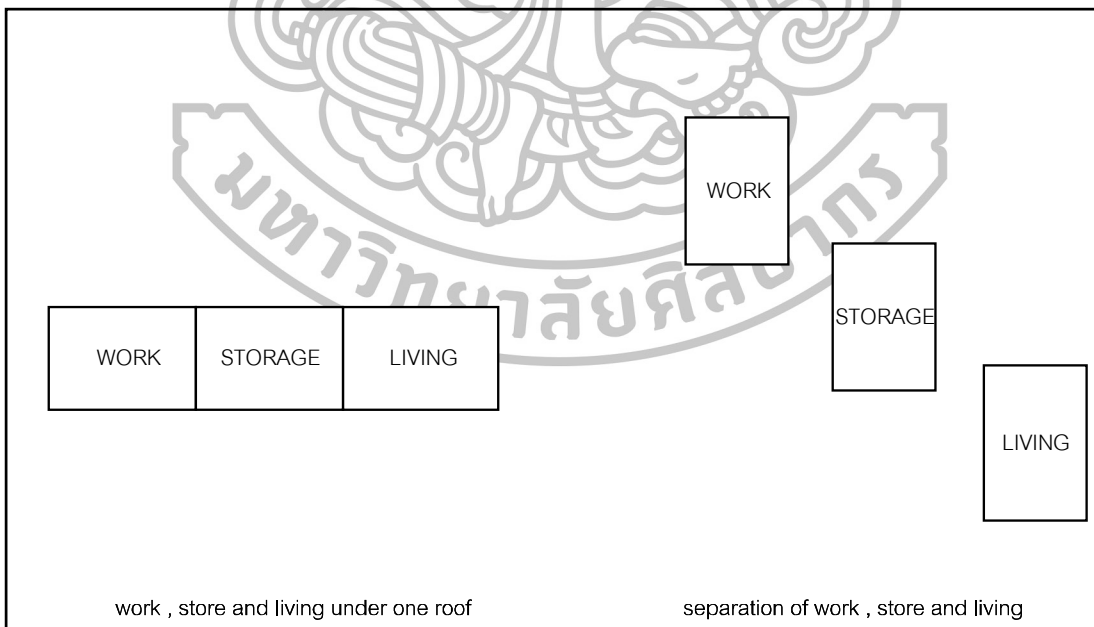
ภาพที่ 41 Diagrammatic plan of a typical Italian farm with yard

เช่นเดียวกับภาพที่ 40 ในภาพที่ 41 แสดงแผนภาพของที่อยู่อาศัยและฟาร์มในอิตาลี มีลักษณะปิดล้อมด้วยองค์ประกอบต่างๆ แต่มีการแยกที่อยู่อาศัยเป็นบ้านอย่างชัดเจน

ภาพที่ 42 Clustering within free outline (additive)

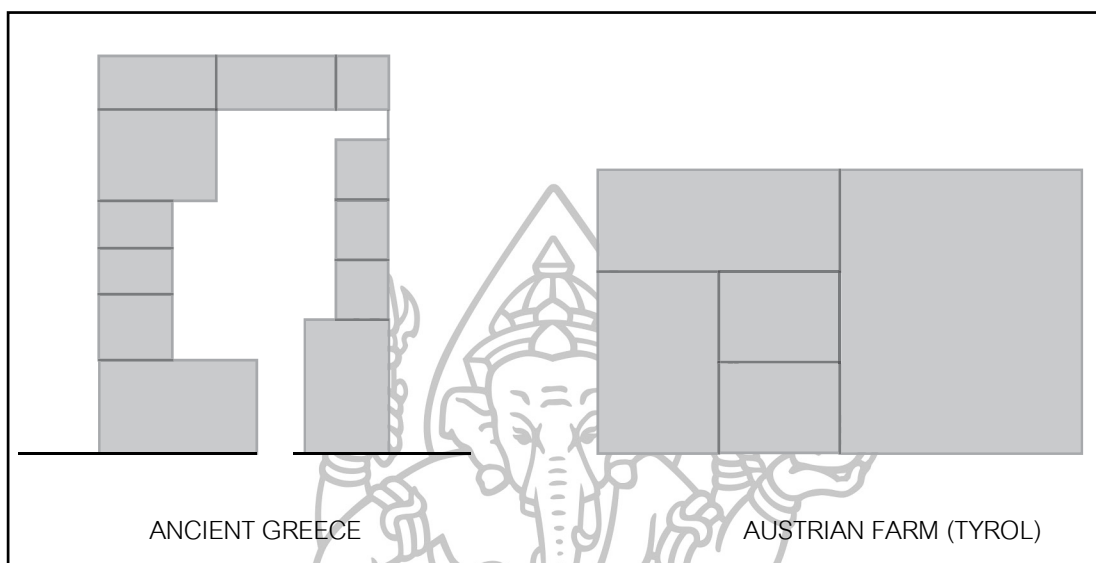
ภาพที่ 42 แสดง ที่อยู่อาศัยและฟาร์ม ของชาวอินคา และ นิวอิงแลนด์ ที่มีการเพิ่มองค์ประกอบไปเรื่อยๆ โดยไม่มีการกำหนดเส้นกรอบที่ชัดเจน

ภาพที่ 43 Two basic patterns of the division of elements in farm dwellings.

(Adapted from Weiss, Hauser und Landschaften der Schweiz.)

ภาพที่ 43 เป็นแผนภาพแสดงองค์ประกอบพื้นฐานของที่อยู่อาศัยในฟาร์ม ซึ่งประกอบด้วยที่ทำงานต่างๆ ส่วนเก็บของ และ ส่วนอยู่อาศัย ซึ่งอาจอยู่ติดกันหรือ แยกส่วนกันก็ได้

ภาพที่ 44 Internal division within fixed outline (subtractive) as a method of providing space differentiation in dwellings and farm

ภาพที่ 41 แสดงแผนภาพที่อยู่อาศัยภายใต้เส้นกรอบเดียวของชาวกรีกโบราณ และฟาร์มของชาวออสเตรีย

5.วัฒนธรรม ความเชื่อ ความแตกต่างของเชื้อชาติ ความเป็นอยู่ ถิ่นที่อยู่ที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งปรากฏในการอยู่อาศัย ที่จะกำหนดองค์ประกอบรูปทรง ลักษณะทางกายภาพของบ้านให้แตกต่างกัน

ภาพที่ 45 Ondol (Heated Floor during Winter) ภาพที่ 46 Gel South Gobi Desert, Mongolia

ภาพที่ 47 Stone Houses of Miao Tribe
Guizhou, China

ภาพที่ 48 Complex Houses of Hakka Family
Fujian, China

ภาพที่ 49 Houses on the Water Sabah,
Malaysia

ภาพที่ 50 House of Lafu Tribe Northern

ภาพที่ 51 Sun Dried Brick House of Berber
Ethiopia

ภาพที่ 52 Anuak Tribe Village Omo Valley,
Tribe Merzouga, Sahara Desert, Morocco

ภาพที่ 53 Nomad Dome-shaped House
of Atr Tribe Eritrea

ภาพที่ 54 Old Town
Sana'a, Yemen

ภาพที่ 55 Tree House of Bagobo Tribe
Mindanao Island, Philippines

ภาพที่ 56 Tepee Alberta, Canada

ภาพที่ 57 Ndebele Tribe Doorway
South Africa

ภาพที่ 58 Reed Houses of Uros Tribe
Titicaca Lake, Peru

ภาพที่ 59 White Houses
Santorin Island, Greece

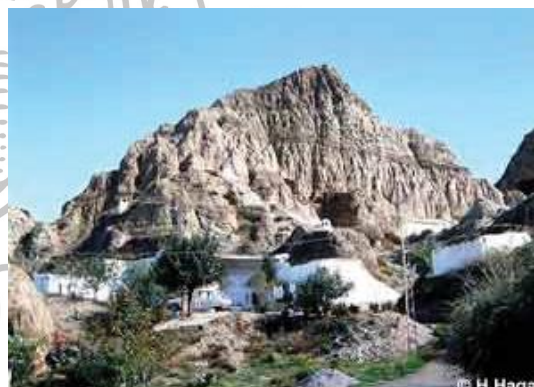
ภาพที่ 6 Sami
(Lap Tribe) House
Rovaniemi, Finland

ภาพที่ 61 Mud-Walled House
African City
of Djenne, Mali

ภาพที่ 62 Wooden Frame Houses
Rheinland-Pfalz, Germany

ภาพที่ 63 Cueba (Underground Houses)
Andalusia, Spain

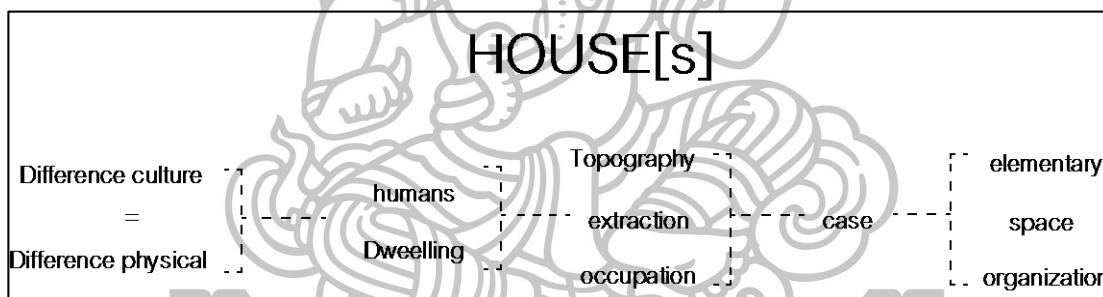
เห็นได้ว่าลักษณะการอยู่อาศัย และลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน มีได้มากมาย หลากหลาย ทั้งแบบอยู่ร่วมกันหมดภายใต้อาคารเดียวกัน เช่น Complex Houses ที่ฟูเจี้ยน ประเทศจีน หรือการอยู่อาศัยที่แยกส่วนกันโดยสิ้นเชิง การตั้งที่อยู่อาศัยในน้ำ ที่ทุกคนต้องเดินผ่านหน้าบ้านกันหมด หรือแม้แต่การลงไปอยู่อาศัยใต้ดิน ล้วนแต่มีเหตุ ปัจจัย ในการสร้างที่อยู่อาศัยทั้งสิ้น ทำให้เห็นถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มบ้าน จนไปถึงชุมชน และลักษณะความเป็นส่วนตัว เฉพาะของวัฒนธรรมต่างๆ

บทที่ 3

การศึกษา และทดลอง

จากการศึกษาเรื่องบ้าน รวมไปถึงเนื้อหาของบ้าน ในหลายมิติเพื่อค้นหาความหมายของบ้าน ซึ่งกว้างมาก และมีทิศทางในการศึกษา ได้หลากหลายทิศทาง และสามารถทำได้หลายรูปแบบ

จึงเริ่มด้วยการศึกษา บ้านในแต่ละท้องถิ่นซึ่งมี เชื้อชาติ ลักษณะพื้นฐานของพื้นที่ ที่แตกต่างกันเพื่อหา เนื้อหา ที่สำคัญของความเป็นบ้าน ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อค้นหาทิศทางในการศึกษาเพื่อการออกแบบต่อไป

ภาพที่ 64 แผนภาพแสดงโครงสร้างการตั้งข้อกำหนดในการศึกษาบ้าน

จากภาพที่ 64 เป็นขั้นตอนในการวิเคราะห์และตั้งข้อกำหนดในการศึกษาบ้าน ซึ่งข้อกำหนดนั้นประกอบด้วย

1. เชื้อชาติ
2. ลักษณะภูมิประเทศ
3. ลักษณะอาชีพ

ซึ่งข้อกำหนดเหล่านี้นำมาซึ่งการศึกษากิจกรรมชีวิตตัวอย่าง ในด้าน องค์ประกอบ ที่ว่าง และ การจัดระบบผัง ซึ่งมีการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การศึกษาหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่

การศึกษาหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่นั้น ได้เลือกจาก หมู่บ้านที่มีเชื้อชาติที่แตกต่างกัน สภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกัน โดยแยกผ่านองค์ประกอบของหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้าน

- 1.1 บ้านลัวะ ,อำเภอแม่ละอูน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- 1.2 บ้านไต้ลื้อ, อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
- 1.3 บ้านแม่สามแลบ, อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 1.4 บ้านไต่ดำ, อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
- 1.5 หมู่บ้านชาวประมง, อำเภอบ้านสะพาน จังหวัดชลบุรี

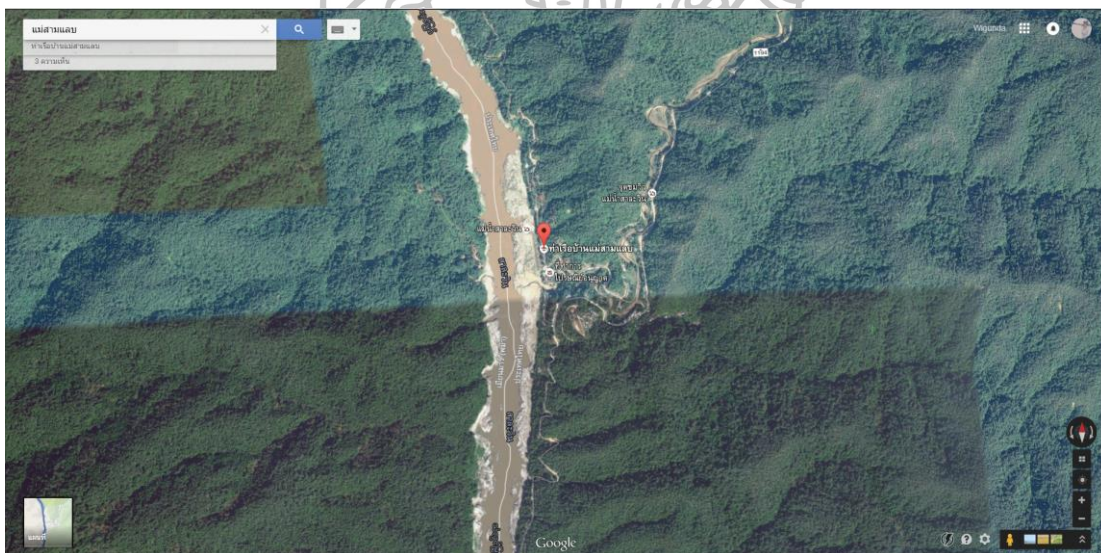
1.1 บ้านแม่สามแลบ, สบเมย แม่ฮ่องสอน

1.1.1 ลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ ด้านตะวันตก เป็นป่าหุบเขา ด้านตะวันออก ติดแม่น้ำสาละวิน

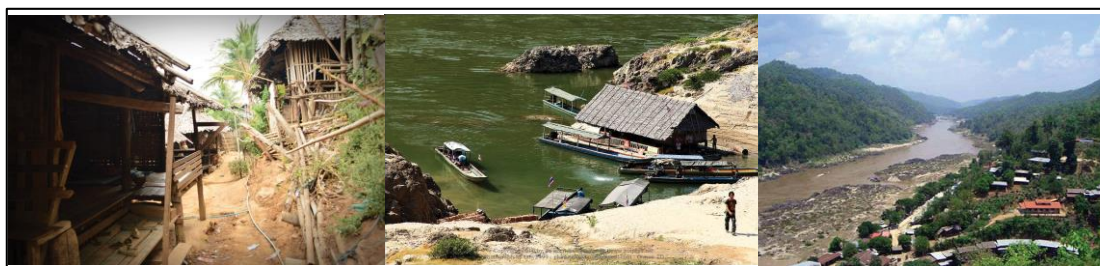
1.1.2 เชื้อชาติ กะเหรี่ยงมุสลิม กะเหรี่ยงไทยใหญ่ กะเหรี่ยงखा

1.1.3 ศาสนา พุทธ, คริสต์, อิสลาม

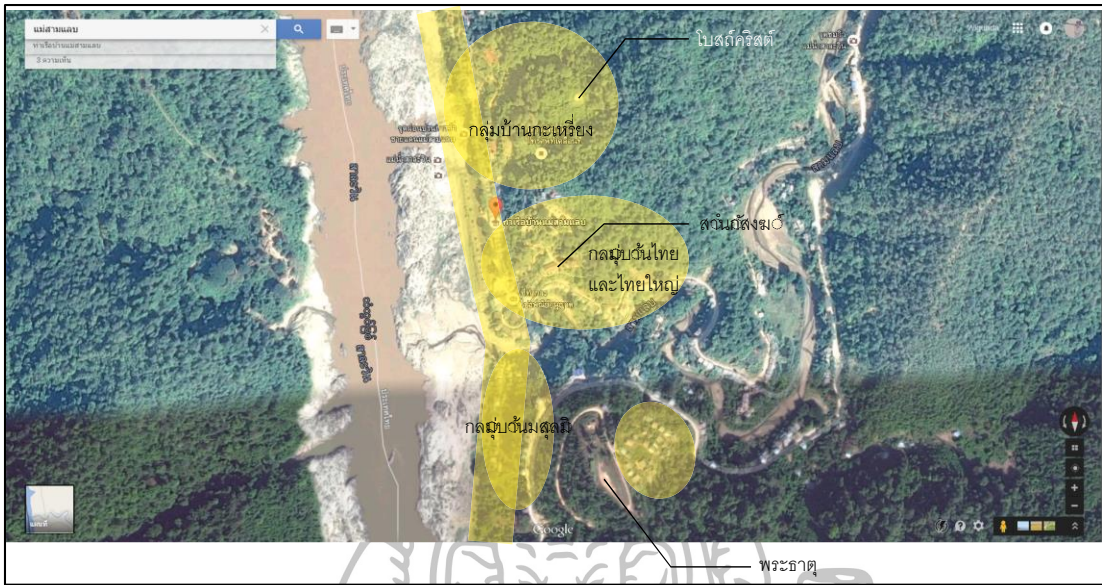
1.1.4 ลักษณะกลุ่มที่อยู่อาศัย เกาะติดกันตามแนวเนินเขา หันด้านหน้าออกแม่น้ำสาละวินเกาะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์

ภาพที่ 65 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านแม่สามแลบ

ภาพที่ 66 ลักษณะการอยู่อาศัยของหมู่บ้านแม่สามแลบ

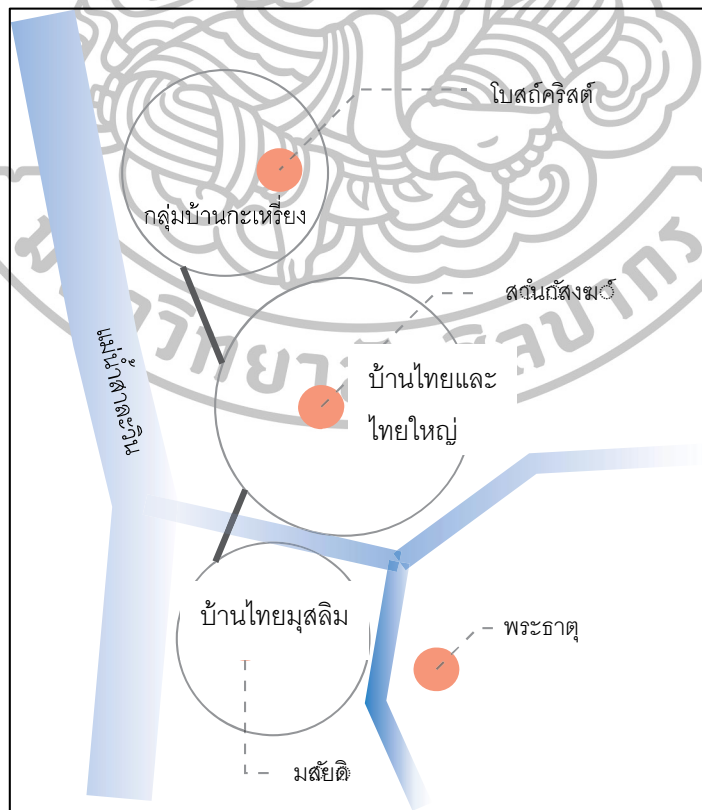

ภาพที่ 67 การตั้งถิ่นฐานกลุ่มการอยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

กลุ่มบ้านเรือนมี 3 กลุ่ม

1. กลุ่มกะเหรี่ยง
2. กลุ่มไทยและไทยใหญ่
3. กลุ่มมุสลิม

การวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้าน

ภาพที่ 68 แผนภาพแสดงการแยกองค์ประกอบของหมู่บ้าน

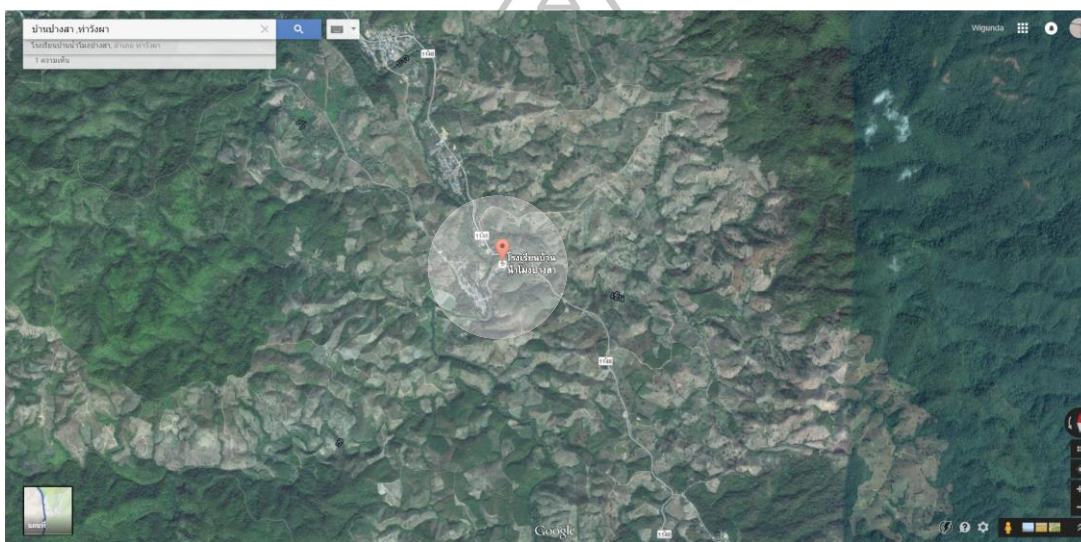
1.2 บ้านไต้ลื้อ ,ท่าวังผา น่าน

1.2.1 ลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ เนินท่ามกลางหุบเขา มีลำน้ำ 3 สายตัดผ่าน

1.2.2 เชื้อชาติ ไต้ลื้อ (ไทลื้อ)

1.2.3 ศาสนา พุทธ

1.2.4 ลักษณะกลุ่มที่อยู่อาศัย ปลูกบ้านเรือนแบบผสมระหว่าง หมู่บ้านบนที่ราบและบนเนินเขา ในที่เดียวกัน

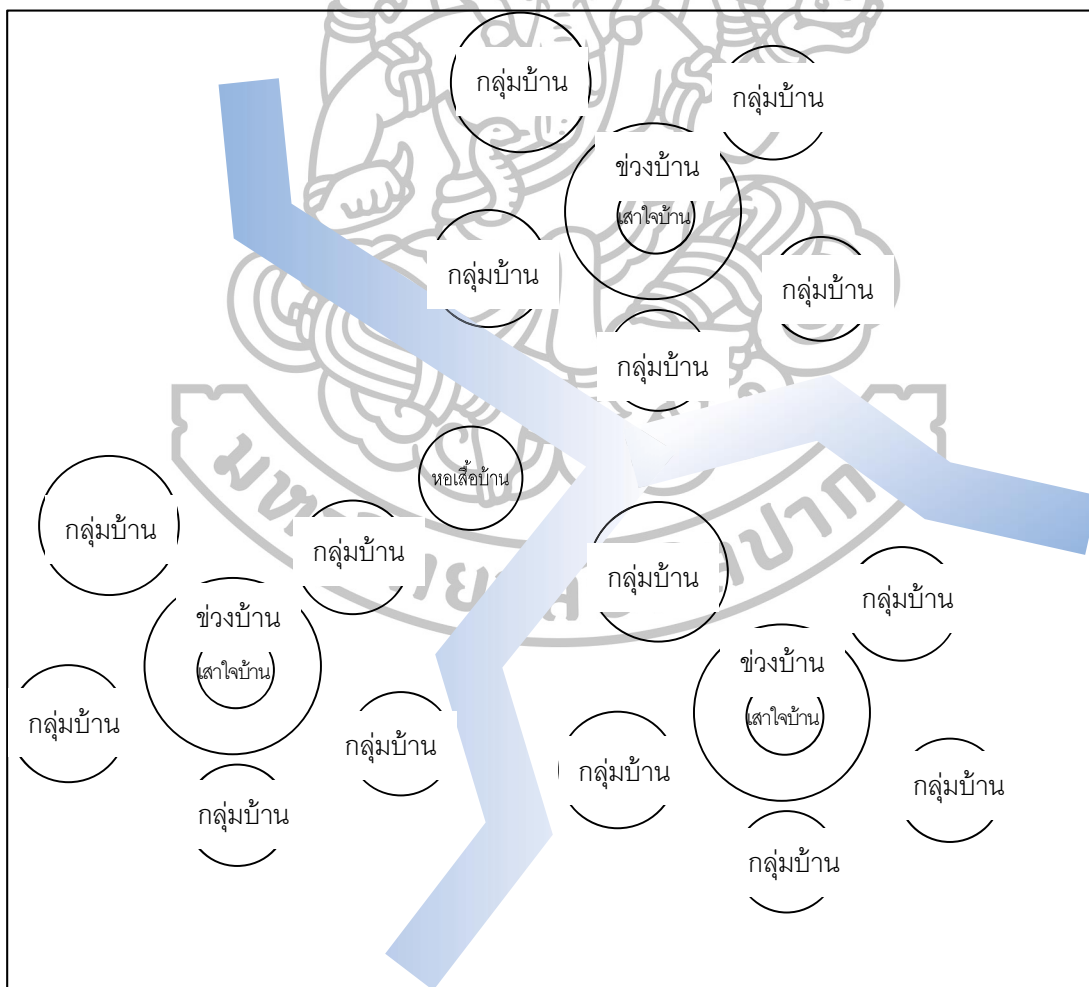
ภาพที่ 69 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านไต้ลื้อภาพที่ 67 ภาพแสดงลักษณะการอยู่อาศัยของหมู่บ้านไต้ลื้อ

ภาพที่ 70 ภาพแสดงลักษณะการอยู่อาศัยของหมู่บ้านไต้ลื้อ

ภาพที่ 71 แสดงการตั้งถิ่นฐานการอยู่อาศัยของหมู่บ้านไต้ลื้อ

ภาพที่ 72 แผนภาพแสดงการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้านไต้ลื้อ

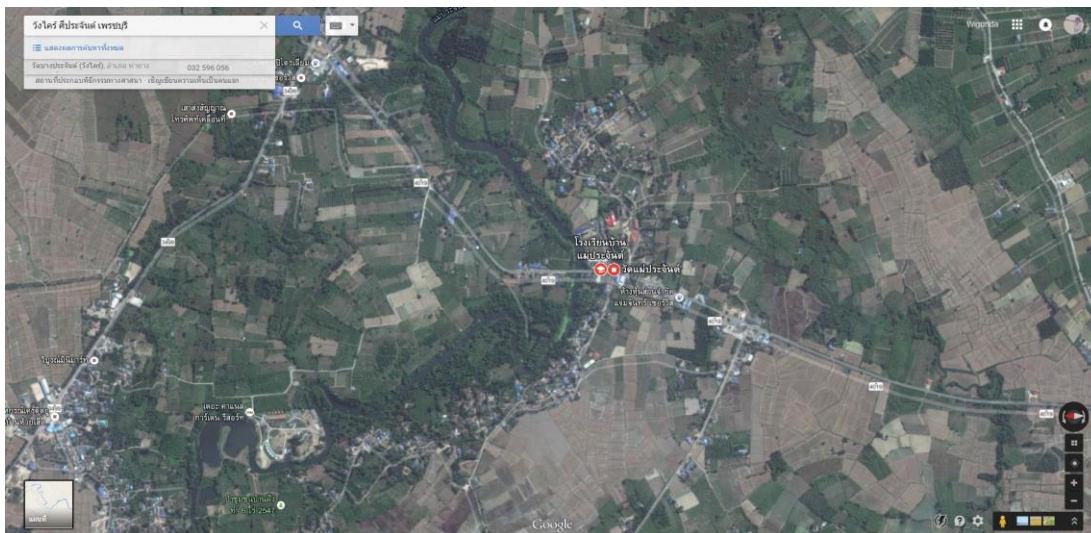
1.3 เรือนไทดำ ,อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

1.3.1 ลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ เนินท่ามกลางป่าเขา ริมลำห้วยแม่ประจันต์

1.3.2 เชื้อชาติ ไทดำ (ไทน้อย)

1.3.3 ศาสนา พุทธ

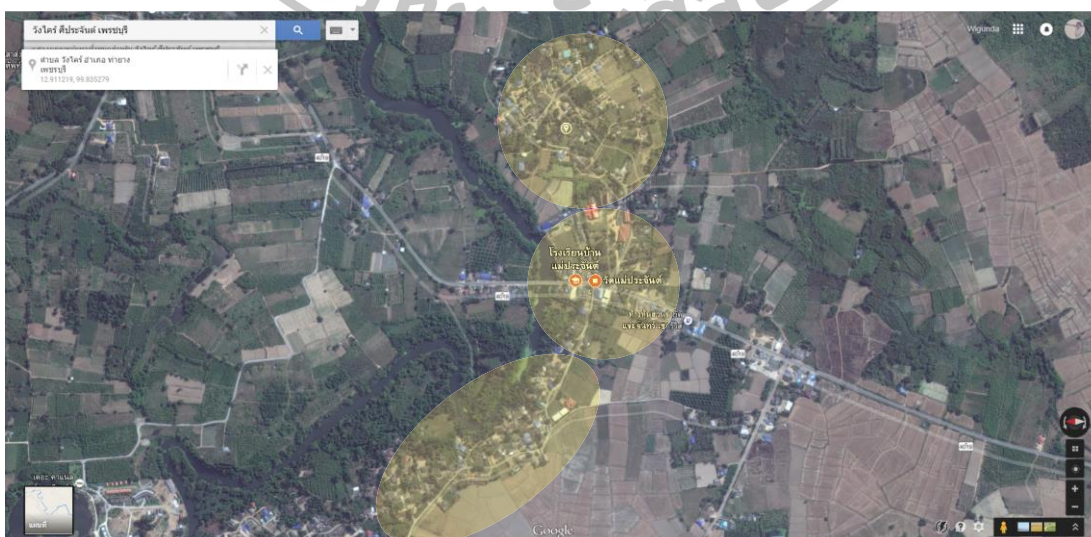
1.3.4 ลักษณะกลุ่มที่อยู่อาศัย ปลูกบ้านเรือนบนที่ราบ มีป่าเขาล้อมรอบ

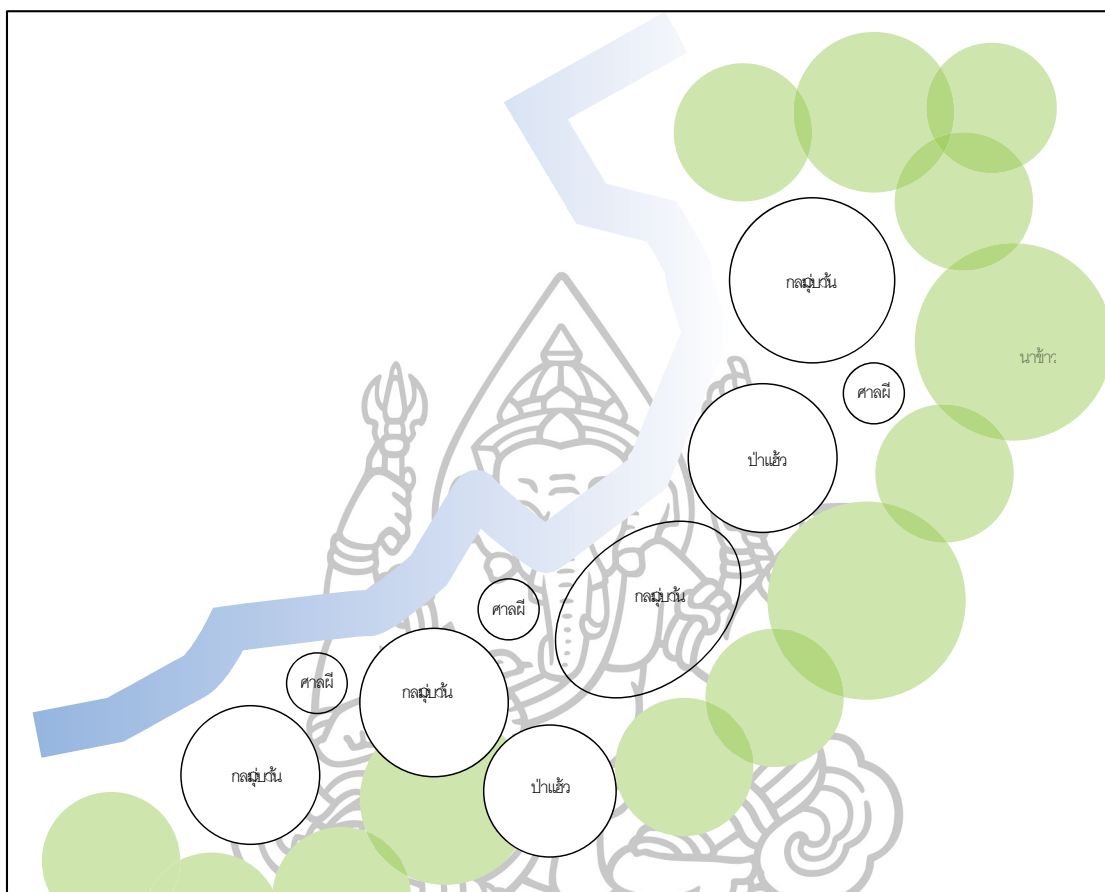
ภาพที่ 73 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านไทดำ

ภาพที่ 74 ลักษณะโดยทั่วไปของหมู่บ้านไทดำ

ภาพที่ 75 แสดงการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มบ้านหมู่บ้านไทดำ

ภาพที่ 76 แผนภาพการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้านไทดำ

1.4 หมู่บ้านลัวะ ,แม่ละอุบ แม่ฮ่องสอน

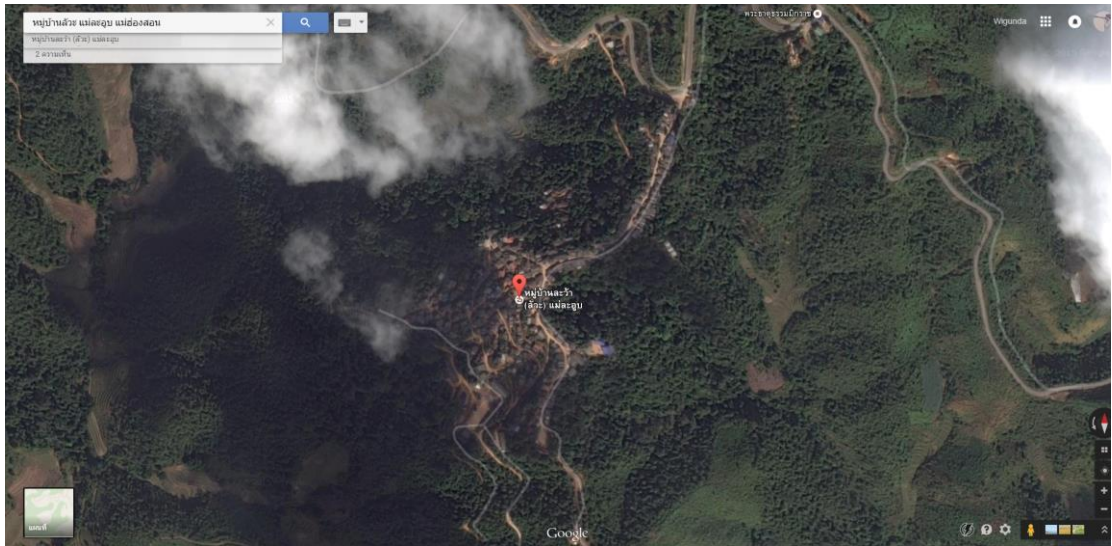
1.4.1 ลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ ที่ราบบนภูเขาสูง

1.4.2 เชื้อชาติ ลัวะ

1.4.3 ศาสนา พุทธ

1.4.4 ลักษณะกลุ่มที่อยู่อาศัย ปลูกบ้านเรือนบนที่ราบของภูเขา สูงเกาะกลุ่มกัน

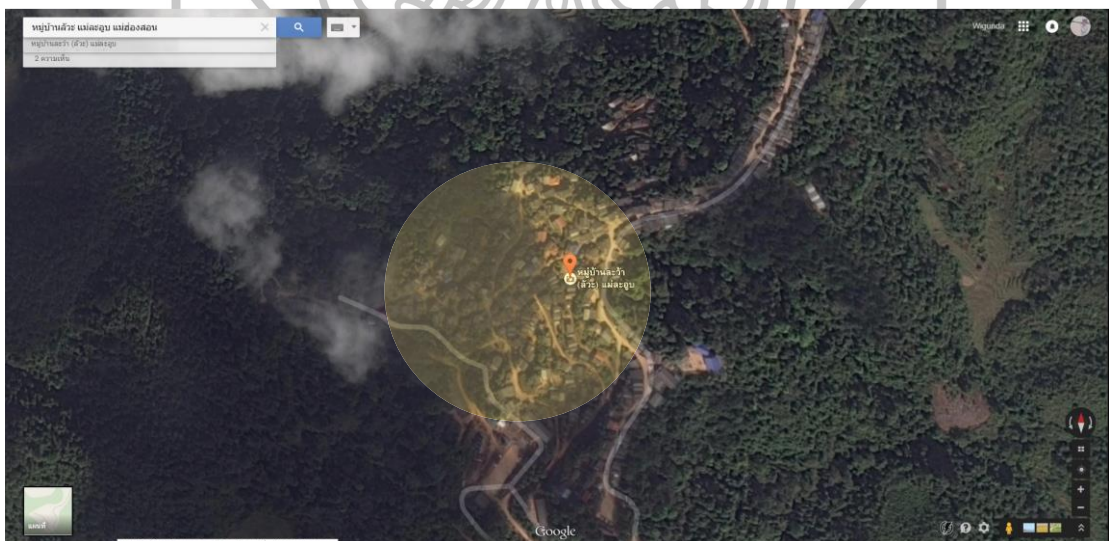
ผสม กับตั้งบนเนินเขาเดี่ยวๆ

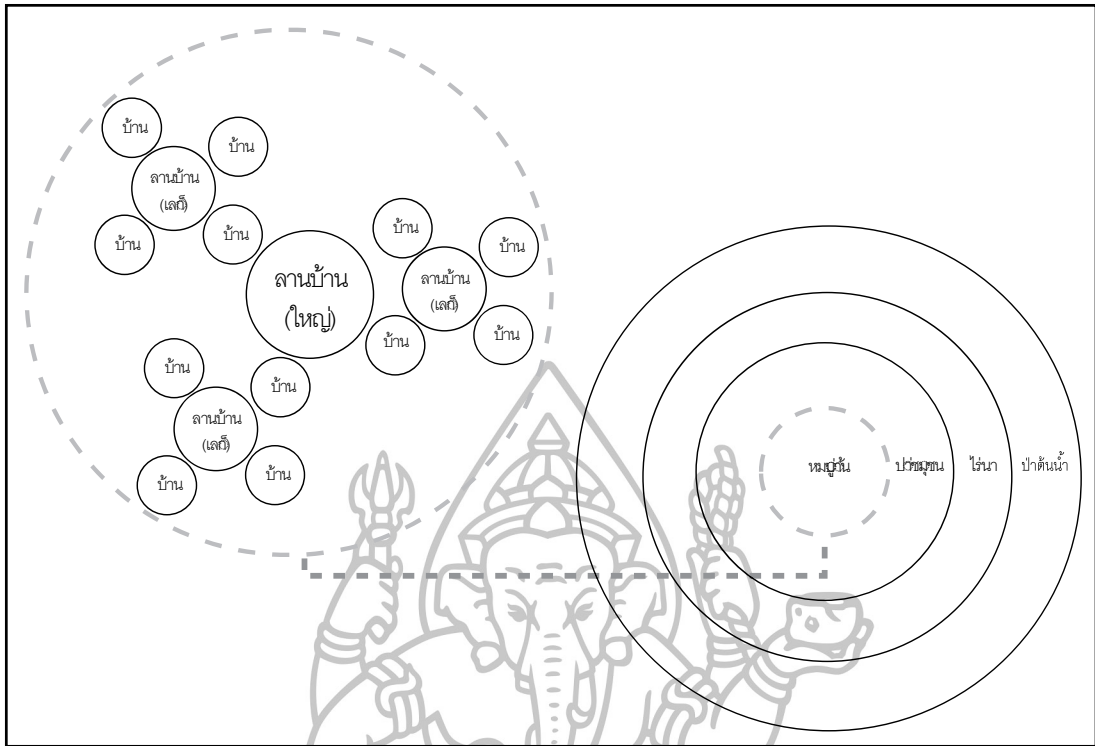
ภาพที่ 77 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านลัวะ

ภาพที่ 78 ลักษณะโดยทั่วไปการตั้งถิ่นฐานการอยู่อาศัย

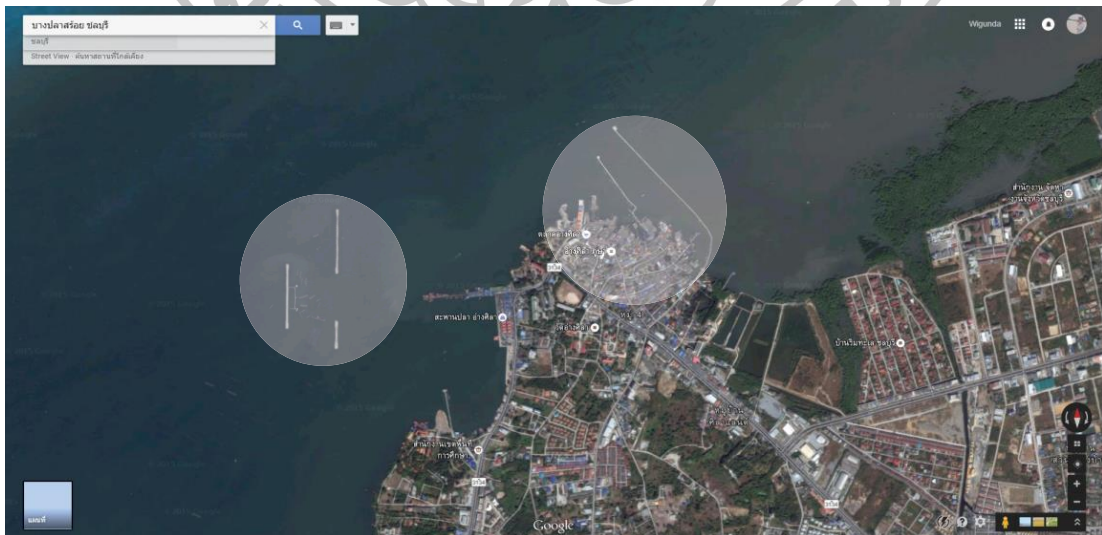
ภาพที่ 79 แสดงการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านลัวะ

ภาพที่ 80 แผนภาพการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้านลัวะ

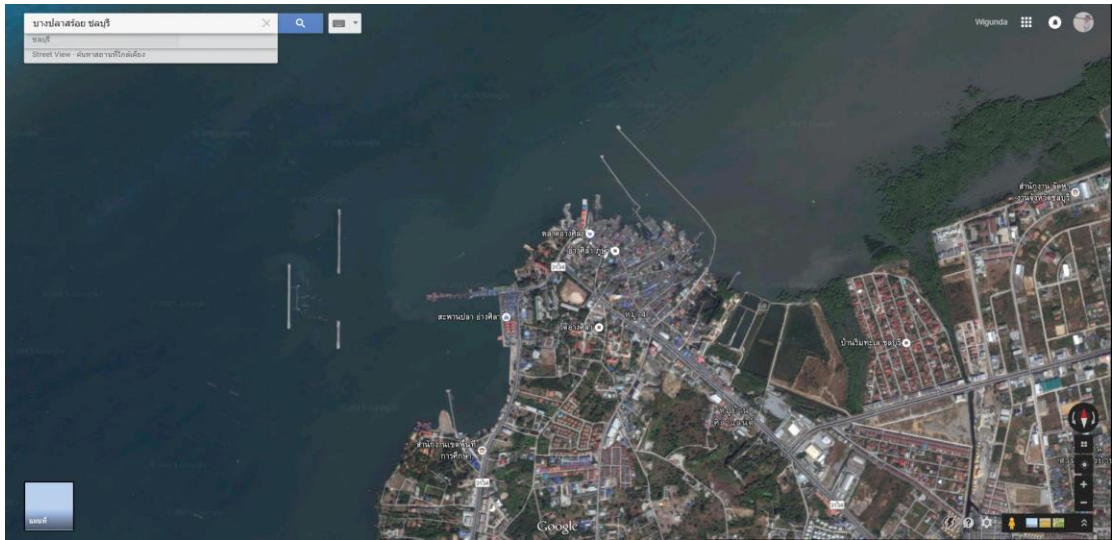
1.5 หมู่บ้านชาวประมง ,บ้านสะพาน ชลบุรี

- 1.5.1 ลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ เป็นทะเลน้ำลึก สร้างบนพื้นที่ๆ น้ำขึ้นถึงตลอด
- 1.5.2 เชื้อชาติ ไทย
- 1.5.3 ศาสนา พุทธ

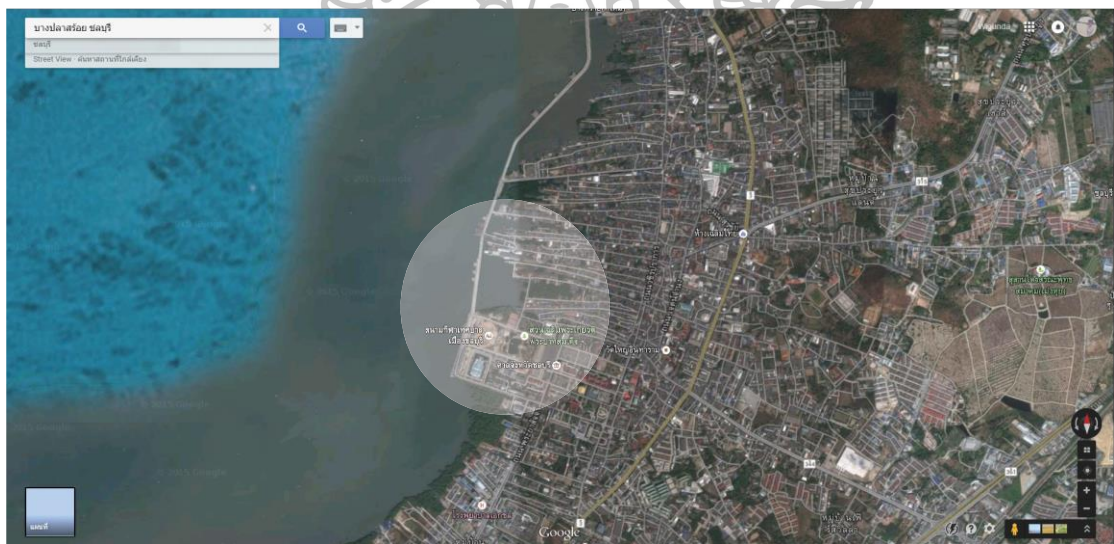

ภาพที่ 81 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านชาวประมง 1

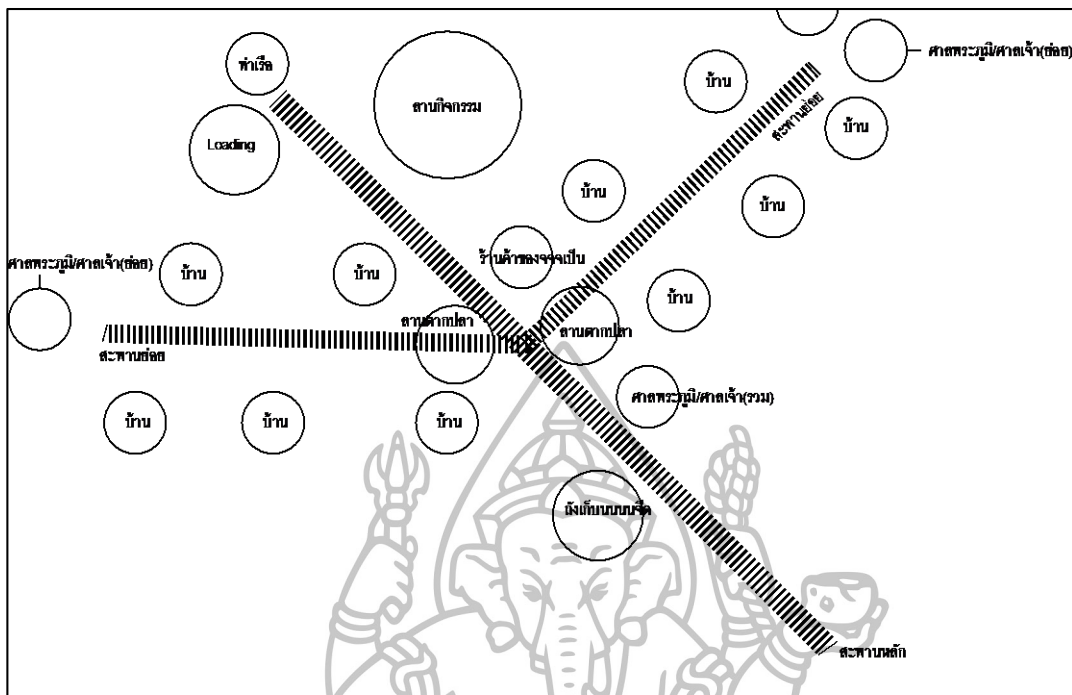
ภาพที่ 82 แผนที่แสดงตำแหน่งหมู่บ้านชาวประมง 2

ภาพที่ 83 แสดงบริเวณการตั้งถิ่นฐานการอยู่อาศัย

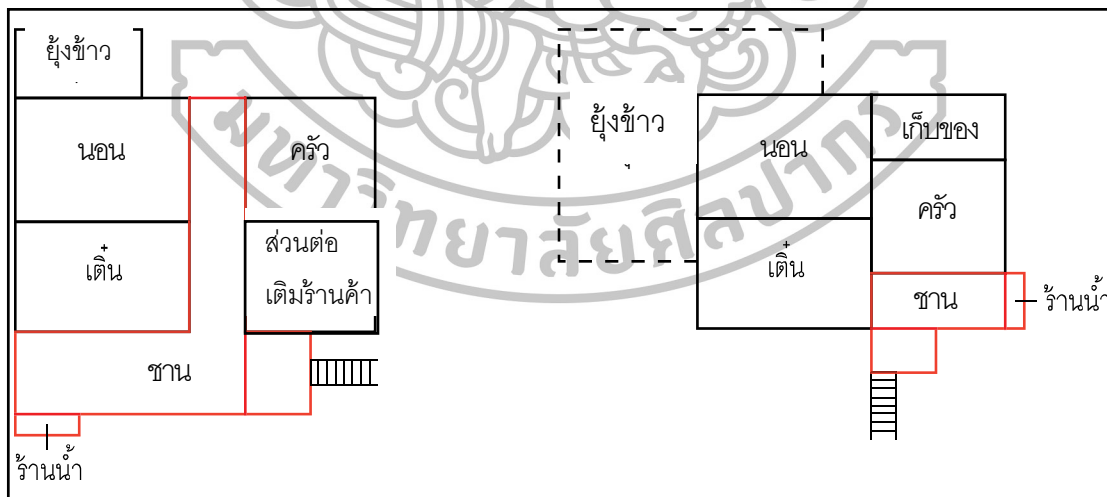
ภาพที่ 84 แสดงลักษณะการอยู่อาศัยของหมู่บ้านชาวประมง

ภาพที่ 85 แผนภาพการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบหมู่บ้านของหมู่บ้านชาวประมง

ตัวอย่างองค์ประกอบของบ้าน

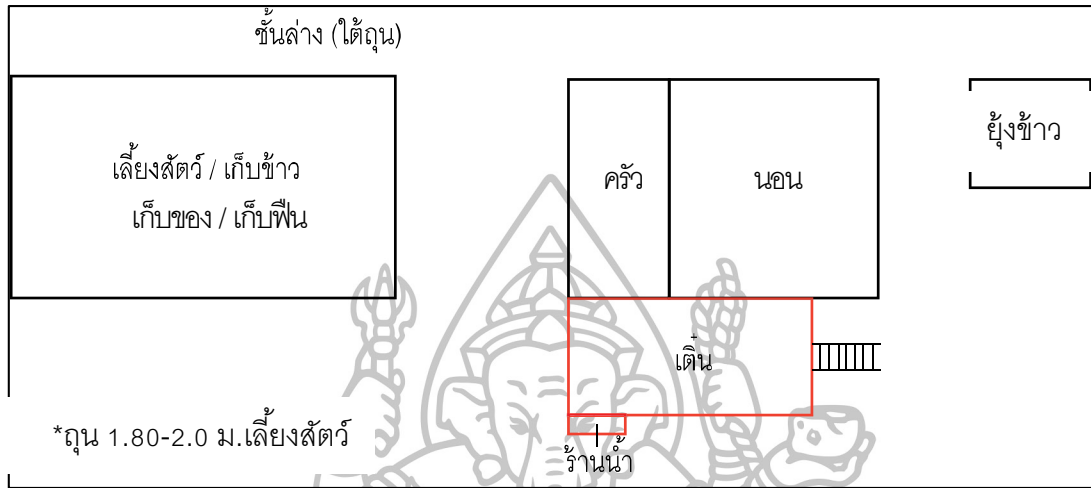
บ้านแม่สามแลบ ,สบเมย แม่ฮ่องสอน

ภาพที่ 86 แสดงผังพื้นของกรณีศึกษานบ้านแม่สามแลบ

ตัวอย่างองค์ประกอบของบ้าน

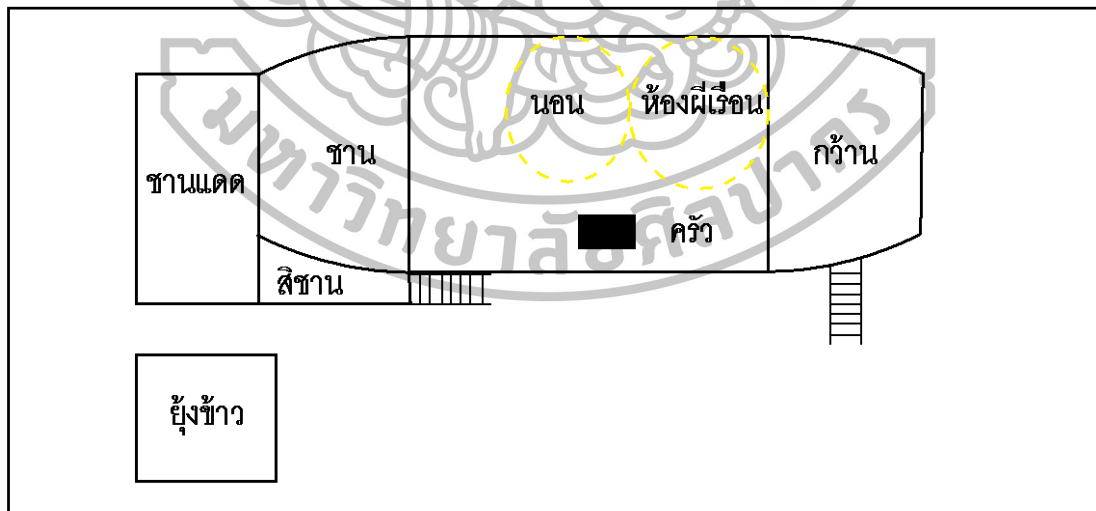
บ้านไต้ลื้อ ,ท่าวังผา น่าน

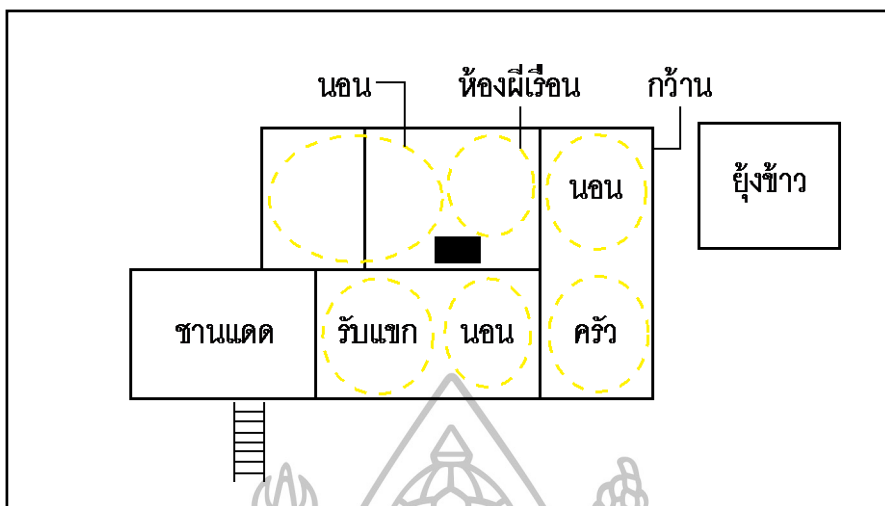
ภาพที่ 87 แสดงผังพื้นของกรณีศึกษานบ้านไต้ลื้อ

ตัวอย่างองค์ประกอบของบ้าน

เรือนไทดำ, ท่ายาง เพชรบูรณ์

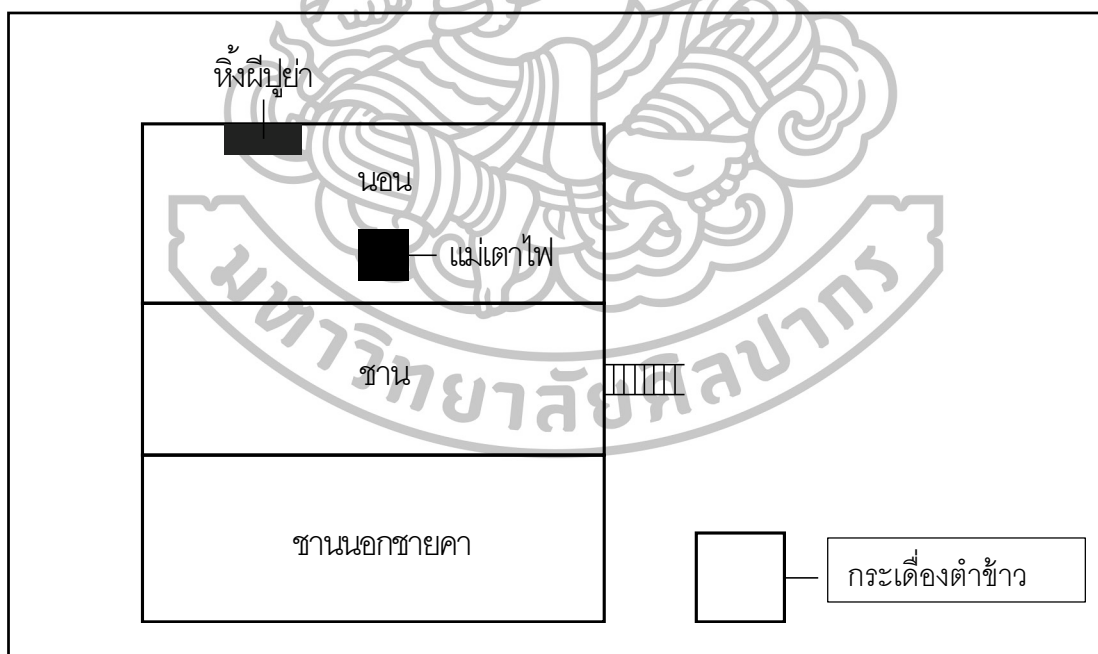
ภาพที่ 88 แสดงผังพื้นของกรณีศึกษารือนไทดำ (ดั้งเดิม)

ภาพที่ 89 แสดงผังพื้นของกรณีศึกษาเรือนไทดำ (พัฒนาจากดั้งเดิม)

ตัวอย่างองค์ประกอบของบ้าน

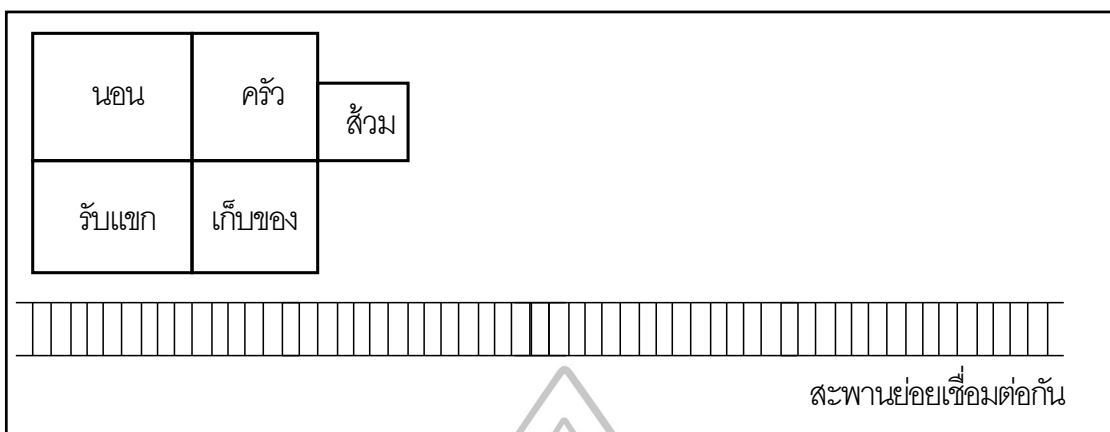
หมู่บ้านลัวะ ,แม่ละคูบ แม่ฮ่องสอน

ภาพที่ 90 แสดงผังพื้นของกรณีศึกษาบ้านลัวะ

ตัวอย่างองค์ประกอบของบ้าน

หมู่บ้านชาวประมง ,บ้านสะพาน ชลบุรี

ภาพที่ 91 แสดงผังพื้นของกรณีศึกษาหมู่บ้านชาวประมง

ตารางที่ 1 ตารางสรุปการศึกษากรณีศึกษาหมู่บ้านและบ้าน โดยการแยกองค์ประกอบ

หมู่บ้าน / หัวข้อ	EXTRACTION	TOPOGRAPHY	ELEMENTARY	HOUSE ELEMENTS
บ้านแม่สามแลบ ,สมเมย แม่ฮ่องสอน	กะเหรี่ยงขาว กะเหรี่ยงไทยใหญ่ กะเหรี่ยงมุสลิม			กู๋ข้าว นอน ครัว ดิน บ้านน้ำ
บ้านโคกสี ,ท่าวังนา น่าน	โคกสี (ไทลื้อ)			กู๋ข้าว เลี้ยงสัตว์ / เก็บข้าว บ้านทรง / บ้านพื้น นอน ครัว ดิน บ้านน้ำ
เรือนไทดำ ,ท่ายาง เพชรบุรี	ไทดำ (ไทน้อย)			บ้านแคบ บ้าน ดินงม ครัว บ้าน บ้านน้ำ
หมู่บ้านลัวะ ,แม่ละอูน แม่ฮ่องสอน	ลัวะ			กู๋ข้าว พื้นที่ปลูก แม่เต่าไฟ นอน บ้าน กะเหรี่ยงข้าว บ้านนอก ชาวดา
หมู่บ้านชาวประมง ,บ้านสะพาน ซอนบุรี ,เกาะปันหยี พังงา	ไทย			นอน รับแขก ครัว บ้าน บ้านน้ำ สะพานย่อย สะพานหลัก

ตารางสรุปหัวข้อในการศึกษาบ้าน ตามปัจจัยต่างๆ และการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบ จะเห็นได้ว่าการที่หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านนั้นอยู่ในพื้นที่ (Topography) ที่แตกต่างกัน เชื้อชาติ (Extraction) ที่แตกต่างกัน การดำรงชีวิต สัมมาอาชีพแตกต่างกันนั้น ทำให้องค์ประกอบ

ของหมู่บ้านแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งองค์ประกอบนี้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมรูปแบบเฉพาะ ในแต่ละหมู่บ้านเอง ซึ่งส่งผลไปถึง องค์ประกอบของบ้าน ในแต่ละที่ด้วย

2 การเลือกที่ตั้ง

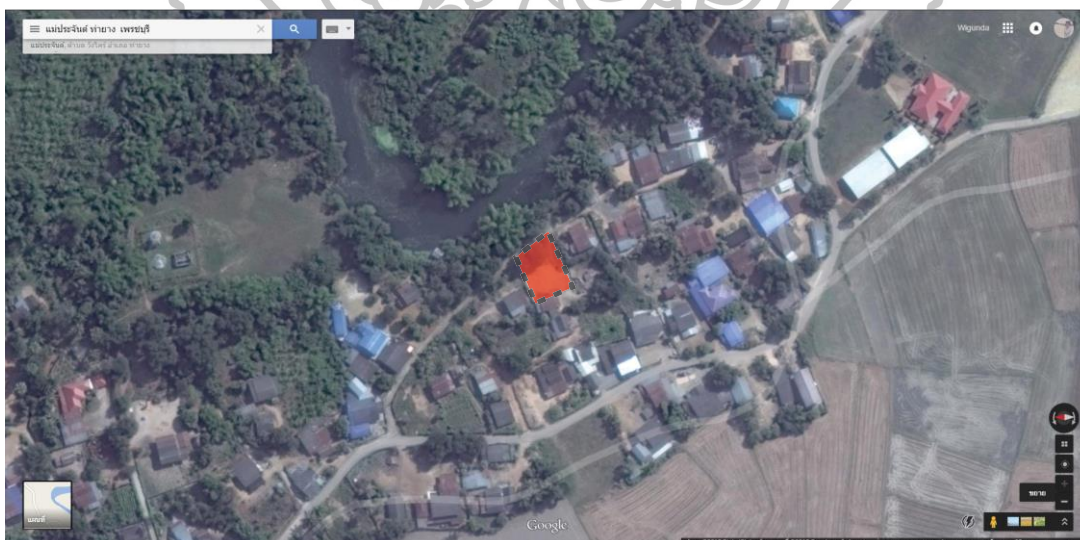
การศึกษาดังกล่าวนำมาสู่การเลือกที่ตั้ง เพื่อทำการทดลองและออกแบบต่อไป ซึ่งเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้ง มาจากข้อกำหนดในการศึกษาหมู่บ้าน ที่ต้องมีลักษณะเด่นและเฉพาะตามข้อกำหนด ซึ่งข้อกำหนดนั้นประกอบด้วย

1. เชื้อชาติ
2. ลักษณะภูมิประเทศ
3. ลักษณะอาชีพ

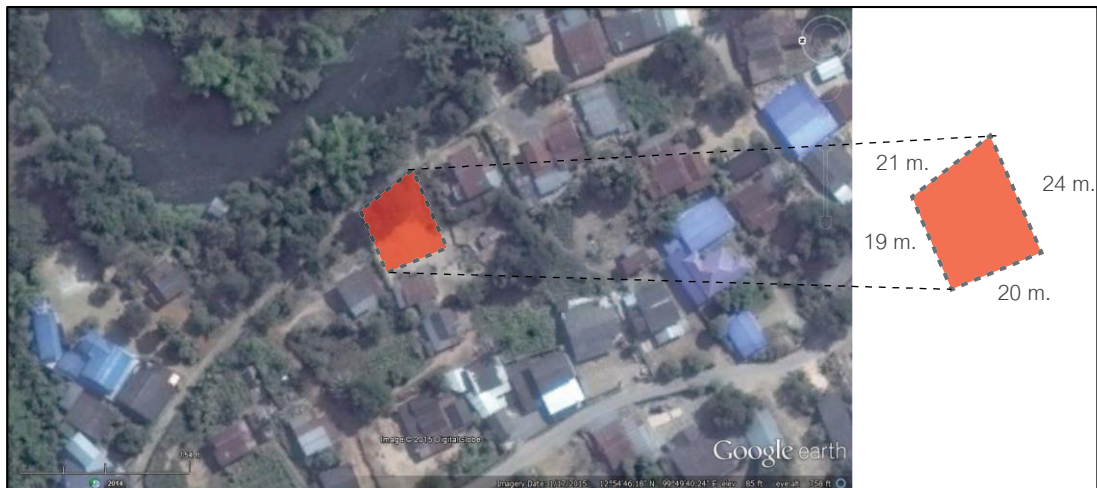
ที่ตั้งที่เลือกมาทั้ง 3 ที่มีลักษณะ ดังนี้

2.1 หมู่บ้านไทด้า ท่ายาง, เพชรบุรี

- 2.1.1 ลักษณะทางกายภาพ ที่ราบลุ่มริมห้วยแม่ประจันต์
- 2.1.2 เชื้อชาติ ไทด้า
- 2.1.3 อาชีพหลัก ทำนา และเกษตรกรรม

ภาพที่ 92 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านไทด้า

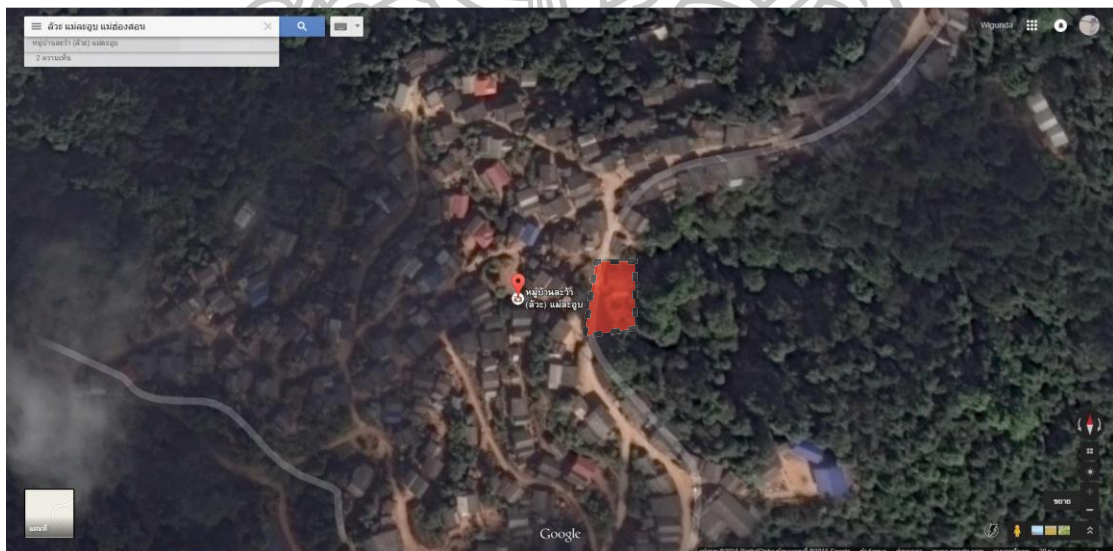
ภาพที่ 93 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านไทดำ และ ขนาดที่ตั้ง

2.2 หมู่บ้านลัวะ ,แม่ละอูบ แม่ฮ่องสอน

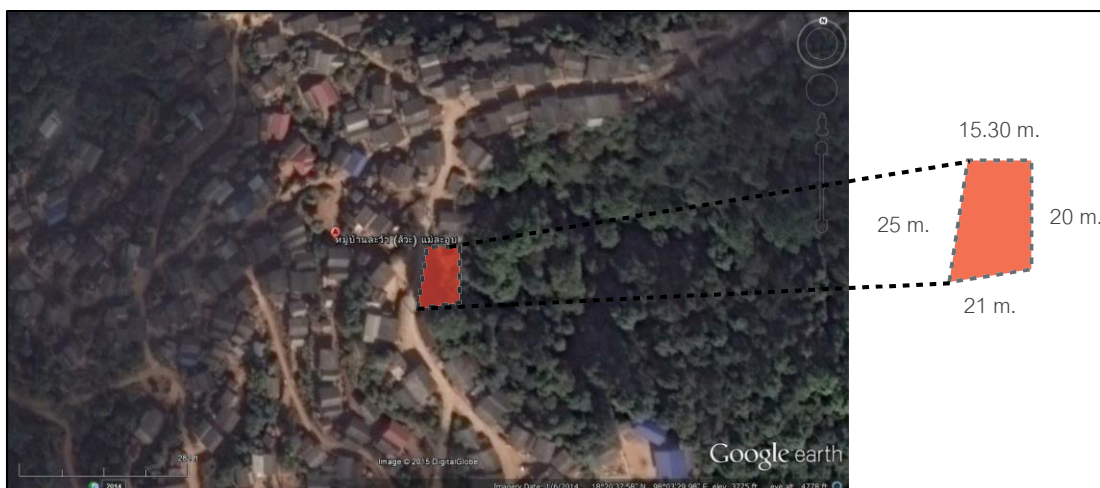
2.2.1 ลักษณะทางกายภาพ บนที่ราบสูงบนภูเขา

2.2.2 เชื้อชาติ ลัวะ

2.2.3 อาชีพหลัก เกษตรกรรมที่ราบสูง

ภาพที่ 94 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านลัวะ

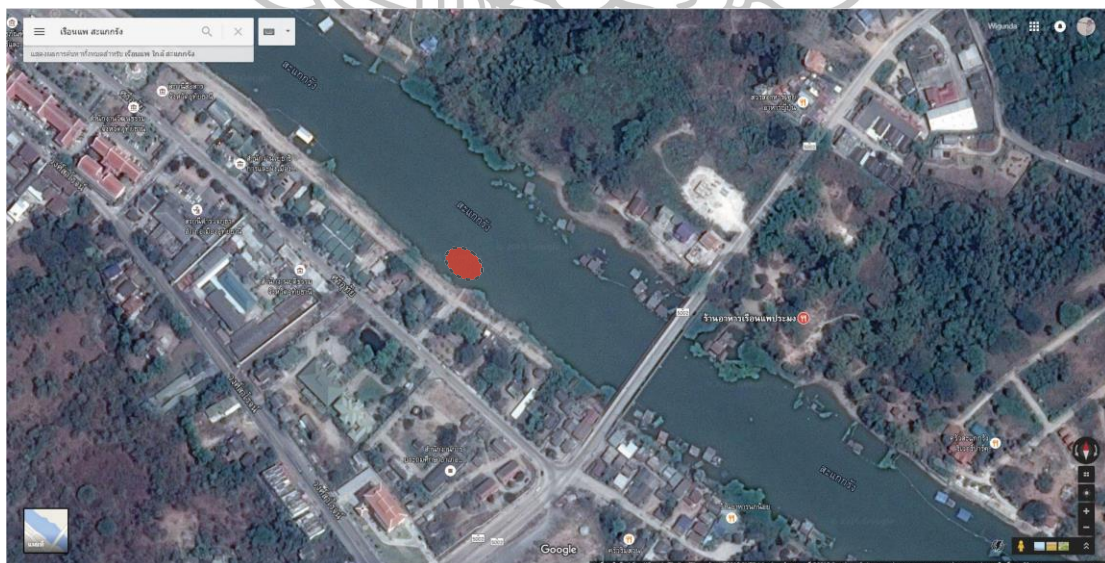
ภาพที่ 95 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านลัวะ และ ขนาดที่ตั้ง

2.3 หมู่บ้านเรือนแพ, สะแกกรัง อุทัยธานี

2.3.1 ลักษณะทางกายภาพ ริมน้ำและในแม่น้ำสะแกกรัง

2.3.2 เชื้อชาติ ไทย

2.3.3 อาชีพหลัก การประมงน้ำจืด ค้าขาย

ภาพที่ 96 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านเรือนแพสะแกกรัง

3. การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้าน หมู่บ้านพื้นถิ่น

การศึกษาต่อมาจะศึกษาไปถึงลักษณะเฉพาะของบ้านพื้นถิ่นแต่ละหมู่บ้านซึ่งได้แก่ หมู่บ้านไทดำ หมู่บ้านลัวะ และหมู่บ้านสะแกกรัง

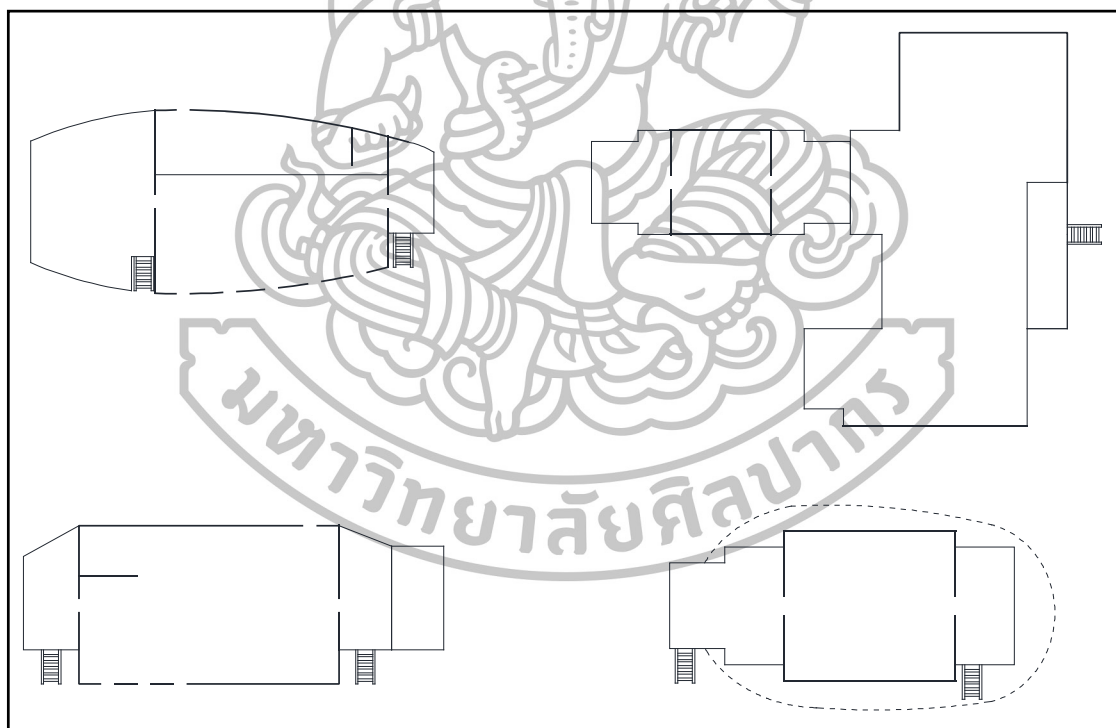
มีแนวทางการศึกษา จากกรณีศึกษาบ้านตัวอย่าง จากบ้านพื้นถิ่นเดิม ในประเด็นของ ระบบความสัมพันธ์ของผัง , ระบบความสัมพันธ์ของที่วาง ทั้งใน 2 มิติ และ 3 มิติ

3.1 การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้านไทดำ

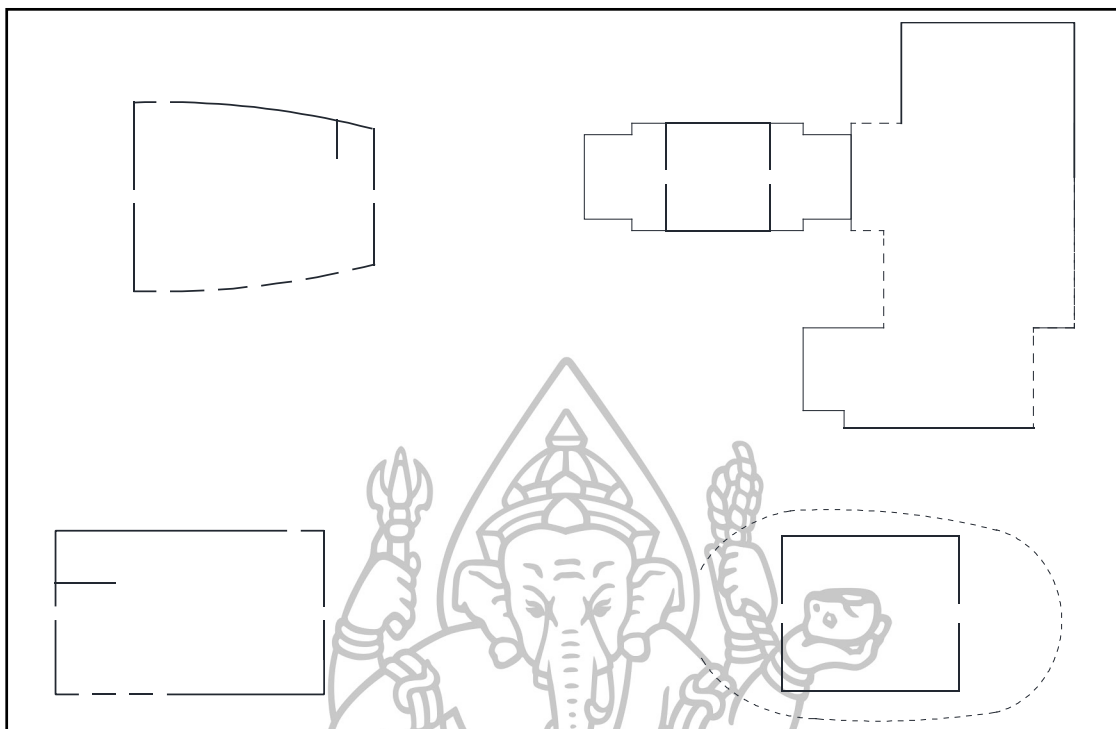
3.1.1 แสดงผังพื้นบ้านไทดำ

3.1.2 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านไทดำ

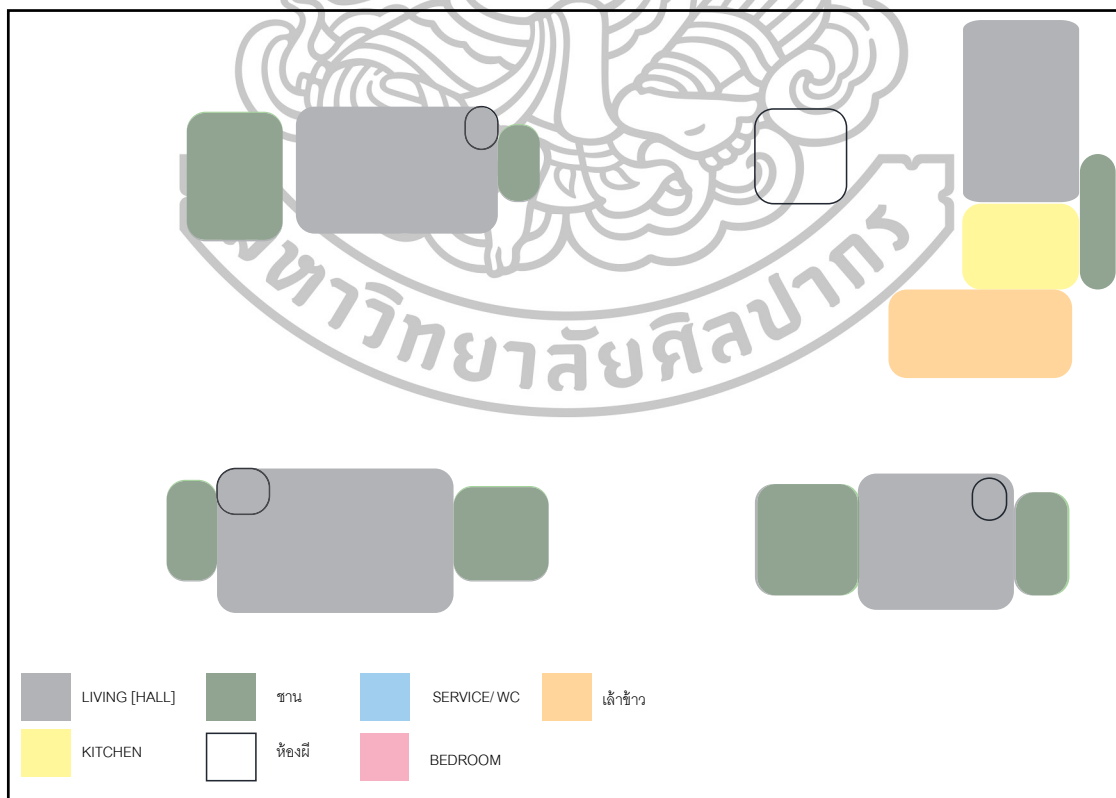
3.1.3 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านไทดำ

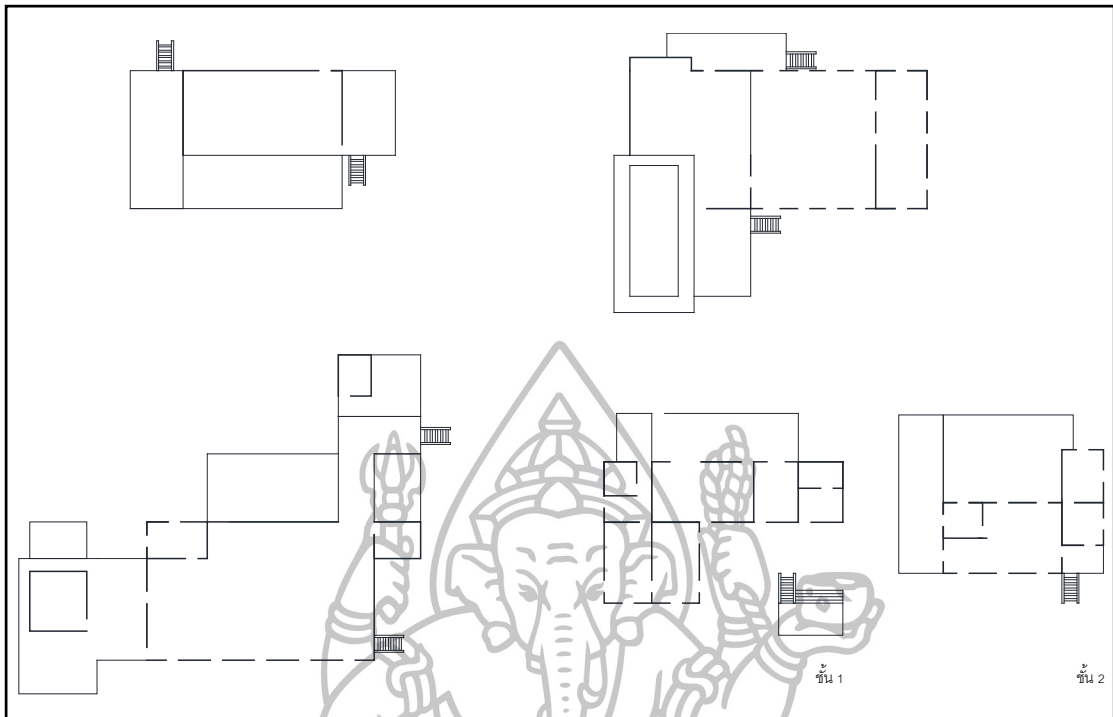
ภาพที่ 97 ผังพื้นบ้านไทดำ ดั้งเดิม

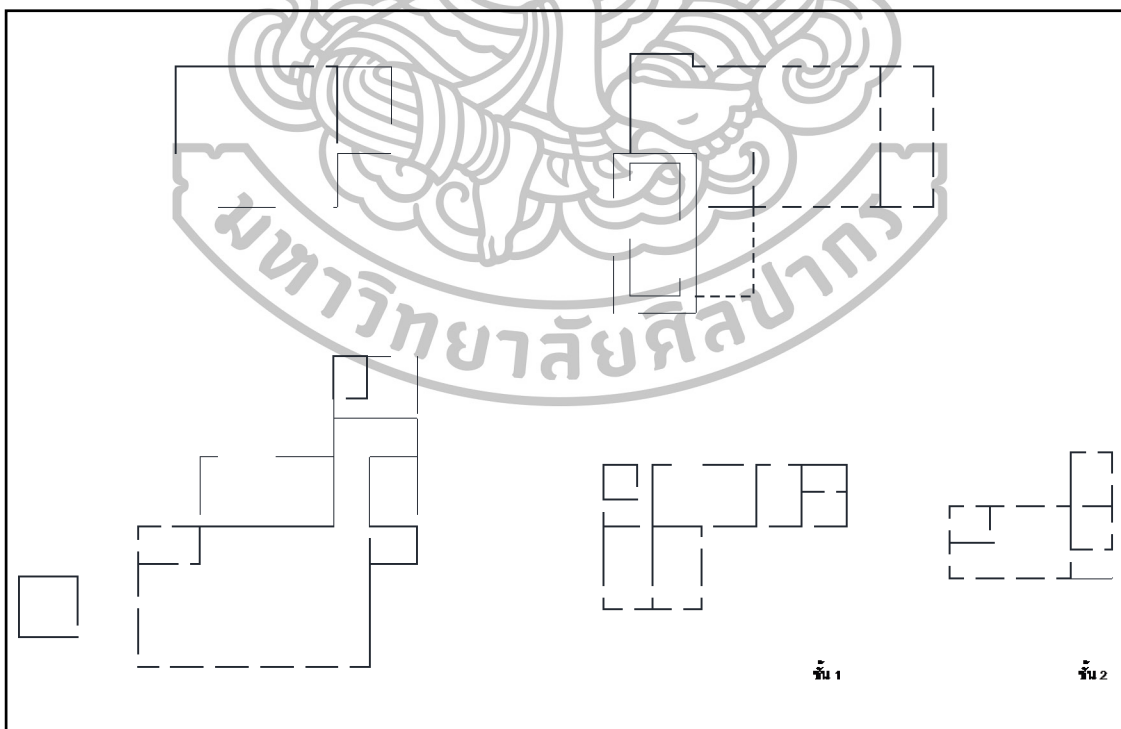
ภาพที่ 98 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านไทดำ ดั้งเดิม

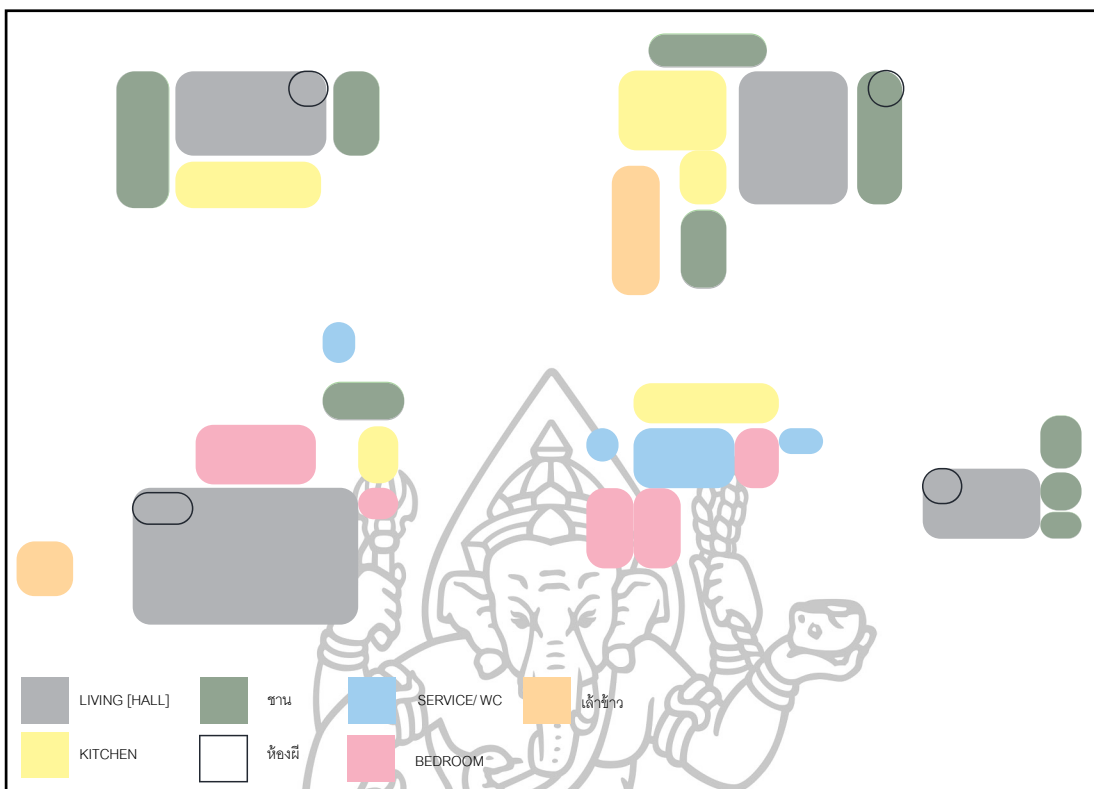
ภาพที่ 99 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านไทดำ ดั้งเดิม

ภาพที่ 100 ผังพื้นบ้านไทดำ สมัยใหม่

ภาพที่ 101 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านไทดำสมัยใหม่

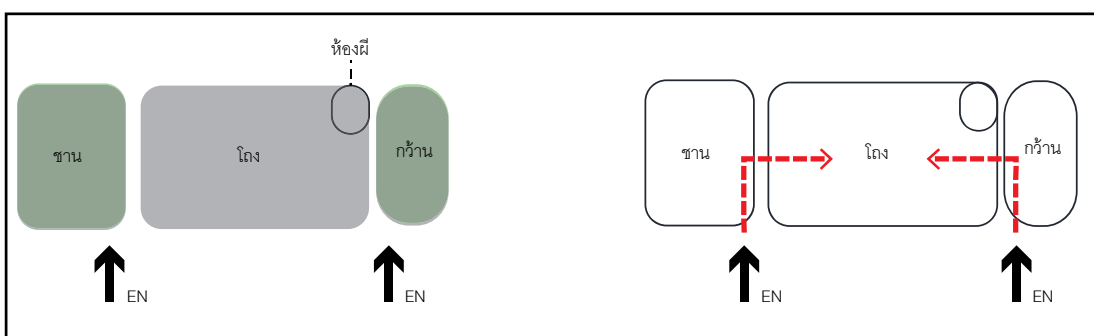

ภาพที่ 102 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านไทดำ สมัยใหม่

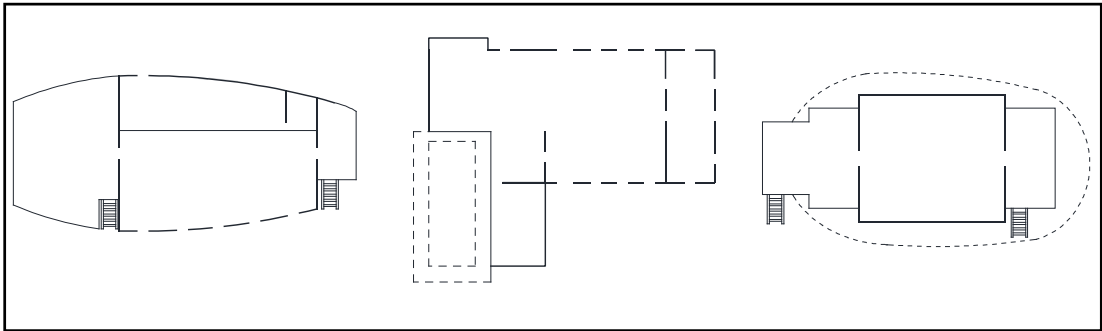
สรุปลักษณะการอยู่อาศัยบ้านไทดำ
ลักษณะร่วมบ้านไทดำ

Plan organization

1. one big room
2. กระจายเข้าหาศูนย์กลาง
3. 2 entrance แยกชาย , หญิง
4. 4 elements

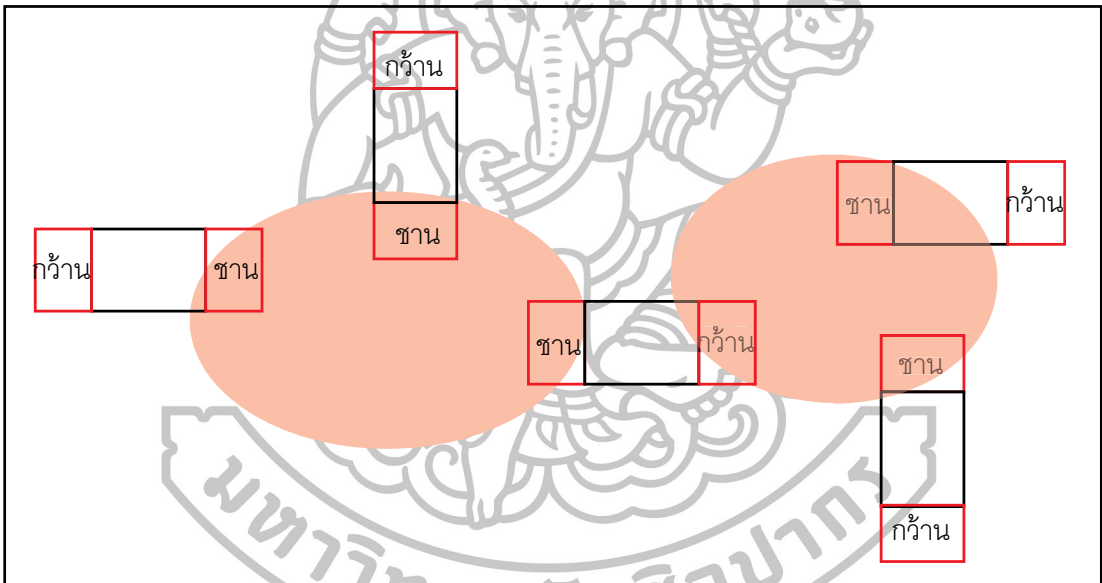
ภาพที่ 103 แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านไทดำ

ภาพที่ 104 แสดงลำดับการปิดล้อม(Enclosure) จากภายนอกสู่ภายในของบ้านไทดำ

ลักษณะร่วมแบบกลุ่ม

ชาน, กว๊าน ทำหน้าที่เหมือนกัน เป็นส่วนที่เปิด เชื่อมต่อ กับกลุ่มบ้านหลังอื่นๆ

ภาพที่ 105 แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์แบบกลุ่มของบ้านไทดำ

ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป

Plan organization

1. มีการซ้อนชั้นของฟังก์ชันเดิมให้มีกระชับมากยิ่งขึ้น
2. เกิดลำดับของ enclosure ภายใน

Form

1. เป็น
2. เป็น

3. ความลาดของหลังคาจะมีมุมบ้านมากขึ้น

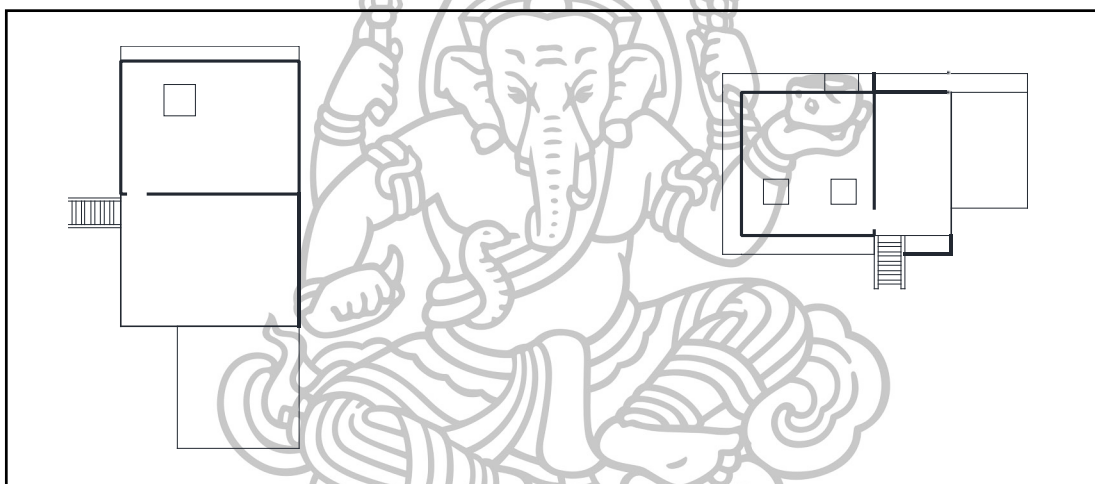

3.2 การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้านลัวะ

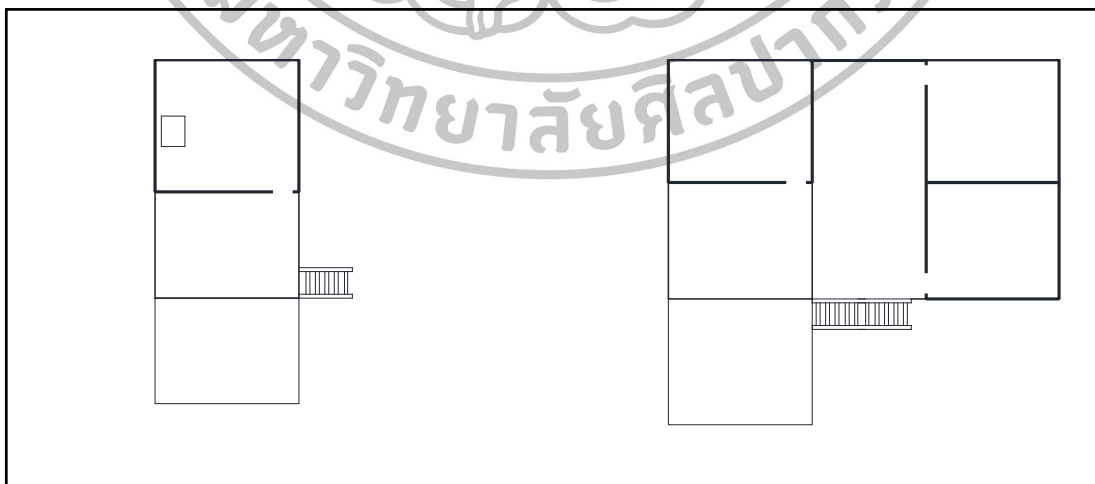
3.2.1 แสดงผังพื้นบ้านลัวะ

3.2.2 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านลัวะ

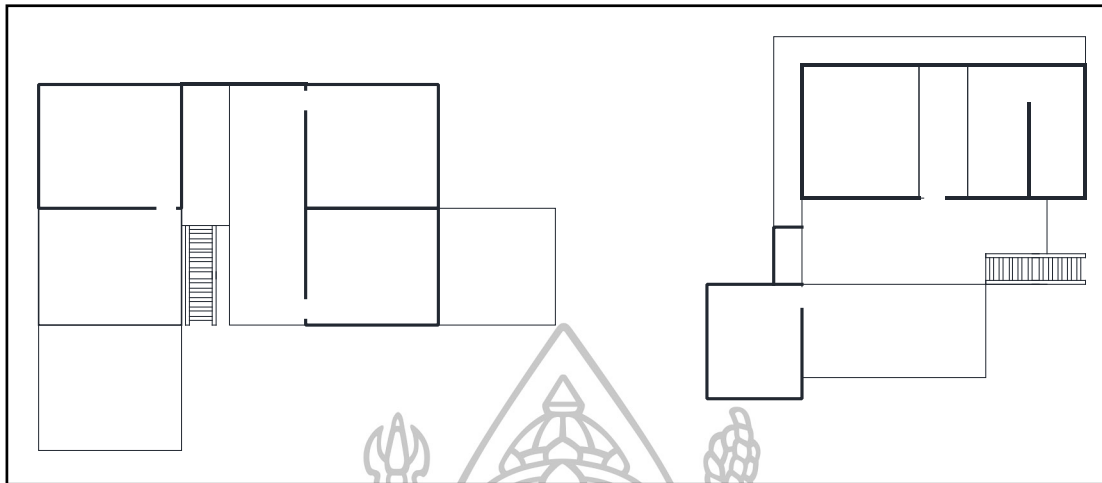
3.2.2 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะ

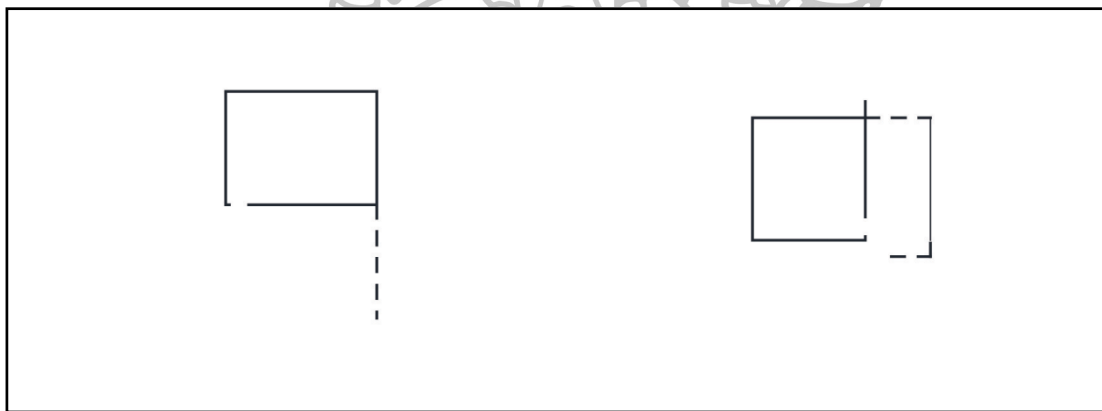
ภาพที่ 106 ผังพื้นบ้านลัวะ แบบดั้งเดิม

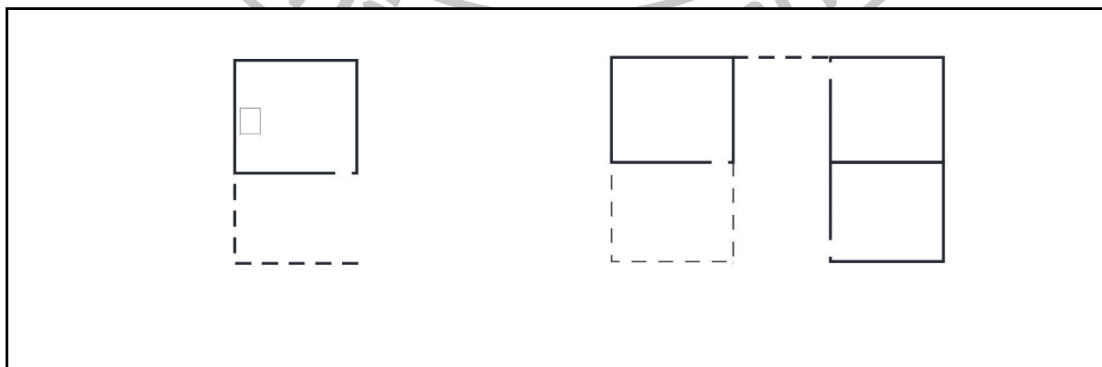
ภาพที่ 107 ผังพื้นบ้านลัวะ แบบดั้งเดิมและต่อขยาย

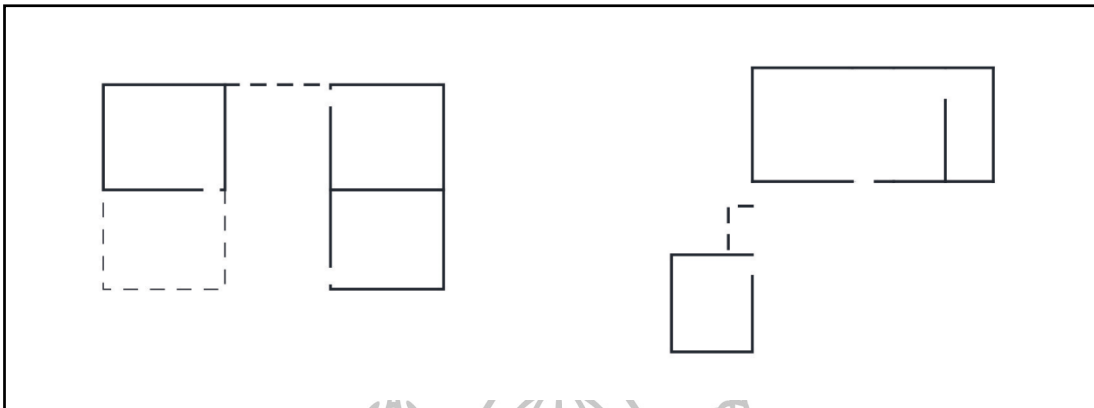
ภาพที่ 108 ผังพื้นบ้านลัวะ แบบต่อขยาย

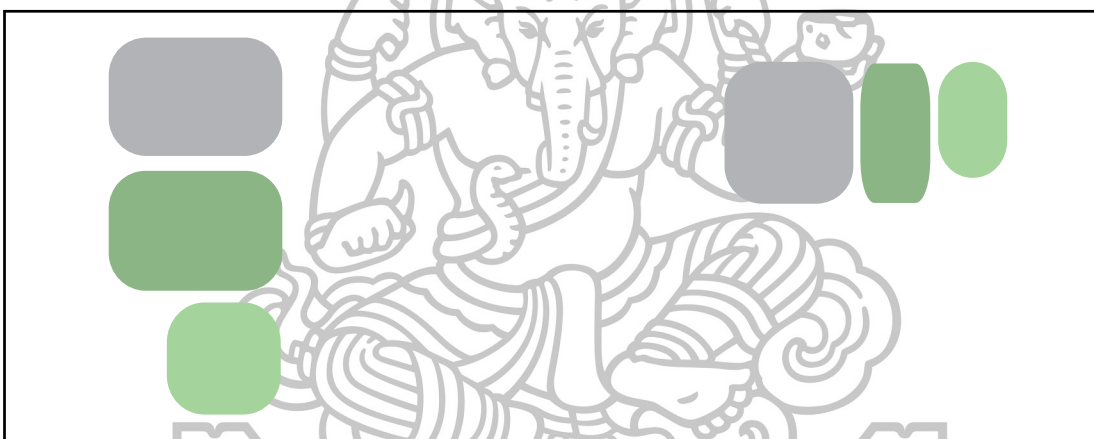
ภาพที่ 109 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านลัวะดั้งเดิม

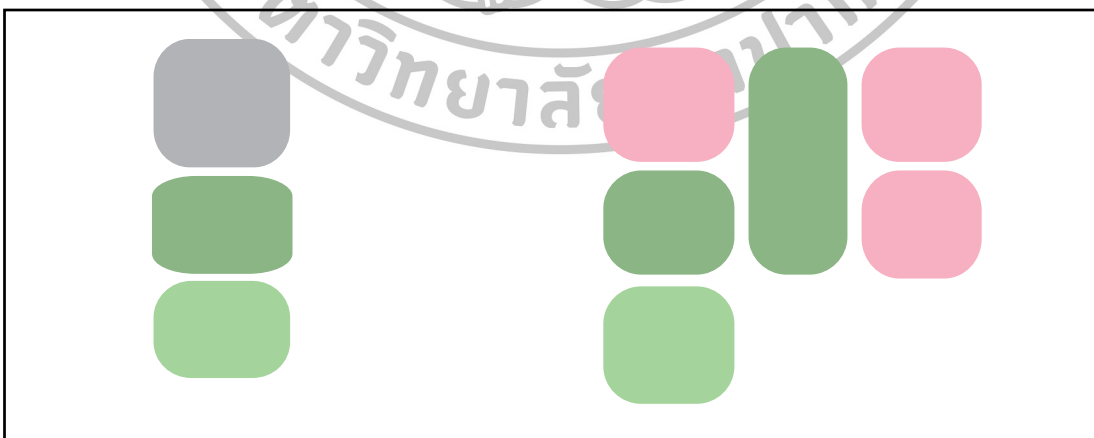
ภาพที่ 110 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านลัวะดั้งเดิมและต่อขยาย

ภาพที่ 111 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านลัวะแบบต่อขยาย

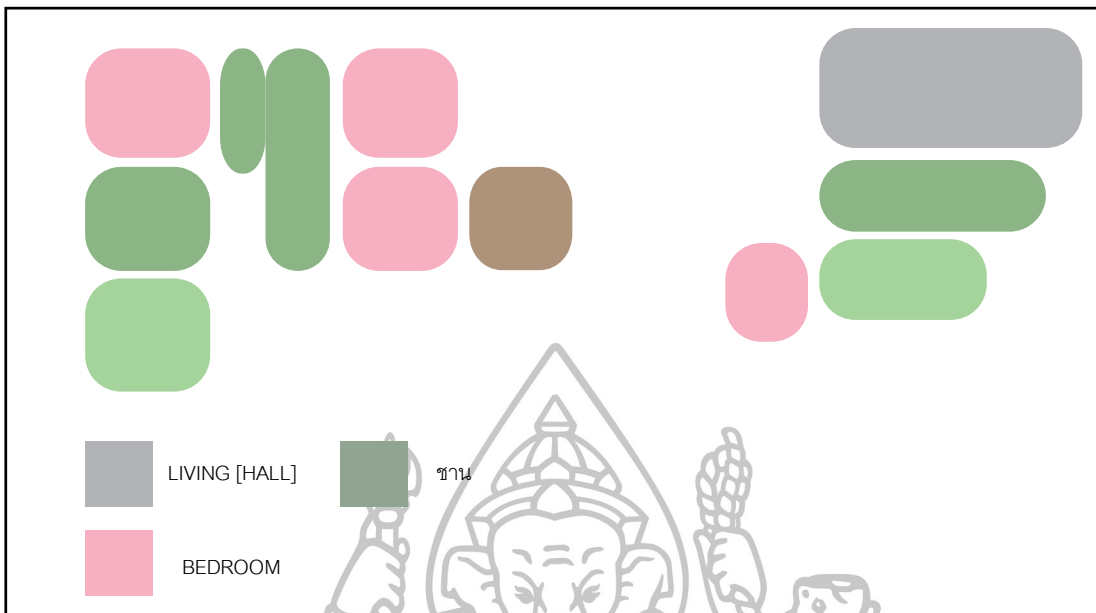

ภาพที่ 112 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะดั้งเดิม

ภาพที่ 113 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะดั้งเดิมและต่อขยาย

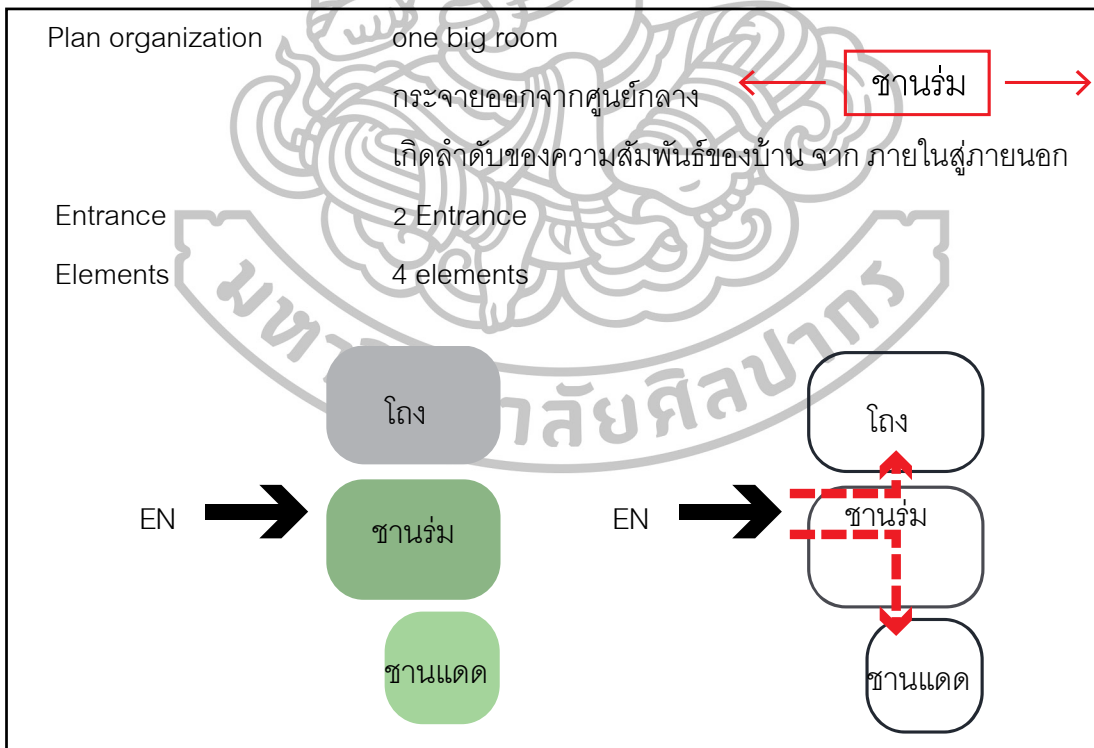

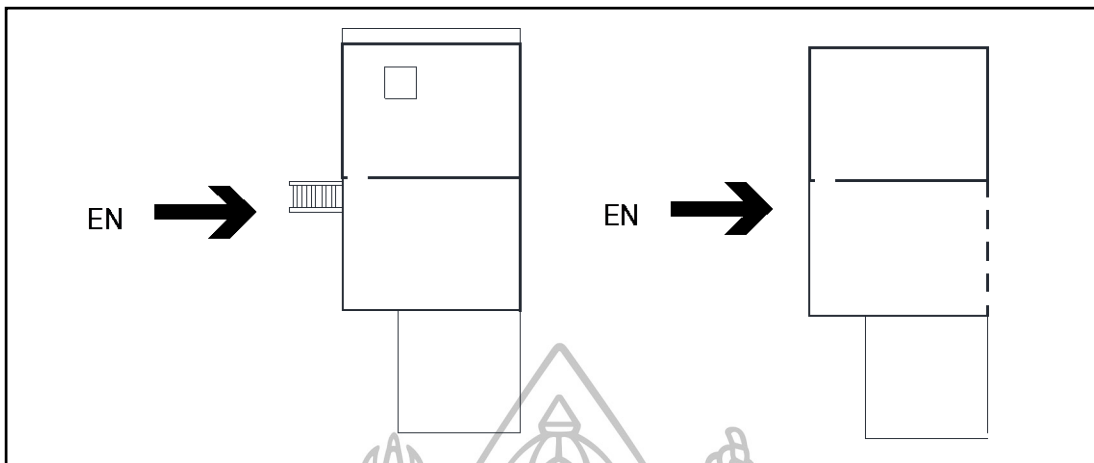
ภาพที่ 114 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะแบบต่อขยาย

สรุปลักษณะการอยู่อาศัยบ้านลัวะ

ลักษณะร่วมบ้านลัวะ

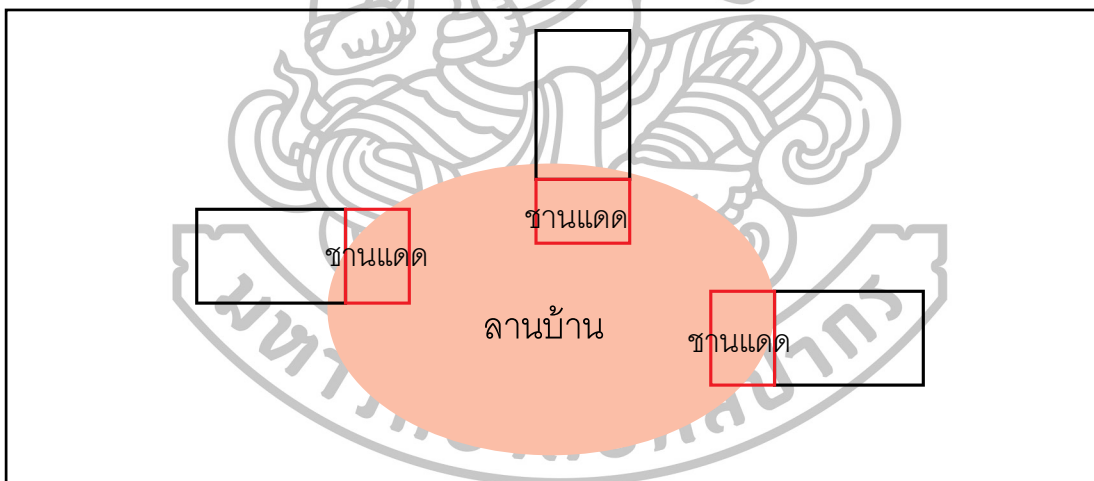
ภาพที่ 115 แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านลัวะ

ภาพที่ 116 แสดงลำดับการปิดล้อม(Enclosure) จากภายนอกสู่ภายในของบ้านลัวะ

ลักษณะร่วมแบบกลุ่ม

ส่วนที่เปิดโล่ง มีการใช้งานเดียวกัน (วัตถุประสงค์เดียวกัน) กลุ่มบ้านที่ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ หันหน้าบ้านออกมาเจอกัน สู่ลานบ้าน

ภาพที่ 117 แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์แบบกลุ่มของบ้านลัวะ

ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป

Plan organization

1. การขยายตัว ออกในแนวราบ ไม่มีการซ้อนชั้นเพิ่ม

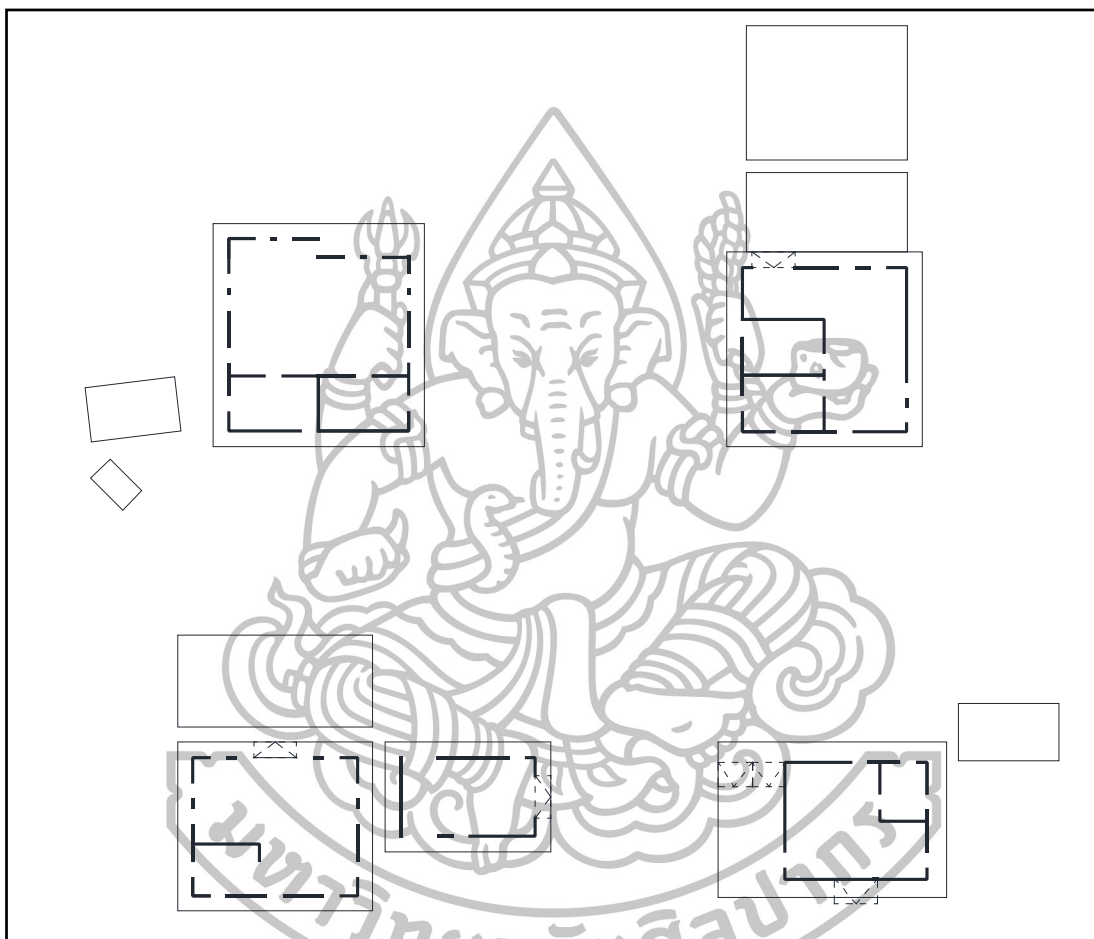
2. มี elements เพิ่ม (แต่ส่วนประกอบเดิมก็คงอยู่)

3.3 การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้านสะแกกรัง

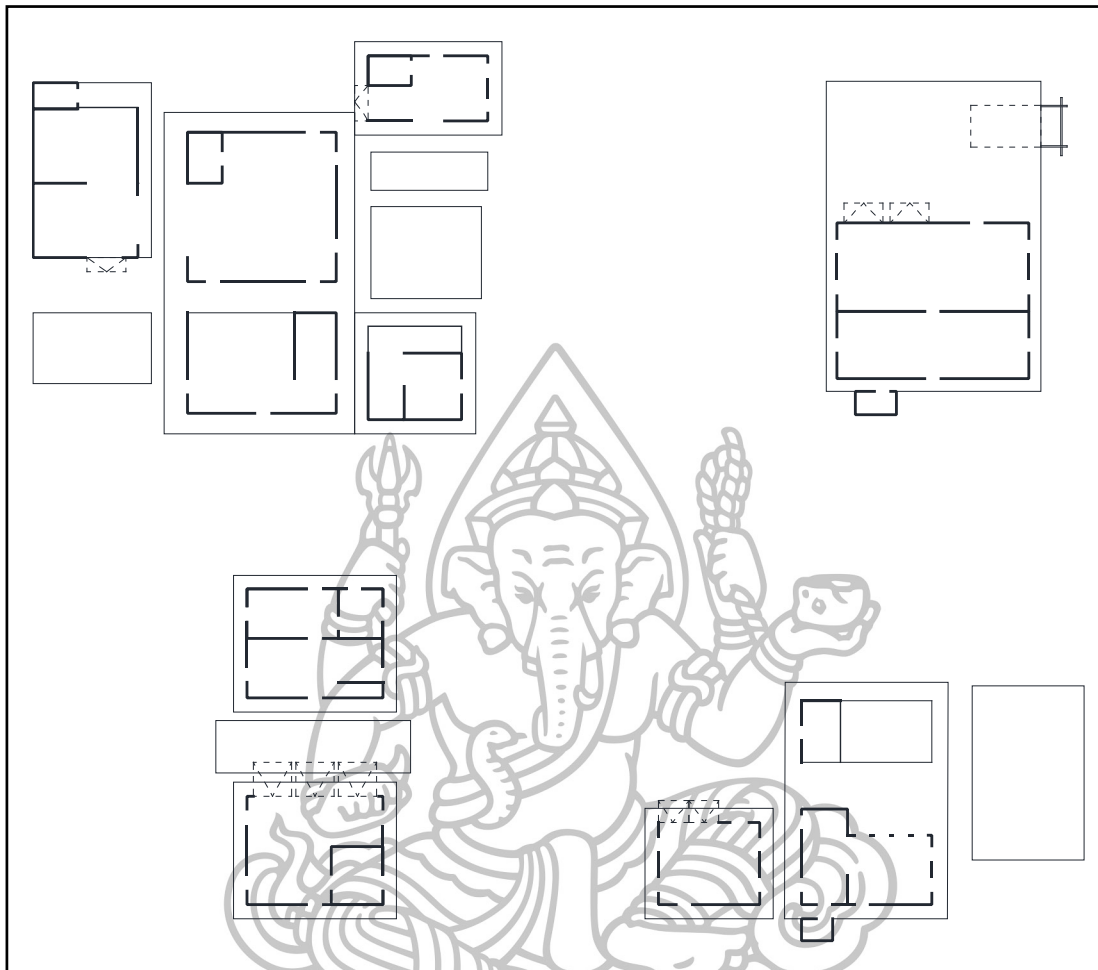
3.3.1 แสดงผังพื้นบ้านสะแกกรัง

3.3.2 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านสะแกกรัง

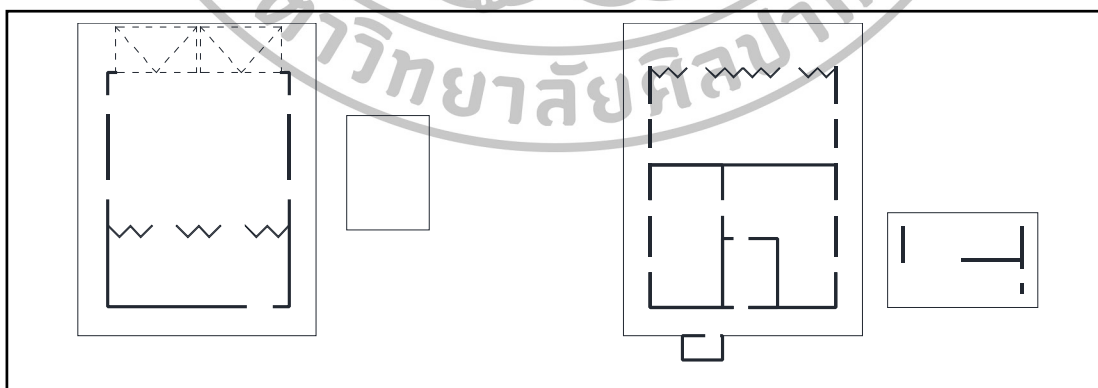
3.3.3 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรัง

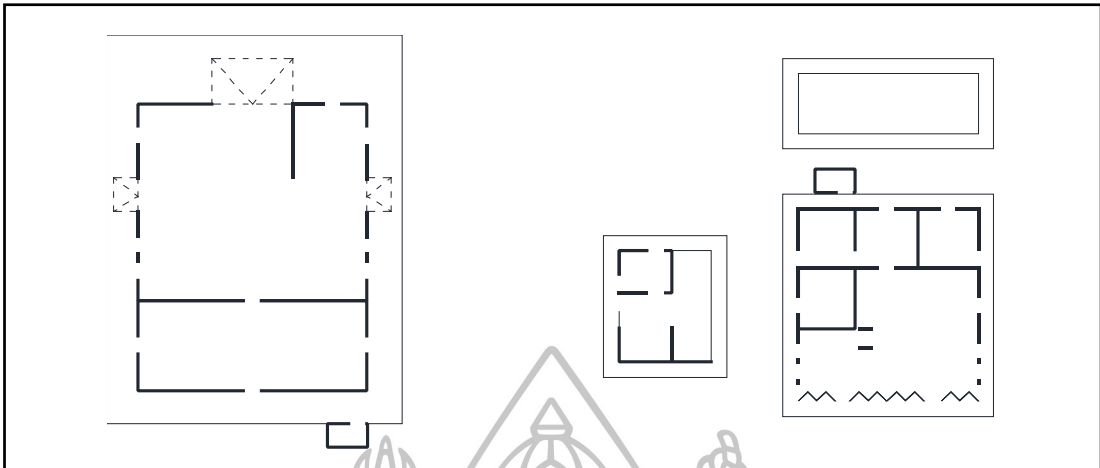
ภาพที่ 118 ผังพื้นบ้านสะแกกรัง ตั้งเดิม

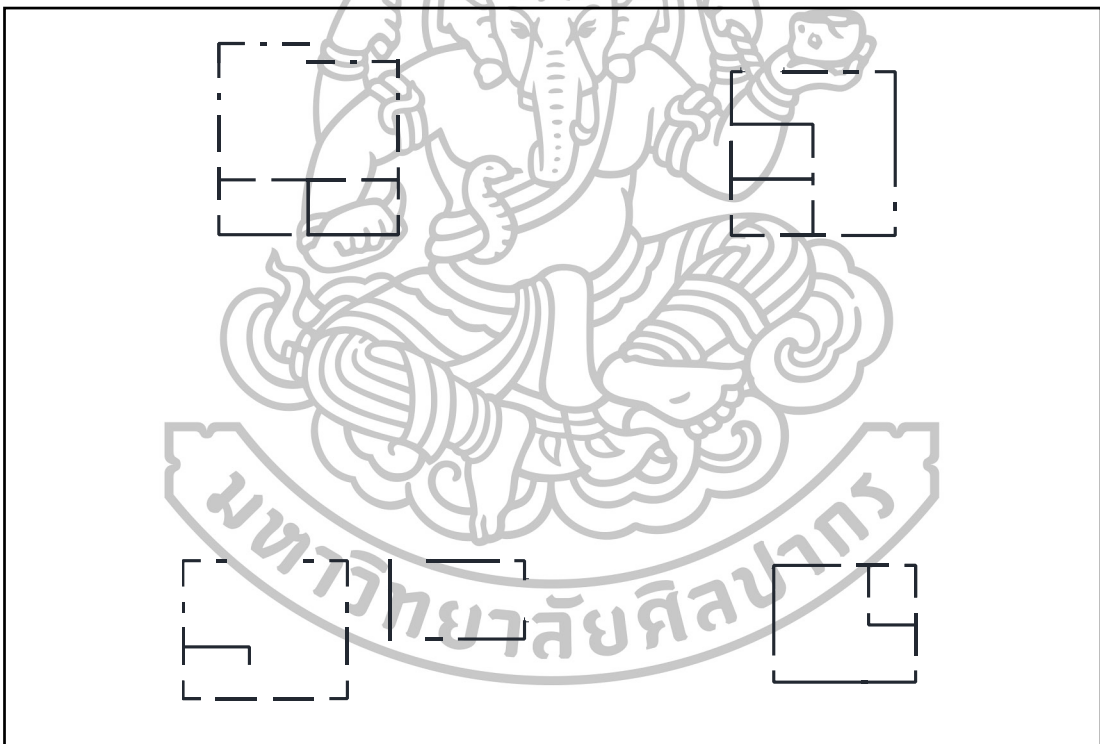
ภาพที่ 119 ผังพื้นบ้านสะแกกรัง ดั้งเดิมและต่อขยาย

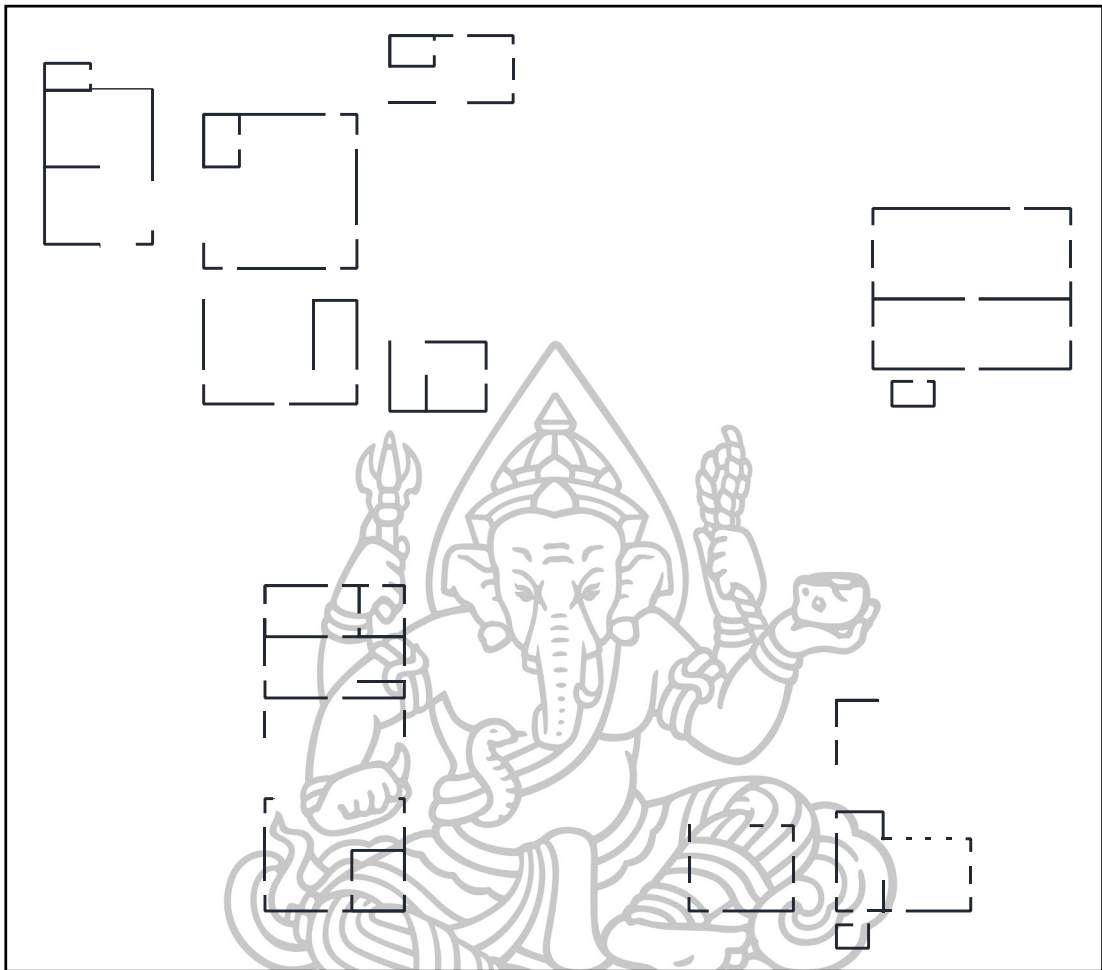
ภาพที่ 120 ผังพื้นบ้านสะแกกรัง สมัยใหม่

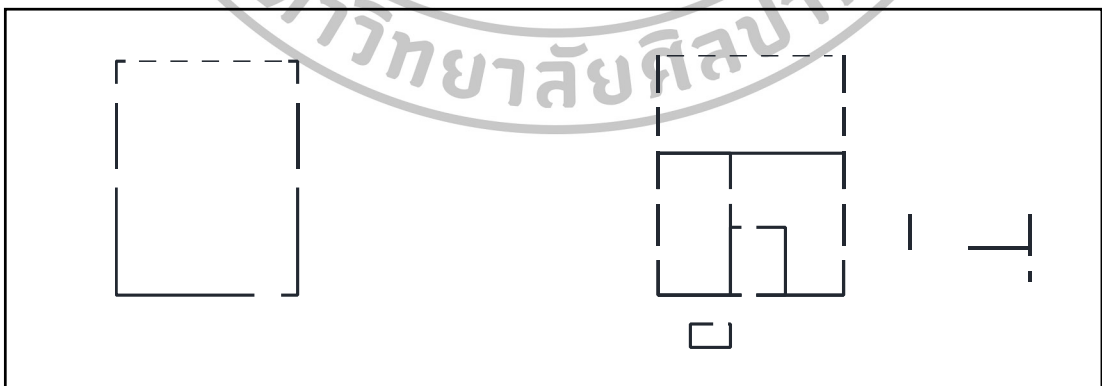
ภาพที่ 121 ผังพื้นบ้านสะแกกรัง สมัยใหม่

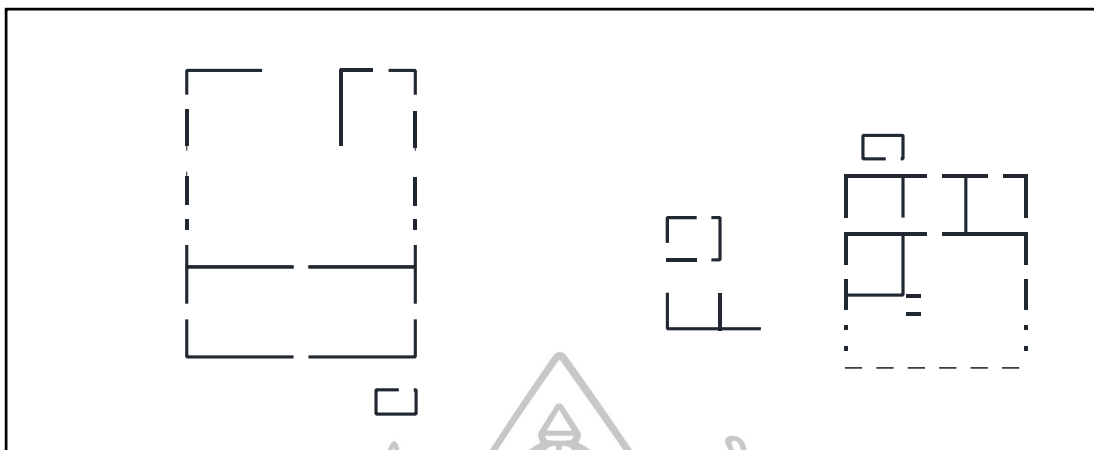
ภาพที่ 122 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านสะแกกรังดั้งเดิม

ภาพที่ 123 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านสะแกกรังดั้งเดิมและต่อขยาย

ภาพที่ 124 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านสะแกกรังสมัยใหม่

ภาพที่ 125 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านสะแกกรังสมัยใหม่

ภาพที่ 126 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังดั้งเดิม

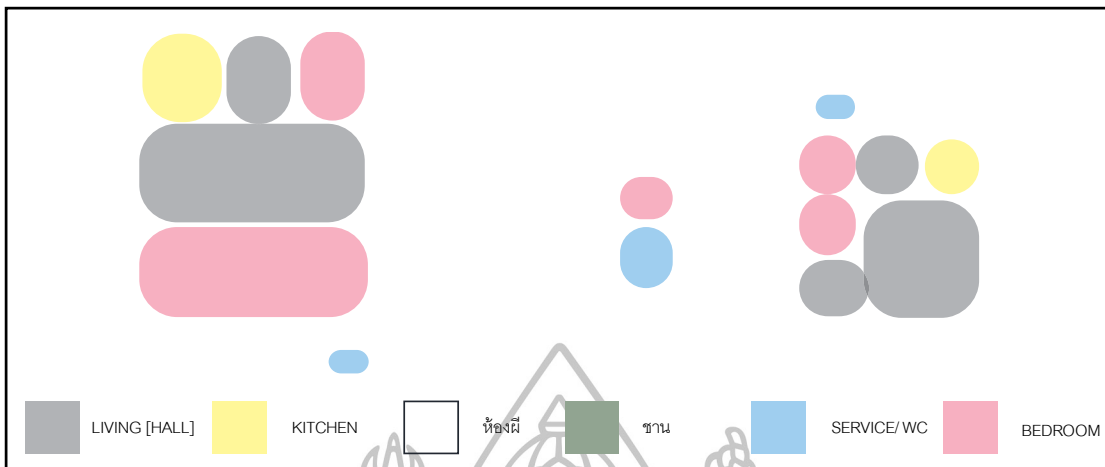

ภาพที่ 127 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังดั้งเดิมและต่อขยาย

ภาพที่ 128 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังสมัยใหม่

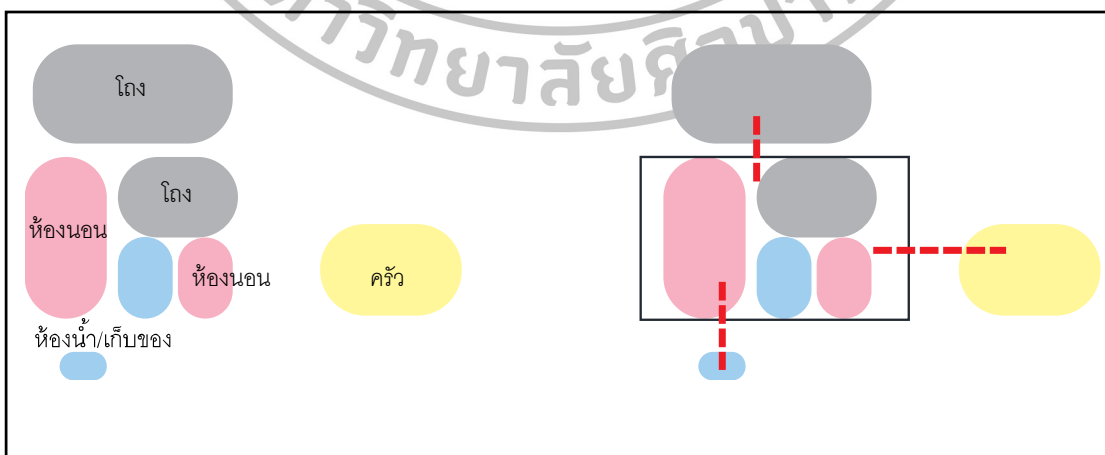

ภาพที่ 129 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรังสมัยใหม่

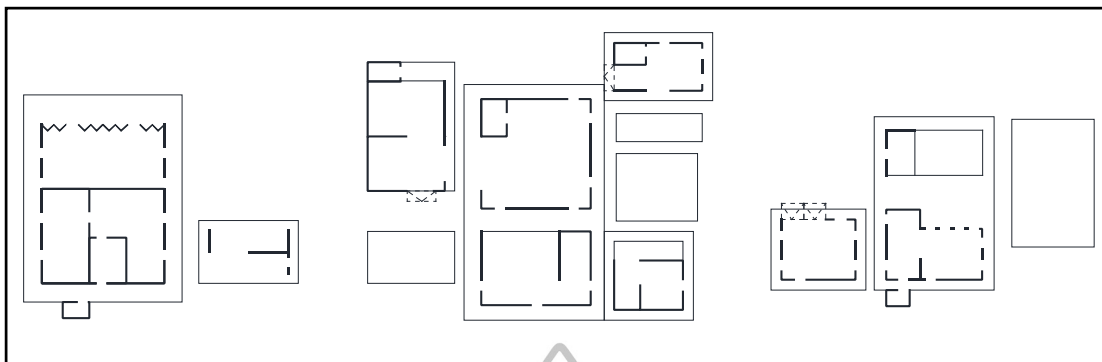
สรุปลักษณะการอยู่อาศัยบ้านสะแกกรัง

ลักษณะร่วมบ้านสะแกกรัง

- Plan organization   แบบกระจาย (network)
- Entrance   หลายๆทาง รอบๆ บ้าน
- Elements   4 elements
- Void   มีช่องเปิดเยอะมาก บางส่วนเป็นลักษณะบานเฟี้ยม มีการใช้งานแบบปรับเปลี่ยนได้
- Enclosure   มีการแบ่งกันห้องส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน

ภาพที่ 130 แผนภาพแสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านสะแกกรัง

ภาพที่ 131 แสดงลำดับการปิดล้อม(Enclosure) จากภายนอกสู่ภายในของบ้านสะแกกรัง

ลักษณะร่วมแบบกลุ่ม

Entrance

เข้าได้จากทุกทาง

Void

ทุกทิศทาง เจาะทะลุ ตรงกัน

ซึ่งทั้ง 2 ข้อนี้มีการเชื่อมต่อกันของกลุ่มบ้าน ทั้งในทางกายภาพและทางสายตา

จากการศึกษา บ้านไทยพื้นถิ่นทั้งสามที่นั้น พบว่าความเป็นบ้านหรือเนื้อแท้ของบ้านของแต่ละท้องถิ่นนั้นแตกต่างกันออกไป บ้านไทดำ มีความเป็นลำดับของระดับความเป็นส่วนตัว บ้านลัวะ คือระดับความสัมพันธ์ของภายในและภายนอก ส่วนบ้านเรือนแพสะแกกรัง คือ ความเป็นบ้านที่ตอบสนองสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมภายนอกโดยมีการปรับเปลี่ยนได้

ต่อมาการศึกษาถึงความเป็นบ้านร่วมสมัย ซึ่งมีแนวทางการทดลองในเกณฑ์เดียวกับบ้านพื้นถิ่น คือ การศึกษาองค์ประกอบ ระดับการปิดล้อม และ ระบบความสัมพันธ์ที่ว่าง โดยมีการนำ บ้านตัวอย่าง 1 หลัง เป็นลักษณะบ้านจัดสรรทั่วไป เพื่อนำมาศึกษา

3.4 การศึกษาระบบความสัมพันธ์ของบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย)

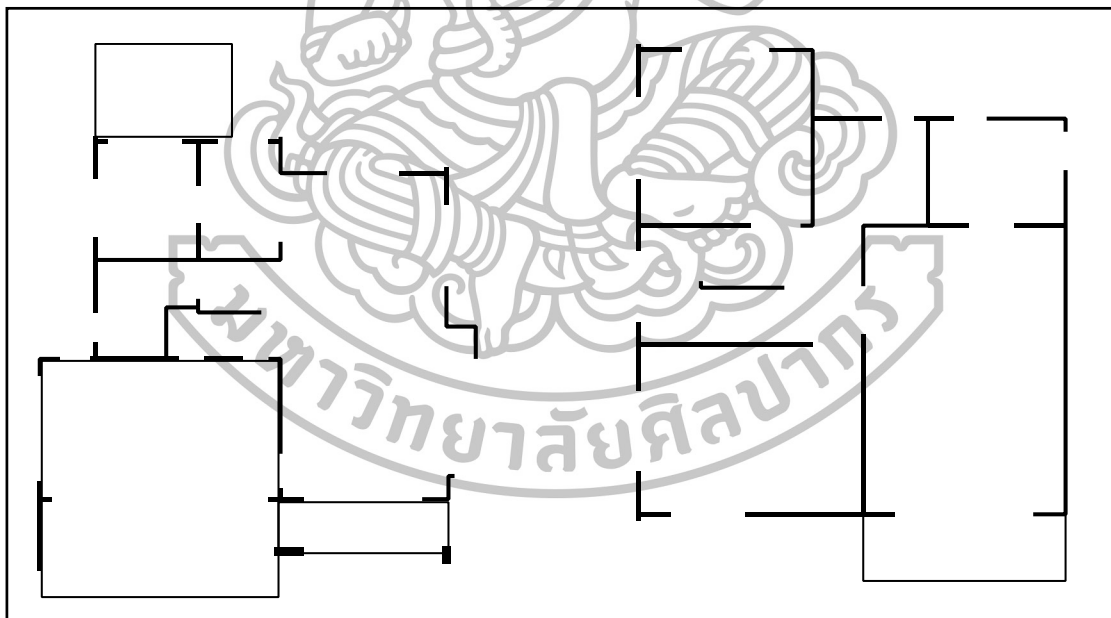
3.4.1 แสดงผังพื้นบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย)

3.4.2 แสดงระดับการปิดล้อม (Enclosure) ของบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย)

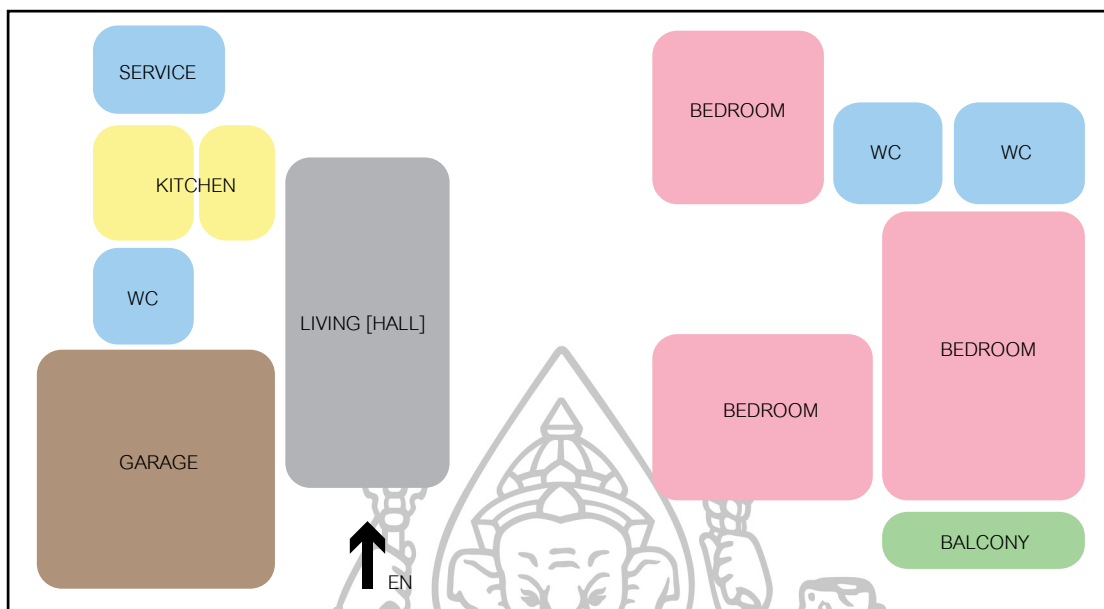
3.4.3 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย)

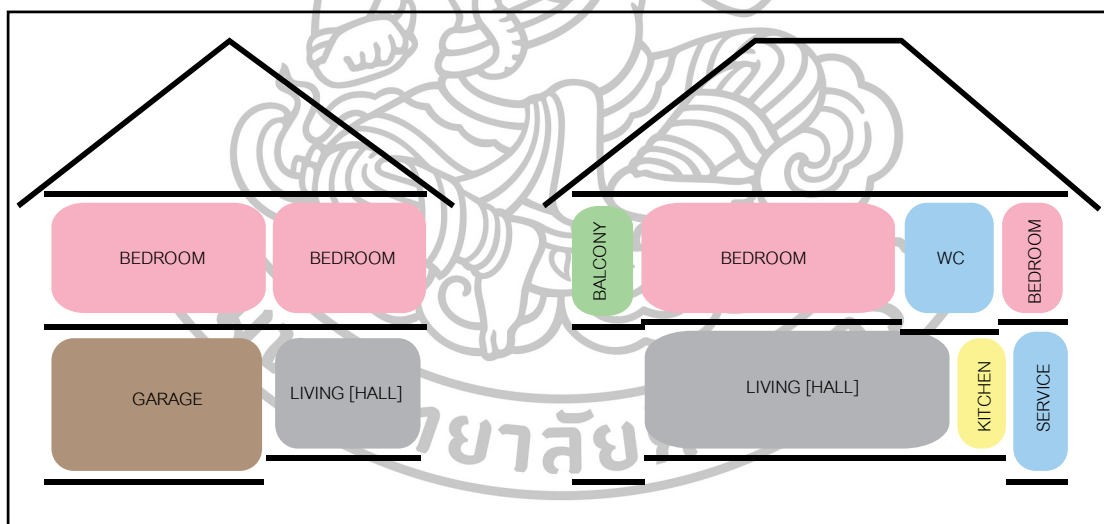
ภาพที่ 132 แสดงผังพื้นบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย)

ภาพที่ 133 แสดงระดับการปิดล้อมบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย)

ภาพที่ 134 แสดงระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย)

ภาพที่ 135 แสดงความสัมพันธ์ของที่วางในเชิง 3 มิติ

3.5 สรุปลักษณะการอยู่อาศัยบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย)

3.5.1 Plan organization เป็นแบบหน่วยย่อย(Cell)

3.5.2 Entrance 2 Entrance

3.5.3 Elements 6 elements

3.5.3.1. LIVING [HALL]

3.5.3.2. KITCHEN

3.5.3.3. BEDROOM

3.5.3.4. WC+SERVICE

3.5.3.5. BALCONY

3.5.3.6. GARAGE

3.5.4 Enclosure มีการแบ่งกันห้องส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน

จากการศึกษาบ้านไทยร่วมสมัยพบว่า ความเป็นบ้านของบ้านจัดสรรหรือบ้านไทยร่วมสมัยนั้น คือ ความเป็นส่วนตัวมากขึ้น มีการแบ่งกันห้องที่ชัดเจน ในทุกๆห้อง มีระดับความเป็นส่วนตัวเป็นอย่างมาก แทบจะมีแค่ 2 ระดับคือ ความเป็นห้องต่างๆ กับพื้นที่ โถง ซึ่งแตกต่างจากไทยพื้นถิ่นอย่างสิ้นเชิง ที่ไม่มีความเป็นห้อง อยู่อาศัยแบบนอนรวมกันทั้งหมด

จากการศึกษา บ้านไทยพื้นถิ่นทั้งสามที่ และบ้านไทยร่วมสมัย พบว่าความเป็นบ้านหรือเนื้อแท้ของบ้าน ของแต่ละท้องถิ่นนั้นแตกต่างกันออกไป บ้านไทดำ มีความเป็นลำดับของระดับความเป็นส่วนตัว บ้านลัวะ คือระดับความสัมพันธ์ของภายในและภายนอก ส่วนบ้านเรีอนแพ สะแกกรัง คือ ความเป็นบ้านที่ตอบรับสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมภายนอกโดยมีการปรับเปลี่ยนได้ ความเป็นบ้านของบ้านจัดสรร(บ้านร่วมสมัย) คือ ความเป็นบ้านที่มีระดับความเป็นห้องและความเป็นส่วนตัวสูง ความเป็นบ้านเหล่านี้ ได้นำมาใช้ในการออกแบบและการสร้างโปรแกรมสำหรับการออกแบบในขั้นต่อไป

บทที่ 4

การออกแบบสถาปัตยกรรม

จากการศึกษาความเป็นบ้านจากรณีศึกษาบ้านพื้นถิ่น ได้มีแนวทางในการศึกษาทดลองมาเป็นลำดับ จากการศึกษารูปประกอบ ระดับของการปิดล้อม และ ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ทำให้นำมาสู่การสร้างโจทย์สำหรับการออกแบบสถาปัตยกรรม ซึ่งมีแนวทาง คือ การสรุปโจทย์การออกแบบ กำหนดโปรแกรม กำหนดกระบวนการและวิธีทดลอง การออกแบบขั้นต้น การพัฒนาการออกแบบ การออกแบบขั้นสุดท้าย และสรุปผลการทดลอง

1. การสร้างโจทย์การออกแบบ

ในขั้นตอนการสร้างโจทย์ในการออกแบบนั้น ได้นำมาจากการศึกษาความเป็นบ้านในแง่มุมต่างๆ ซึ่งบ้านที่นำมาศึกษา มีการเรียงเรียงเนื้อหาตาม เส้นทางการเวลาจึงนำมาสู่การสร้างโจทย์ที่เป็นการผสมผสานของความเป็นบ้าน ในบริบทของ เวลาใหม่ๆ หรือ ความร่วมสมัย นั่นเอง

2. สรุปโปรแกรม

สรุปโปรแกรมคือ การออกแบบบ้านไทยพื้นถิ่นในบริบทเวลาปัจจุบัน ได้แก่ บ้านไทดำ บ้านลัวะและ บ้านสะแกกรัง โดยมี รายละเอียดโปรแกรมดังนี้

บ้านพักอาศัยครอบครัวขยาย 3 รุ่น (Generation) ประกอบด้วย

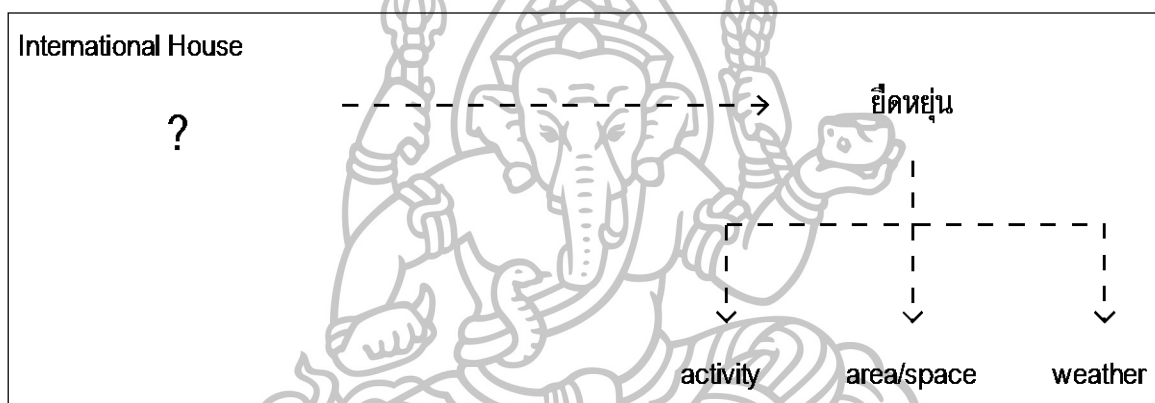
1. รุ่นเก่า (ปู่-ย่า)
2. รุ่นผสม (พ่อ-แม่)
3. รุ่นใหม่ (ลูก)

ภายใต้การอยู่อาศัยแบบบ้านซึ่งเป็นบ้านพื้นถิ่นที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ ได้แก่ บ้านไทดำจังหวัดเพชรบุรี บ้านลัวะจังหวัดแม่ฮ่องสอน และบ้านสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี โดยบริบทแห่งความร่วมมือ

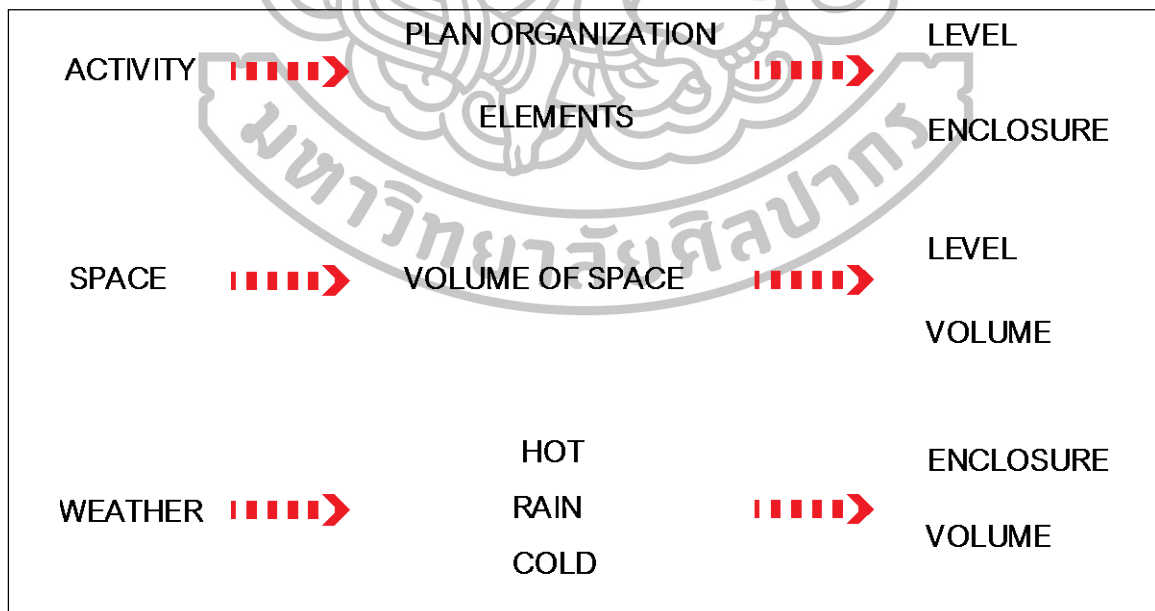
3. กระบวนการและวิธีการทดลอง

3.1 การทดลองความเป็นบ้านพื้นถิ่น กับ ระบบกริดเก้าช่อง

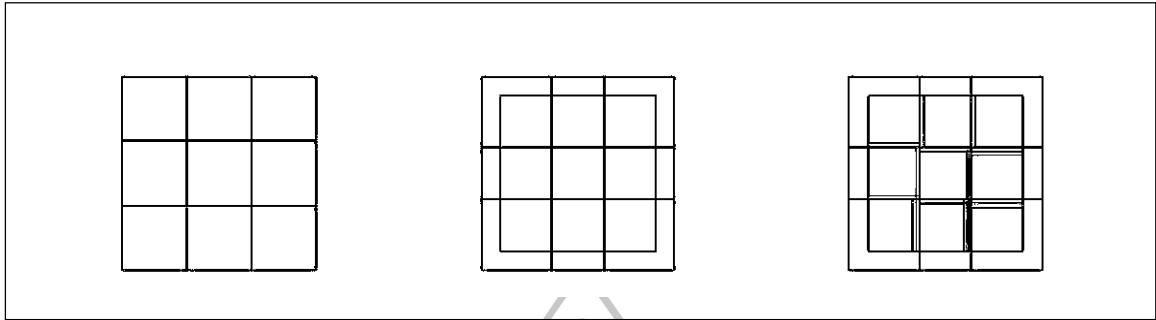
แรกเริ่มการทดลอง ต้องมีบ้านที่เป็นกลาง ที่มีความเป็นบ้านพื้นฐานอยู่ก่อน เพื่อเริ่มการทดลองและต่อมา เริ่มการทดลองด้วย นำบ้านที่เป็นกลางพื้นฐานนั้นมาทดลองด้วย เครื่องมือ กริดเก้าช่อง

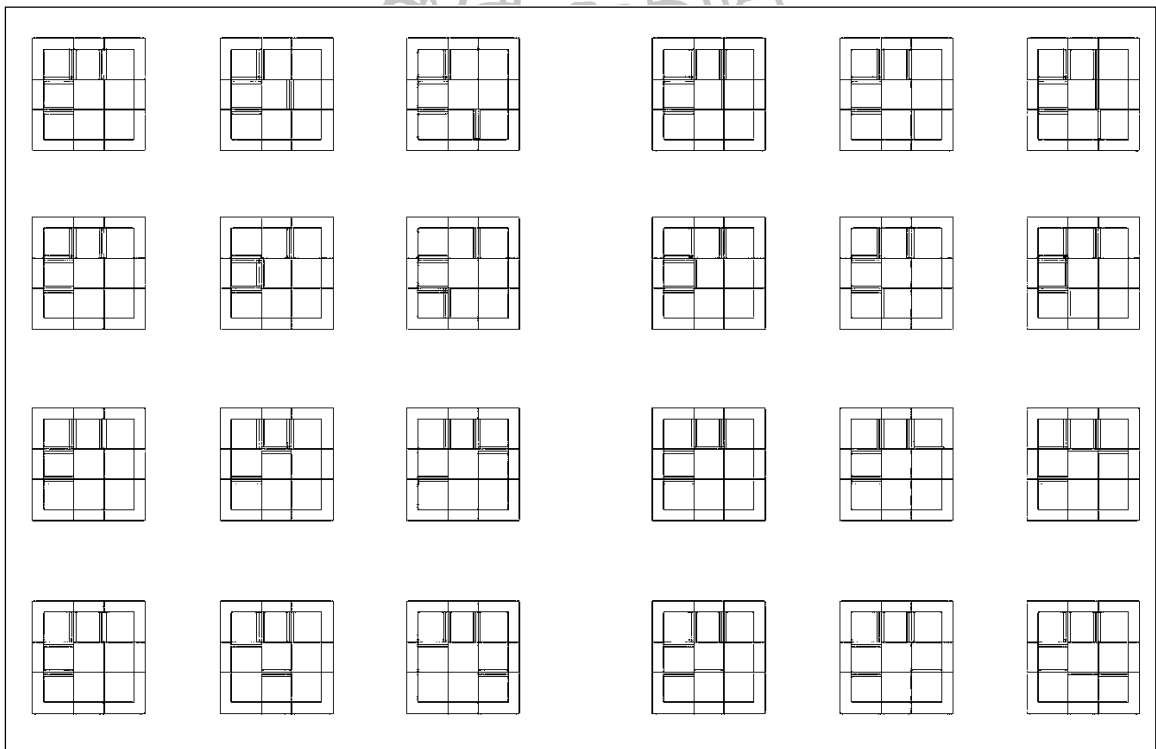
ภาพที่ 136 แผนภาพแสดงผังความคิดของความเป็นบ้านแบบเป็นกลาง(International)

ภาพที่ 137 แผนภาพแสดงผังความคิดจากเครื่องมือ ความเป็นบ้านที่เป็นกลาง(International)

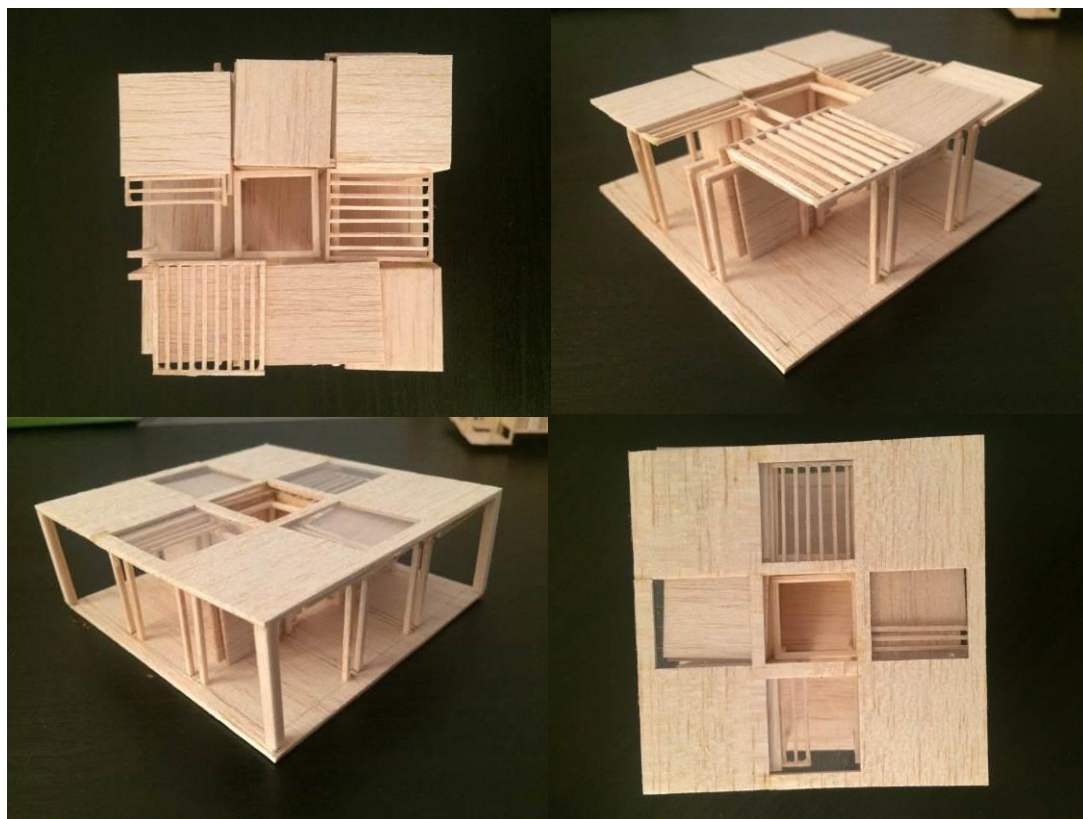

ภาพที่ 138 แสดงไดอะแกรมขั้นตอนการทดลองกับกริดเก้าช่อง

ภาพที่ 139 แสดงไดอะแกรมการปรับเปลี่ยนได้ ของผนัง ในหุ่นจำลอง กริด เก้าช่อง

ภาพที่ 140 ภาพถ่ายหุ่นจำลองบ้าน(International)กับกริดเก้าช่อง

3.2 การทดลองความเป็นบ้าน ของบ้านไต้หวัน กับ กริดเก้าช่อง

3.2.1 Plan organization เป็นแบบ one big room, เข้าหา center

3.2.1 Entrance 2 entrance

3.2.1 Elements 4 elements

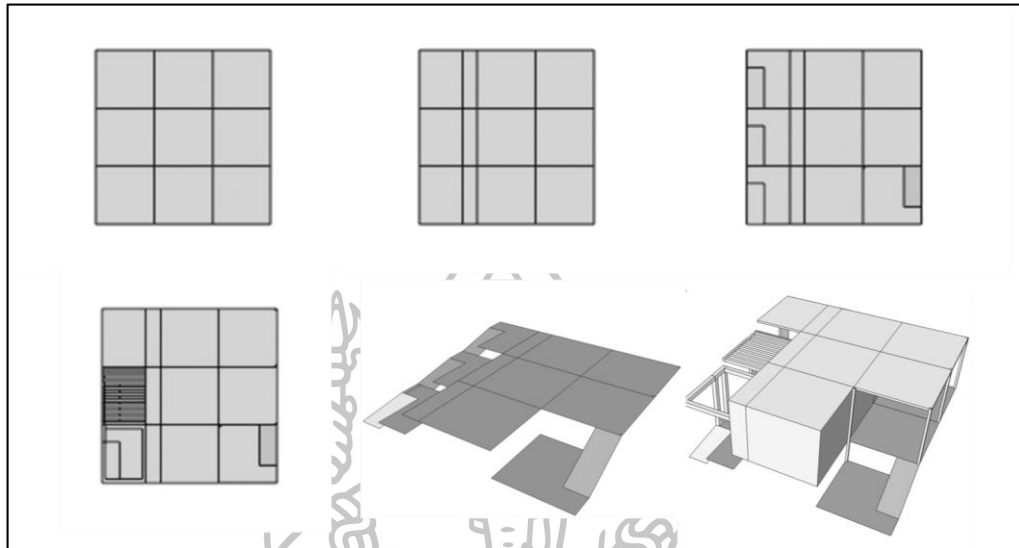
3.2.1.1 ซาน

3.2.1.2 กว้าน

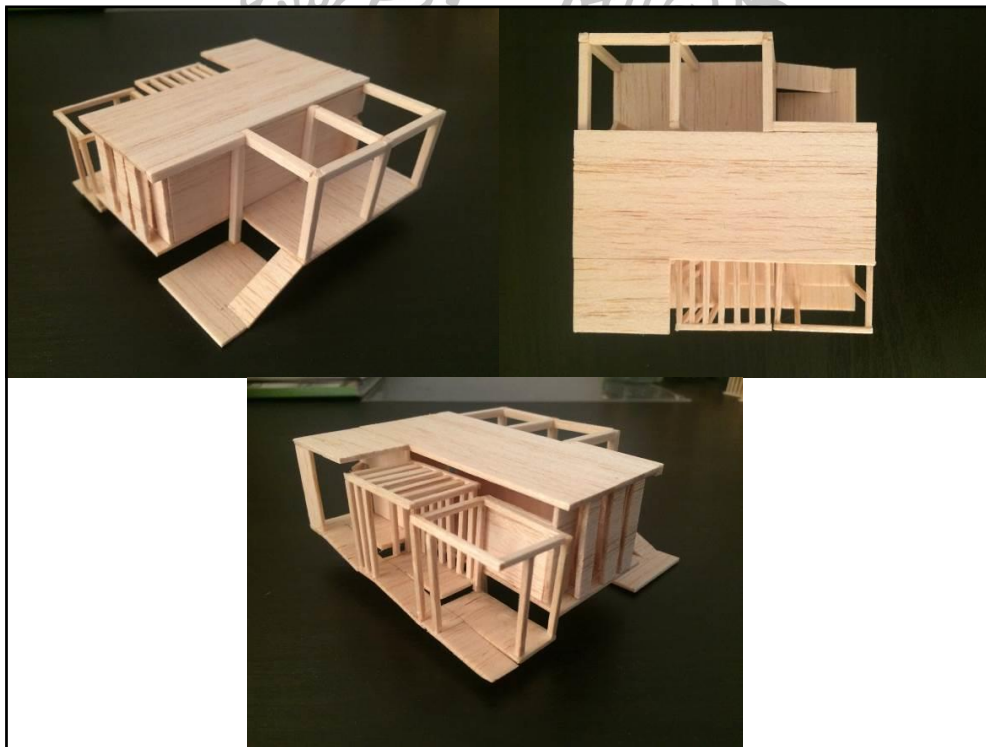
3.2.1.3 โถง (ห้องกลาง)

3.2.1.4 ฤน

บ้านไทดำ + กริดเก้าอี้

ภาพที่ 141 แสดงไดอะแกรมขั้นตอนการทดลอง ความเป็นบ้านไทดำกับกริดเก้าอี้

ภาพที่ 142 ภาพหุ่นจำลองการทดลอง ความเป็นบ้านไทดำกับกริดเก้าอี้

3.3 การทดลองความเป็นบ้าน ของบ้านลัวะกับ กริดเก้าช่อง

3.3.1 Plan organization one big room,กระจายออกจาก center เกิดลำดับของ
ความสัมพันธ์ของบ้าน จาก ภายในสู่ภายนอก

3.3.2 Entrance 1 entrance

3.3.3 Elements 4 elements

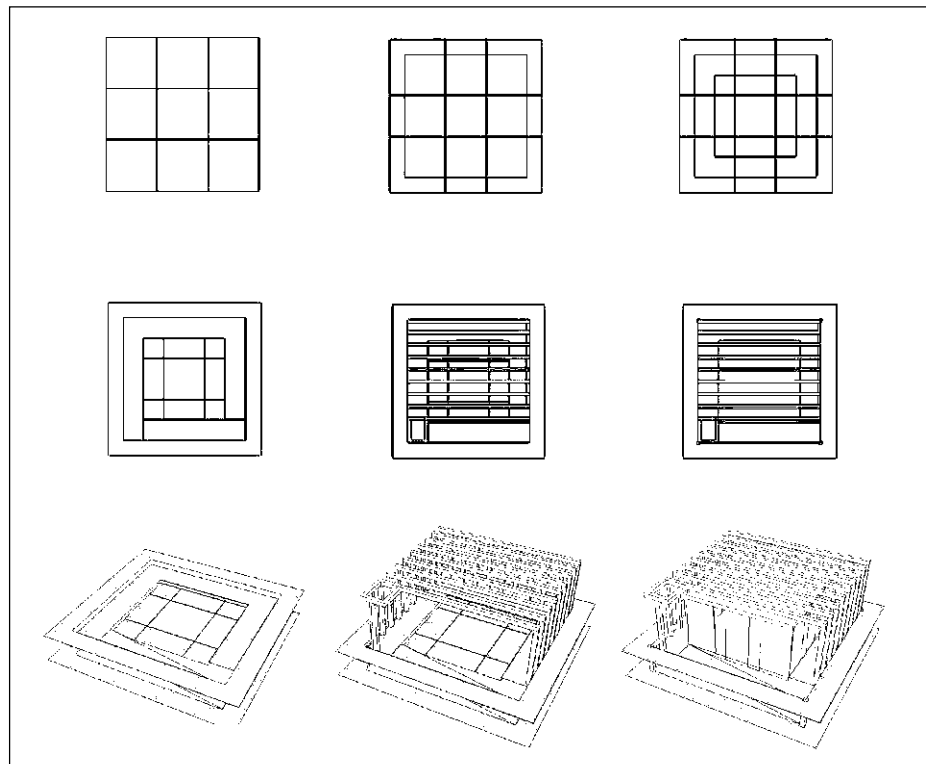
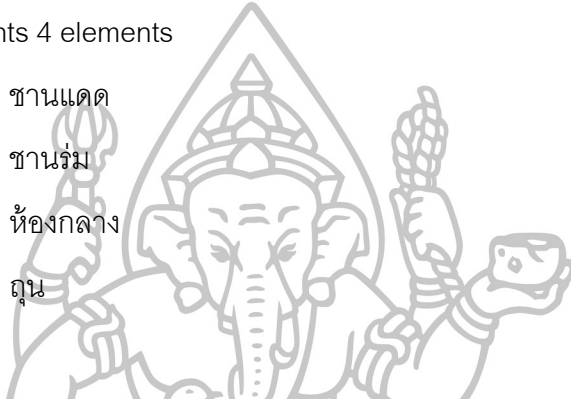
3.3.3.1 ชานแดด

3.3.3.2 ชานร่ม

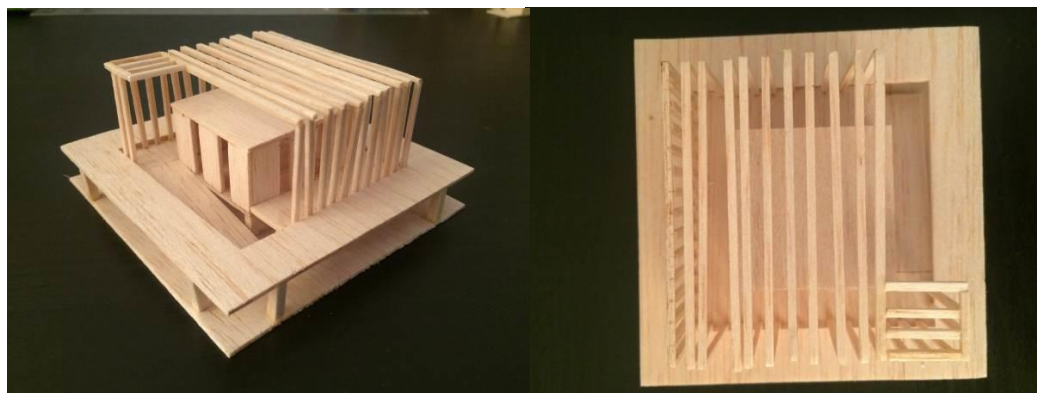
3.3.3.3 ห้องกลาง

3.3.3.4 ฐาน

บ้านลัวะ + กริดเก้าช่อง

ภาพที่ 143 แสดงไดอะแกรมขั้นตอนการทดลอง ความเป็นบ้านลัวะกับกริดเก้าช่อง

ภาพที่ 144 ภาพหุ่นจำลองการทดลอง ความเป็นบ้านลัดะกับกริดเก้าช่อง

3.4 การทดลองความเป็นบ้าน ของบ้านสะแกกรังกับกริดเก้าช่อง

3.4.1 Plan organizationเป็นแบบกระจาย (network)

3.4.2 Entrance หลายๆทาง รอบๆ บ้าน

3.4.3 Elements 4 elements

3.4.3.1 นอน

3.4.3.2 โถง

3.4.3.3 ครัว

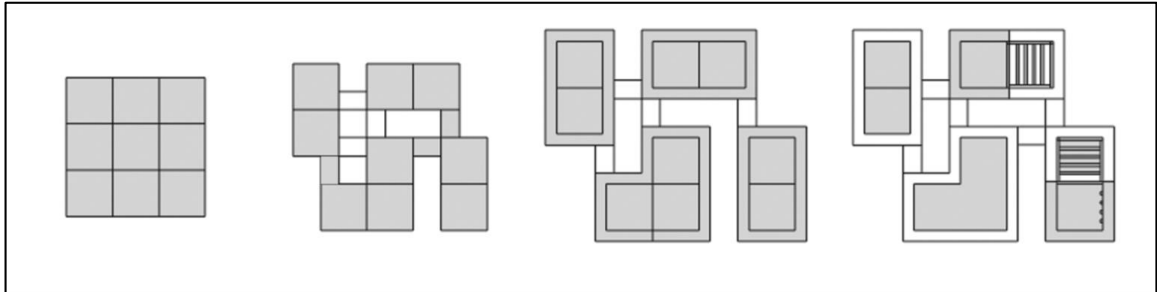
3.4.3.4 service

3.4.4 Enclosure มีการแบ่งกันห้องสวนต่างๆ อย่างชัดเจน

3.4.5 Void มีช่องเปิดจำนวนมากเป็นลักษณะบานพับ มีการใช้งานแบบปรับเปลี่ยน

ได้

เรือนแพ สะแกกรัง + กริดเก้าอี้

ภาพที่ 145 แสดงไดอะแกรมขั้นตอนการทดลอง ความเป็นบ้านสะแกกรังกับกริดเก้าอี้

ภาพที่ 146 ภาพหุ่นจำลองการทดลอง ความเป็นบ้านสะแกกรังกับกริดเก้าอี้

3.5 การทดลองความเป็นบ้านพื้นที่นี้ร่วมกับ บ้านร่วมสมัย (บ้านจัดสรร)

ลักษณะร่วมบ้านจัดสรร (บ้านร่วมสมัย)

3.5.1 Plan organization เป็นหน่วยย่อย (Cell)

3.5.2 Entrance 2 Entrance

3.5.3 Elements 6 elements

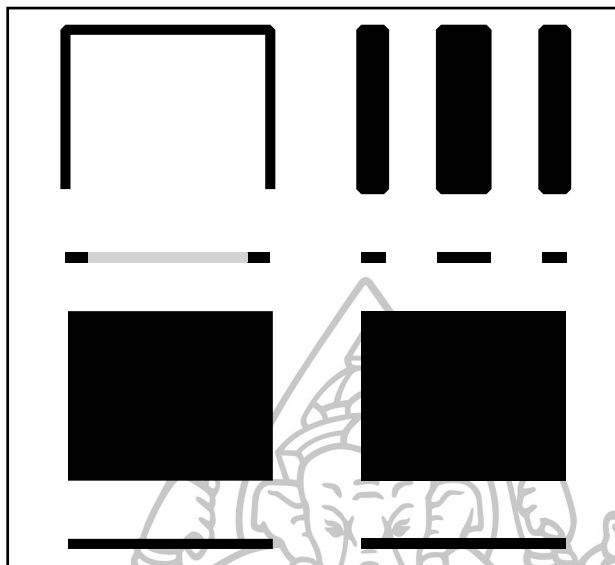
1. LIVING [HALL] 2. KITCHEN 3. BEDROOM

4. WC+SERVICE 5. BALCONY 6. GARAGE

3.5.4 Enclosure มีการแบ่งกันห้องส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน

ภาพที่ 147 ผังพื้นบ้านจัดสรรกรณีศึกษาตัวอย่างที่นำมาใช้ในการทดลอง

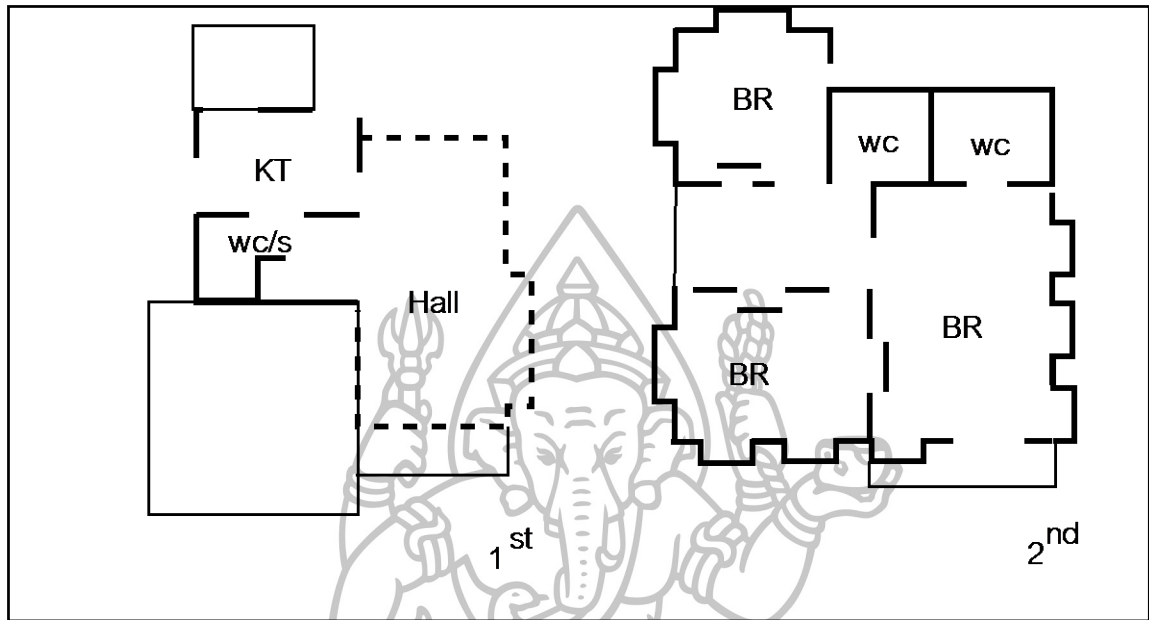

ภาพที่ 148 แสดงเครื่องมือระดับการปิดล้อม ที่ใช้ในการทดลอง

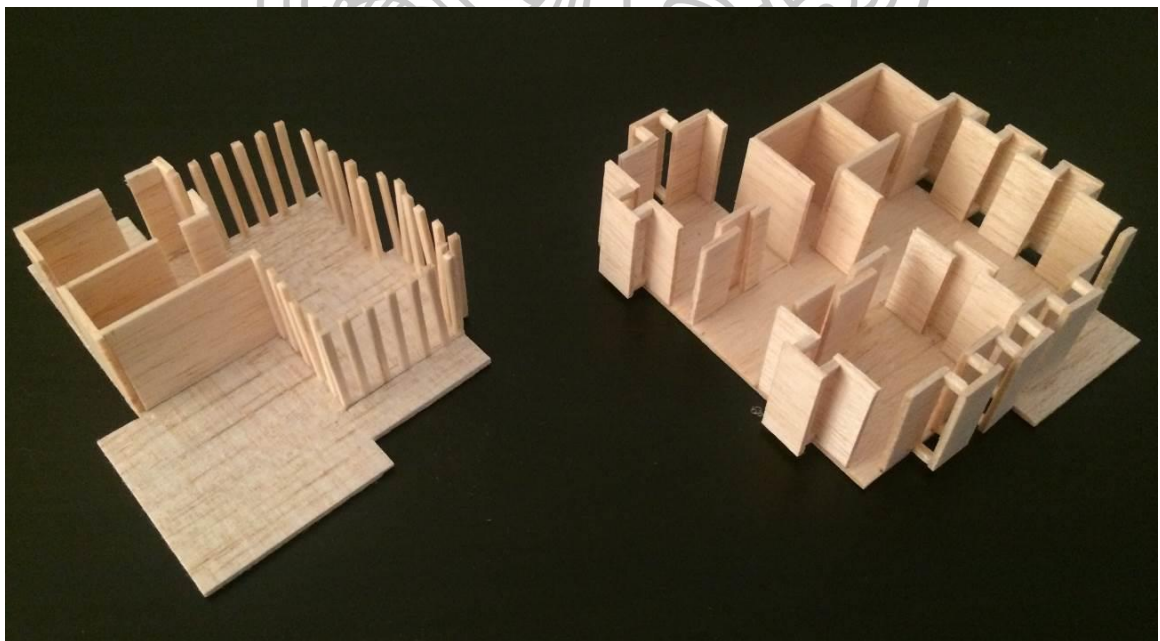
การทดลองเรื่องระดับการปิดล้อม ที่ใช้กับบ้านพื้นดินทั้ง 3 แห่งโดยใช้พื้นฐานการทดลอง จาก ผังบ้านจัดสรรค์และค่อยๆ ปรับเปลี่ยนรูปร่างไป ตามลำดับดังนี้

1. การปรับ Enclosure ของบ้านจัดสรรให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านพื้นดิน
2. การปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านพื้นดิน
3. การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านพื้นดิน

3.6 การทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านไทดำ

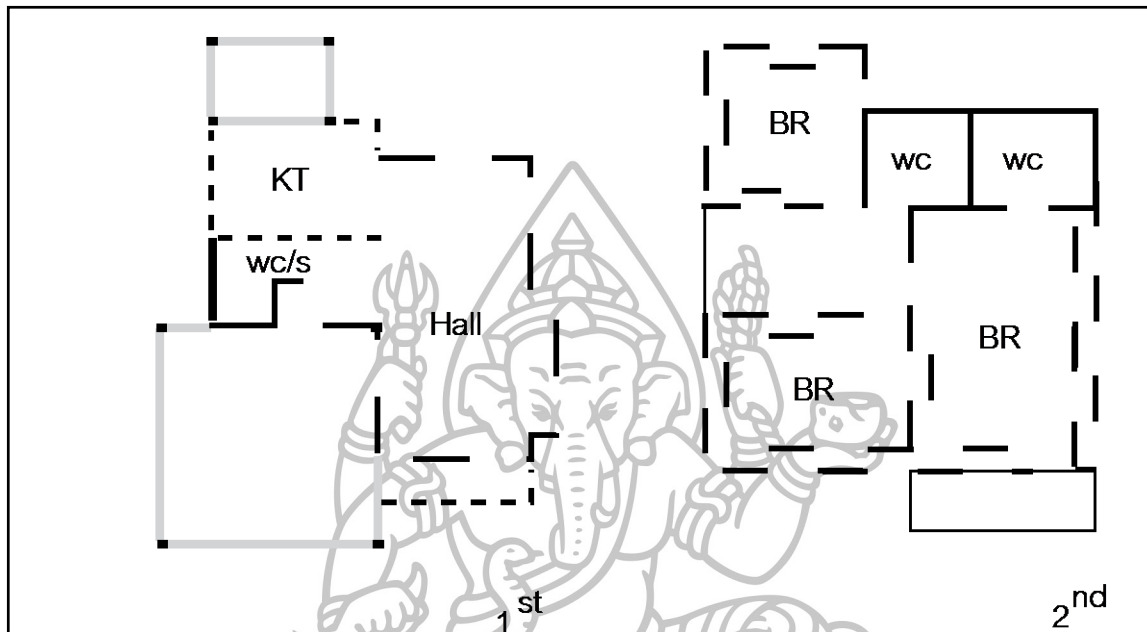
ภาพที่ 149 ผังพื้นบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านไทดำ

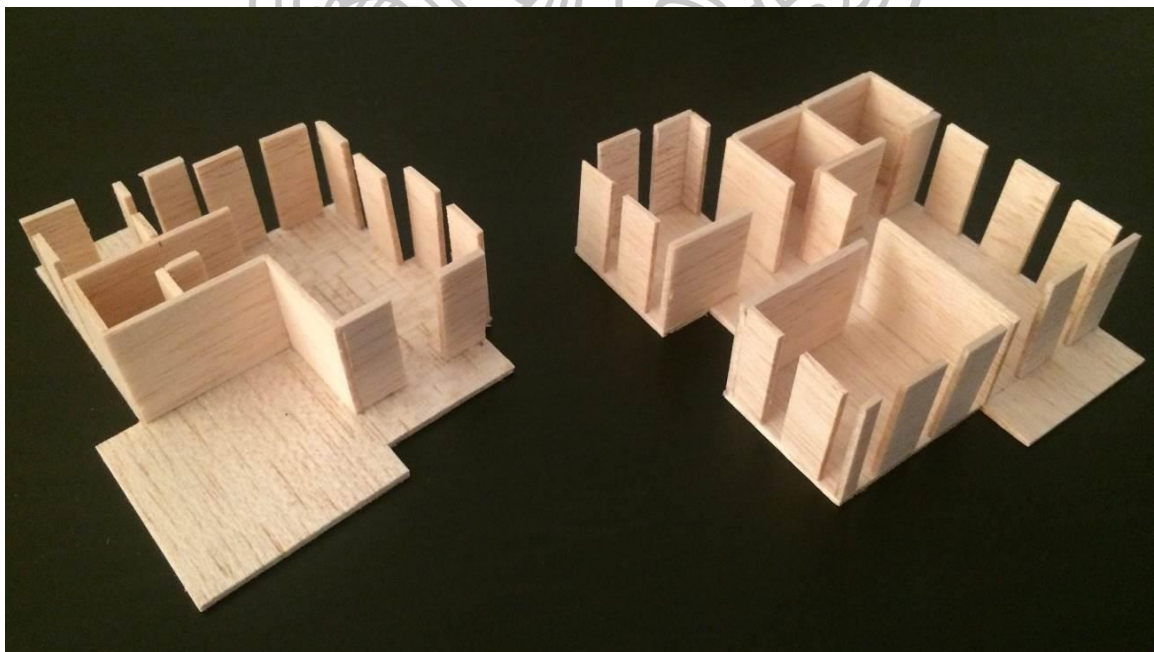
ภาพที่ 150 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านไทดำ

3.7 การทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านลั๊วะ

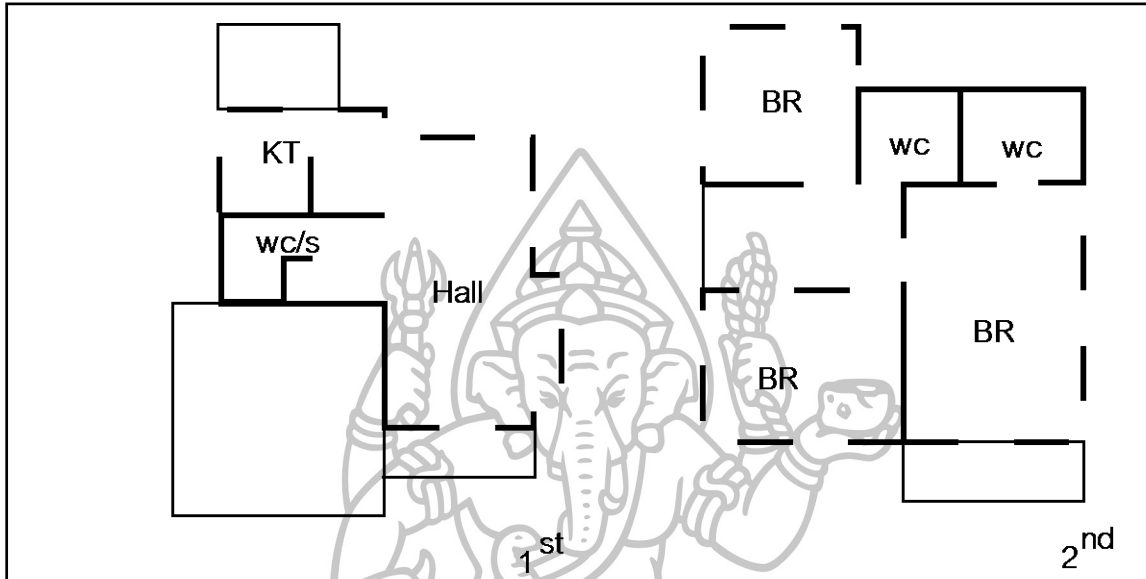

ภาพที่ 151 ผังพื้นบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านลั๊วะ

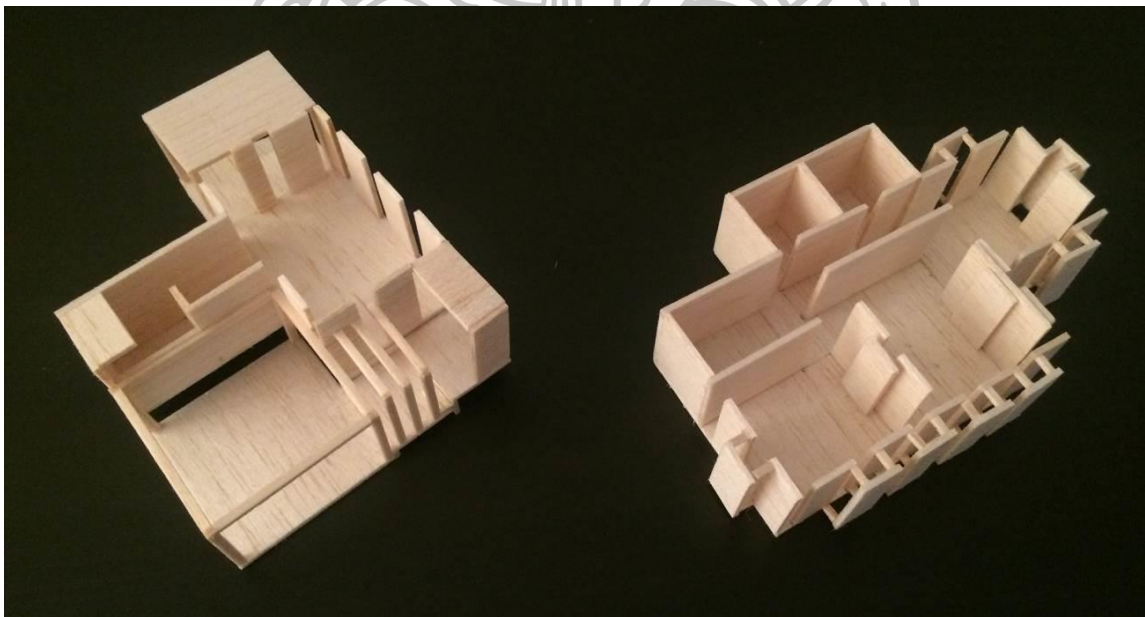

ภาพที่ 152 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านลั๊วะ

3.8 การทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้าน
สะแกกรัง

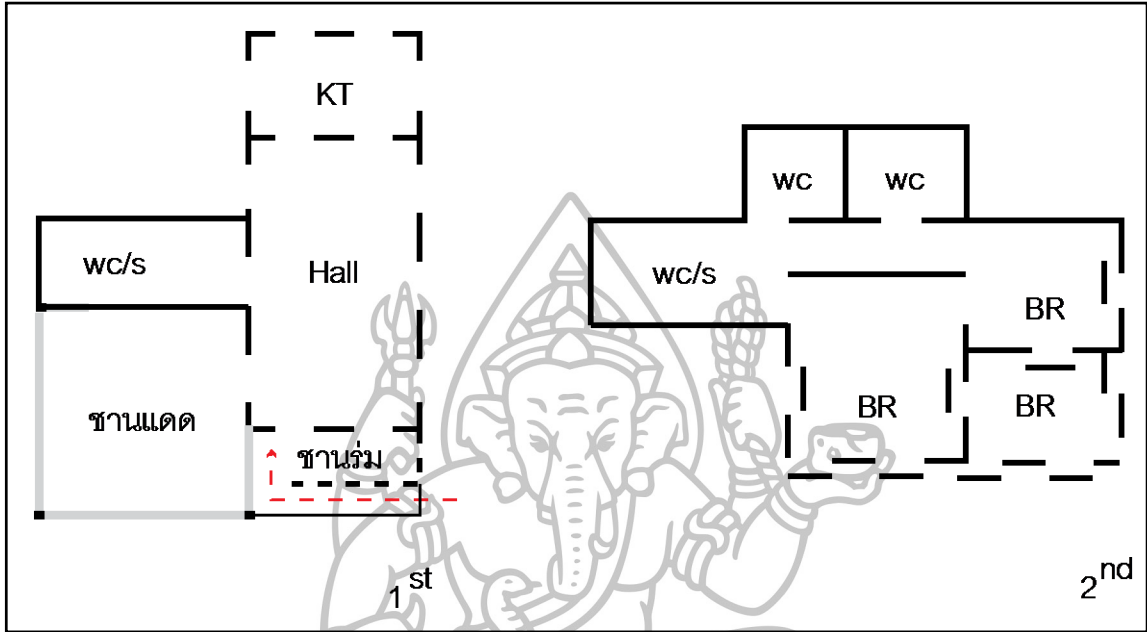

ภาพที่ 153 ผังพื้นบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้านสะแกกรัง

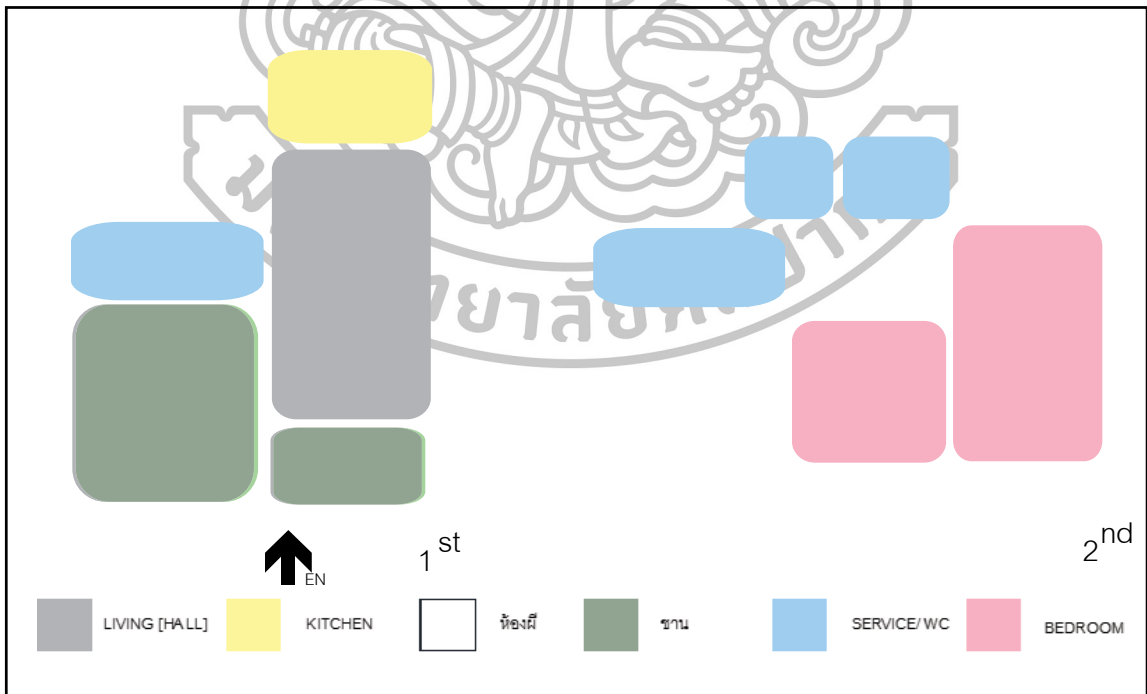

ภาพที่ 154 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Enclosure ให้เป็นลักษณะการปิดล้อมแบบบ้าน
สะแกกรัง

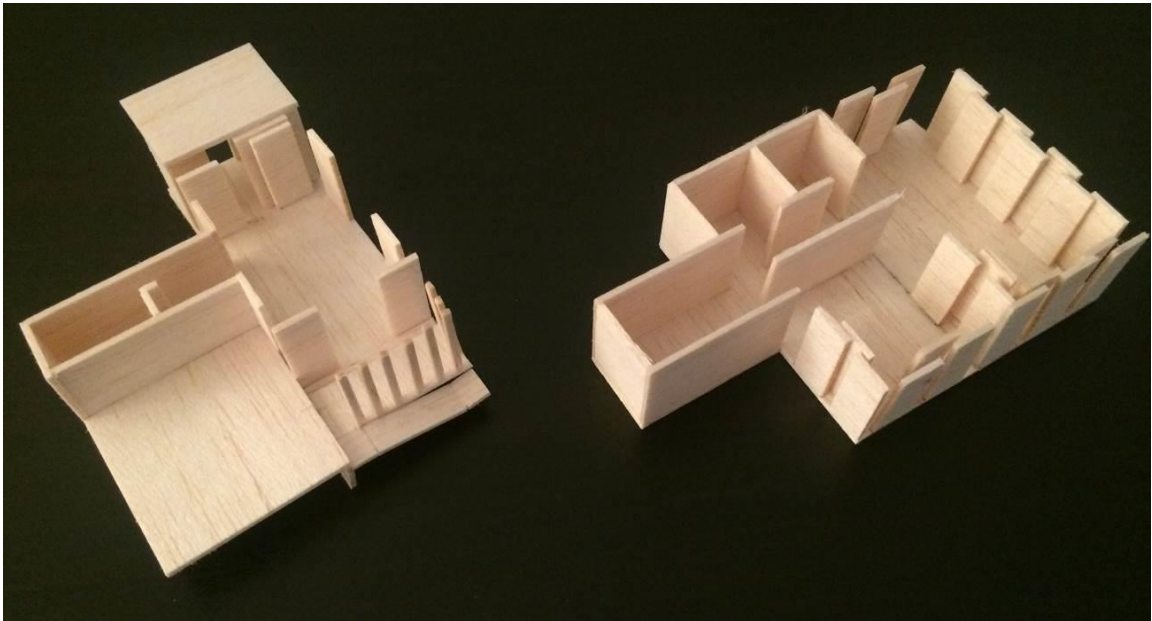
3.9 การปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ

ภาพที่ 155 ผังการปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ

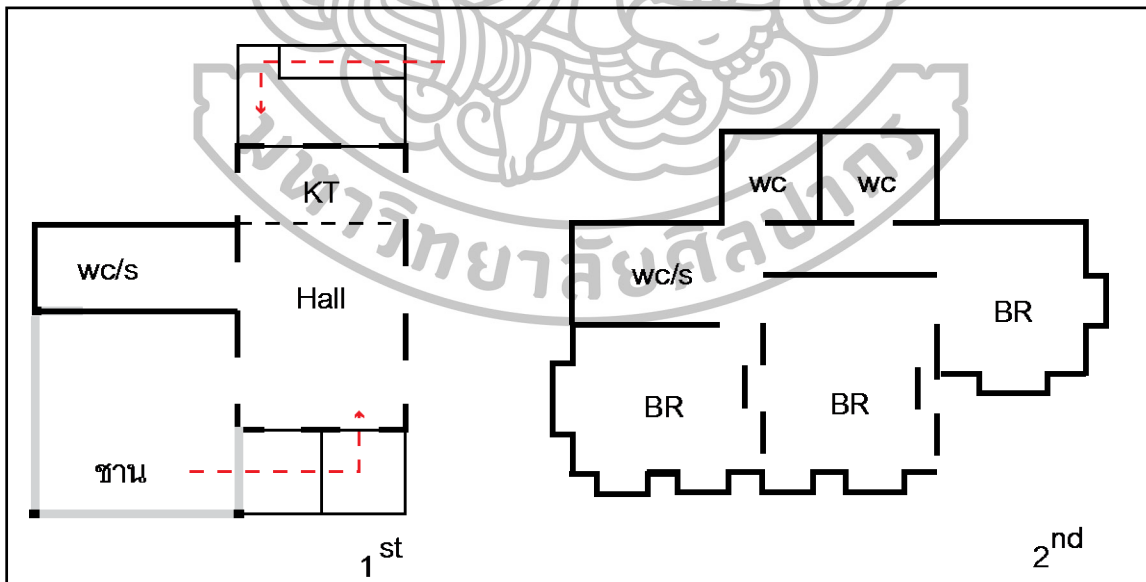

ภาพที่ 156 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของผังปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ

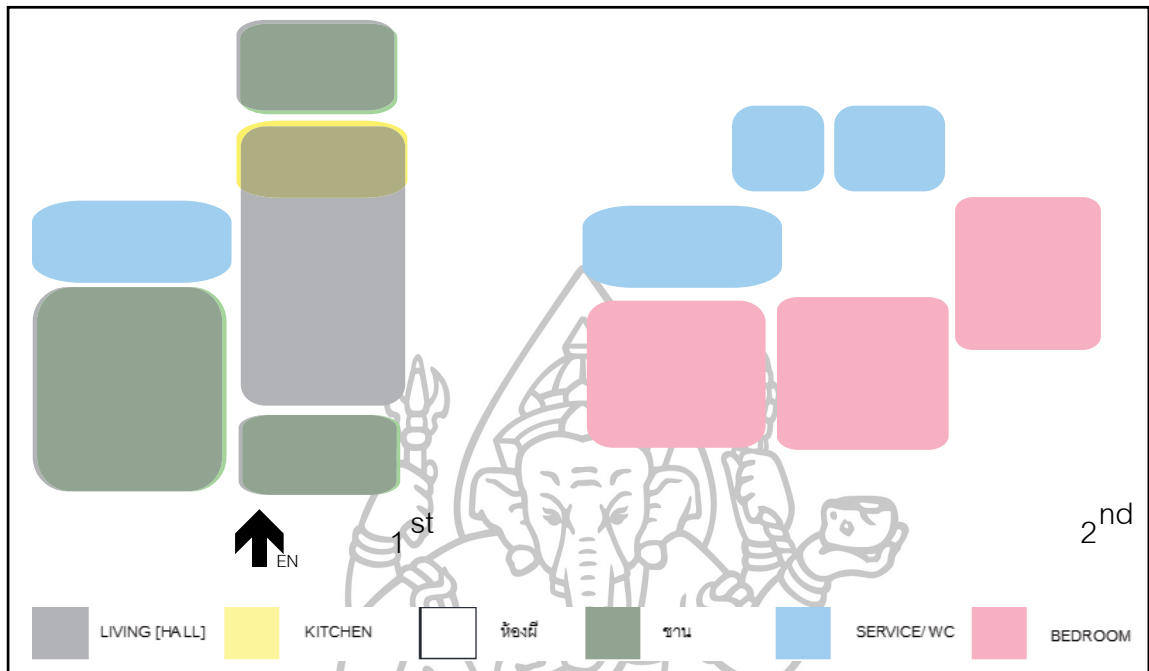

ภาพที่ 157 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ

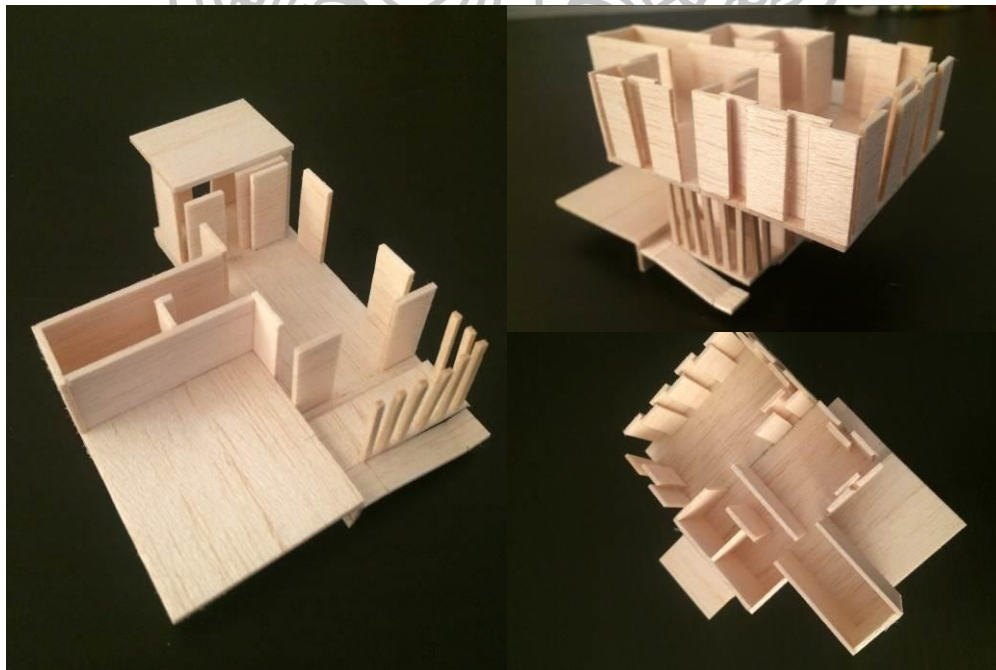
3.10 การปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลัวะ

ภาพที่ 158 ผังการปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลัวะ

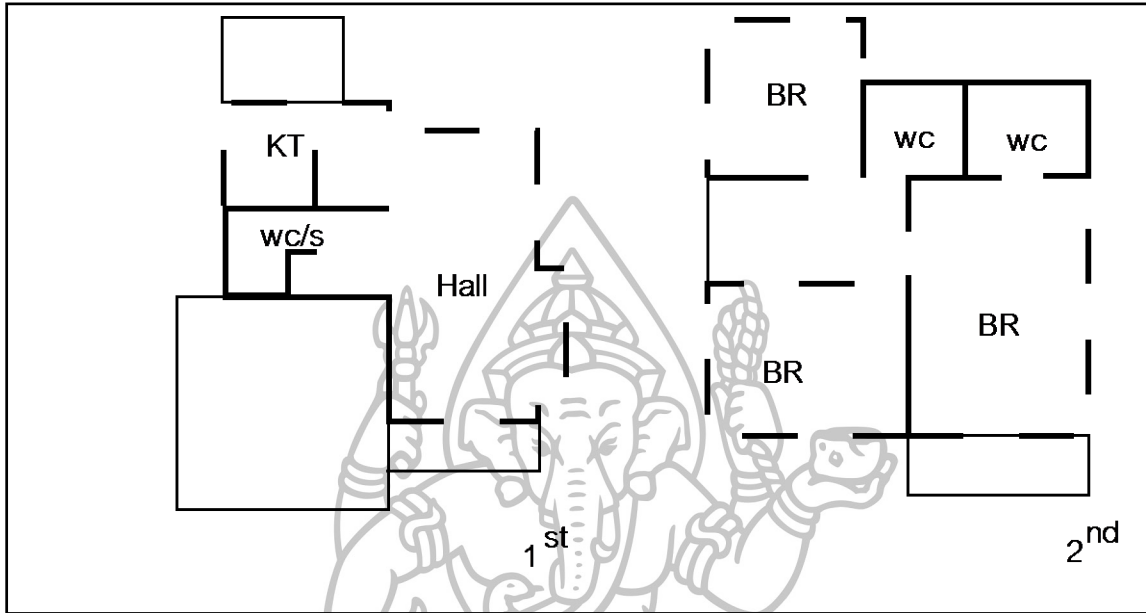

ภาพที่ 159 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของผังปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลัะ

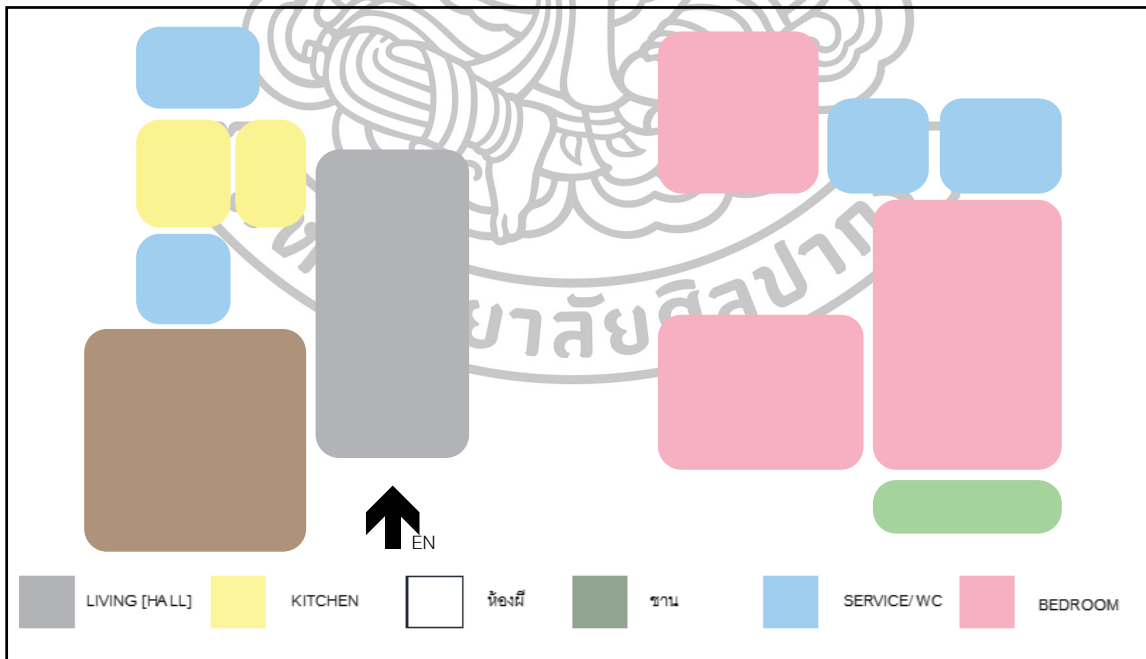

ภาพที่ 160 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลัะ

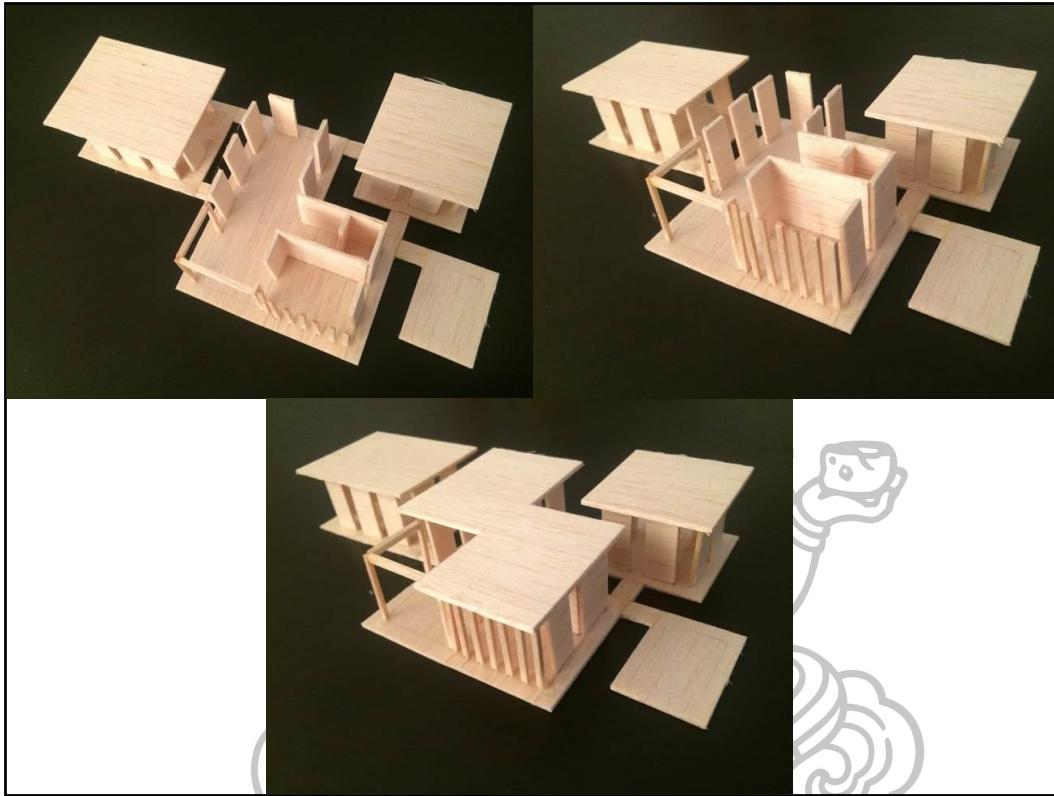
3.11 การปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง

ภาพที่ 161 ผังการปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง

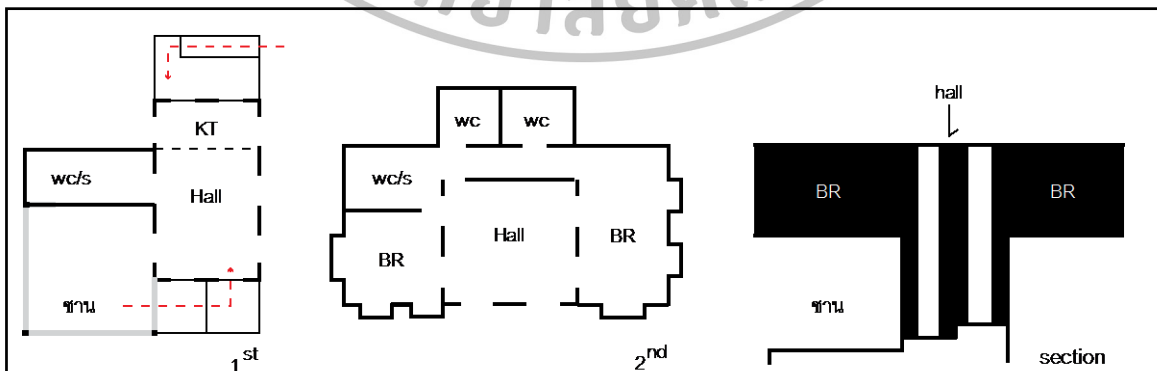

ภาพที่ 162 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของผังปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง

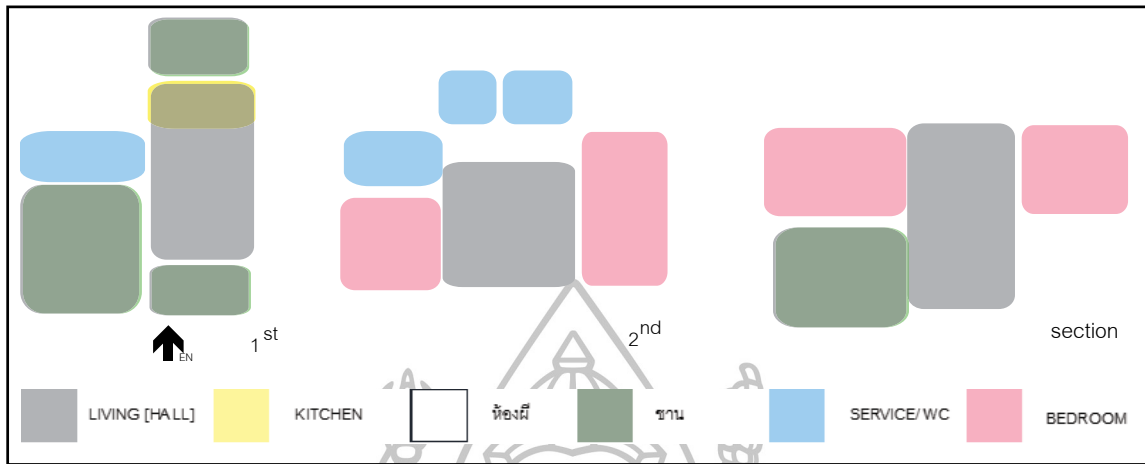

ภาพที่ 163 ภาพโมเดลการทดลองบ้านจัดสรรปรับ Organization ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง

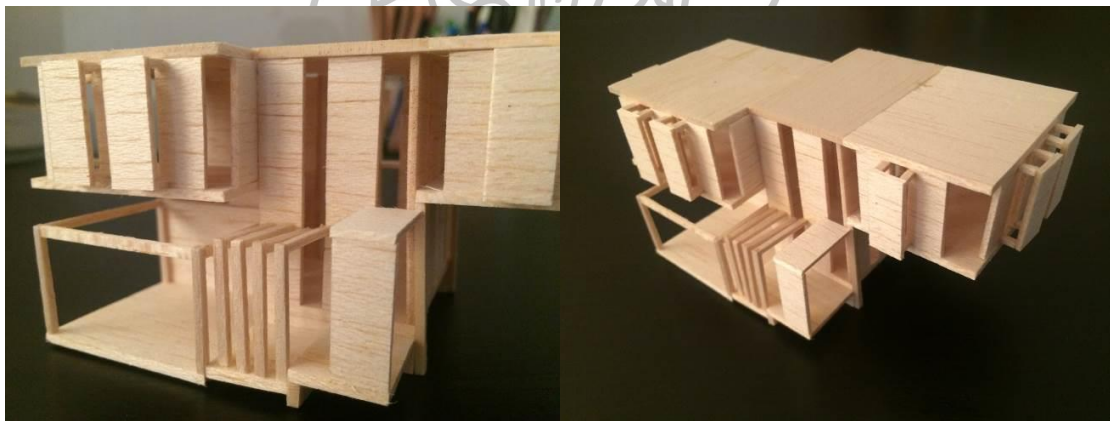
3.12 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ

ภาพที่ 164 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ

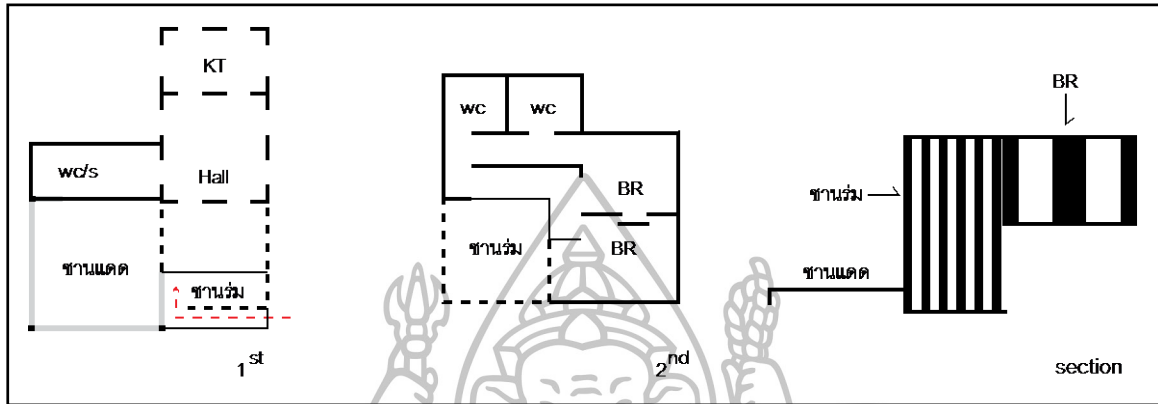
ภาพที่ 165 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ

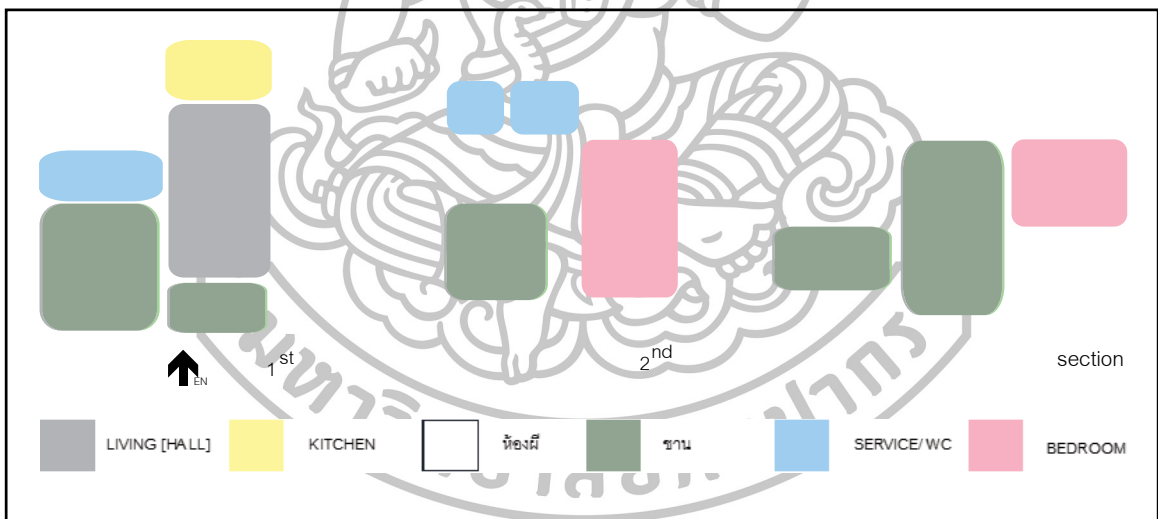
ภาพที่ 166 ภาพโมเดลการปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านไทดำ

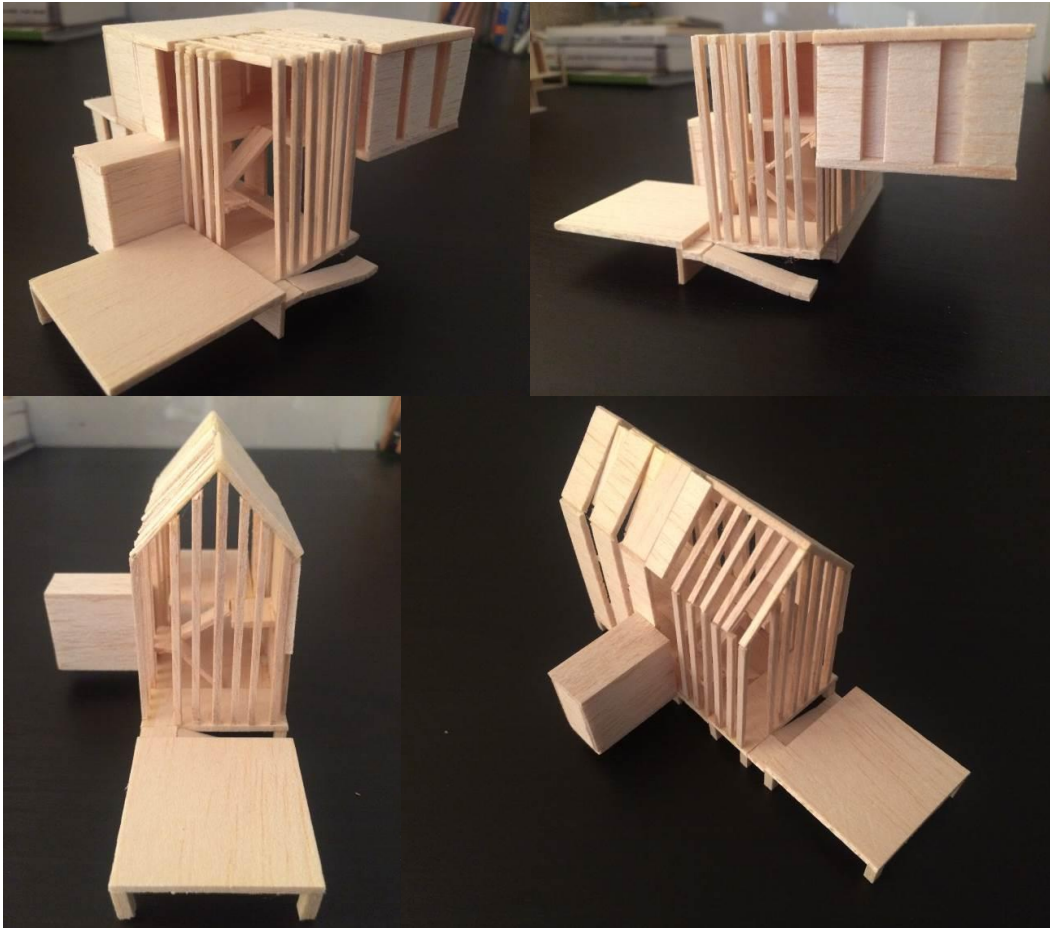
3.13 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลั๊วะ

ภาพที่ 167 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลั๊วะ

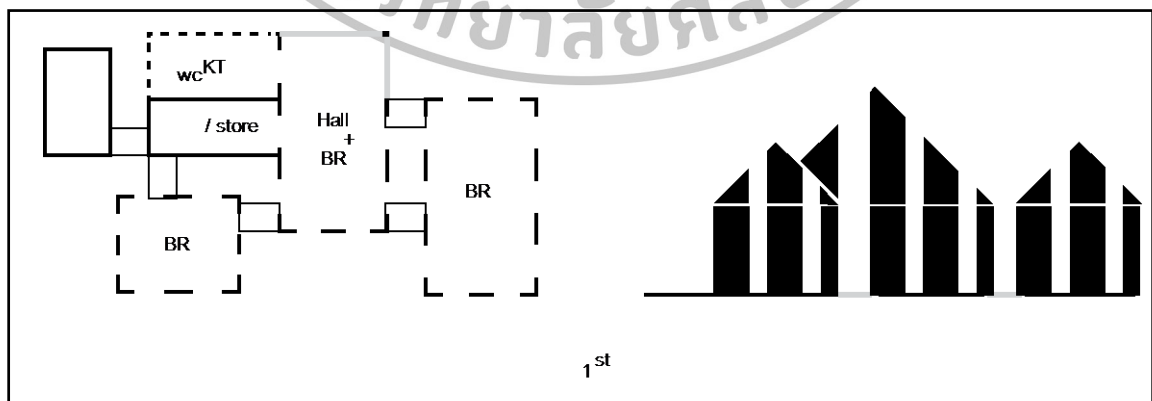

ภาพที่ 168 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลั๊วะ

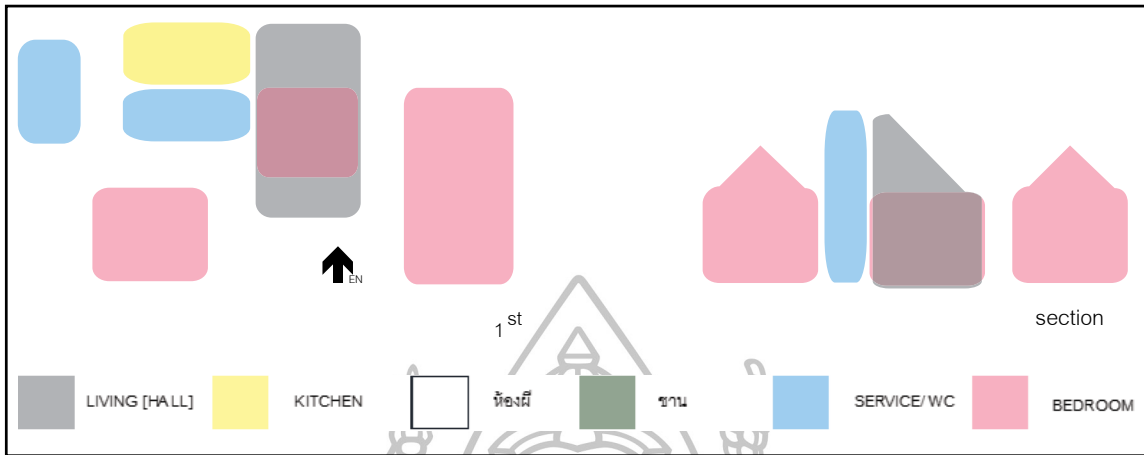

ภาพที่ 169 ภาพโมเดลการปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านลั่วะ

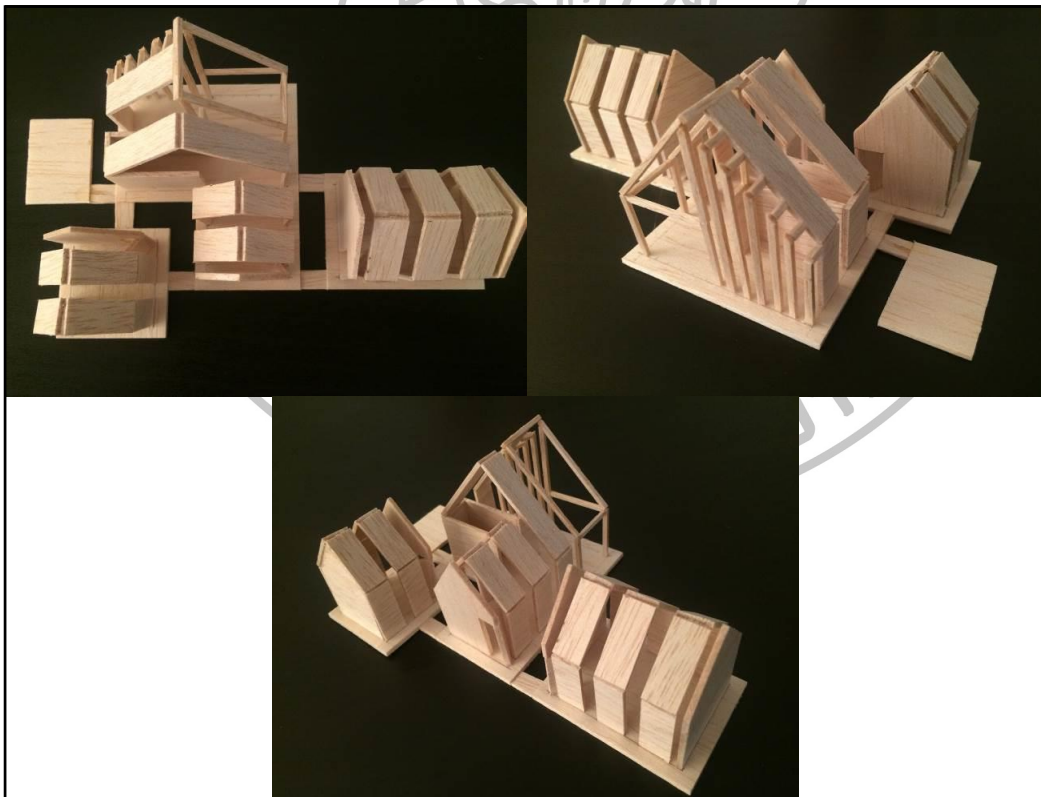
3.14 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง

ภาพที่ 170 การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง

ภาพที่ 171 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์การปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง

ภาพที่ 172 ภาพโมเดลการปรับ Volume of Space ของบ้านจัดสรรให้เป็นบ้านสะแกกรัง

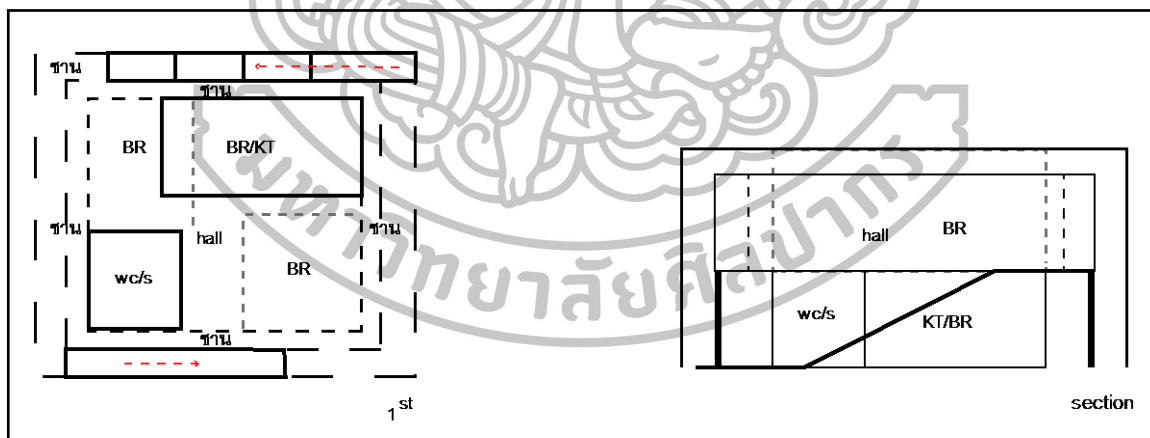
ต่อมาเป็นการออกแบบสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นบ้านพักอาศัย ของ 3 generation ในพื้นที่
ต่างๆ 3 แห่ง คือ หมู่บ้านไทดำ จังหวัดเพชรบุรี หมู่บ้านลัวะ จังหวัดแม่ฮ่องสอน หมู่บ้านสะแกกรัง
จังหวัดอุทัยธานี

ซึ่งมีแนวทางการออกแบบ โดย การออกแบบความเป็นบ้านแต่ละพื้นที่ต่างๆ ให้
ผสมผสานกันระหว่างความเป็นพื้นที่และความร่วมสมัย

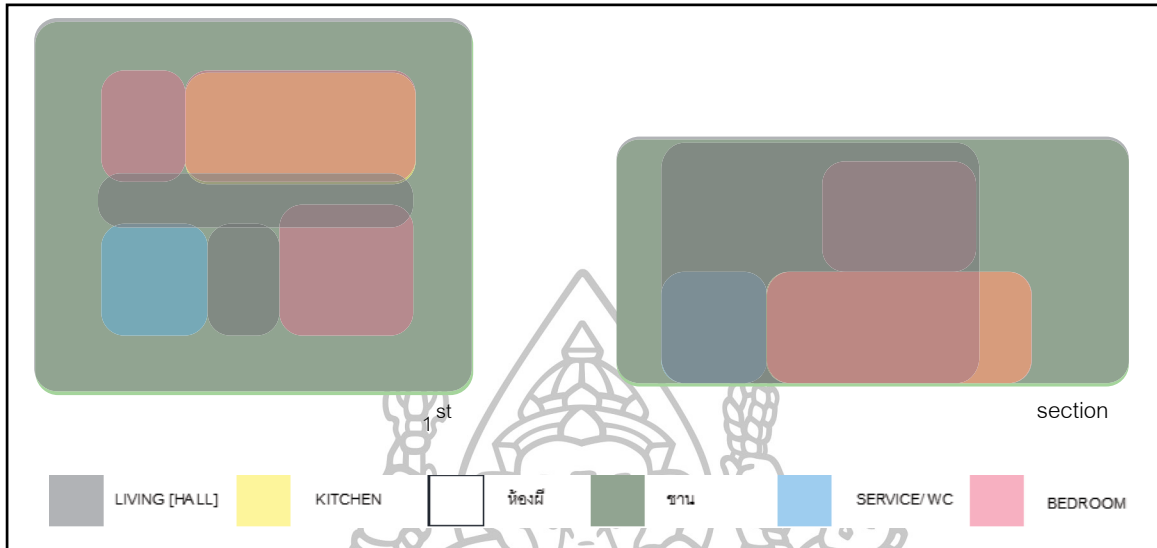
4. การออกแบบขั้นต้น

การออกแบบโดยให้ความเป็นบ้านพื้นที่และบ้านร่วมสมัย มีความกลมกลืน สัมพันธ์กัน
ในด้านการใช้งาน ความเป็นส่วนตัว การจัด Organization และ ความสัมพันธ์ของที่ว่าง ซึ่งมีการ
ออกแบบ เพื่อเทียบเคียงกัน ใน 3 ระดับ เรียงจากความเป็นพื้นที่ที่สุด ความเป็นกลางระหว่างพื้นที่
และร่วมสมัย และ ความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด เพื่อเทียบเคียงกัน

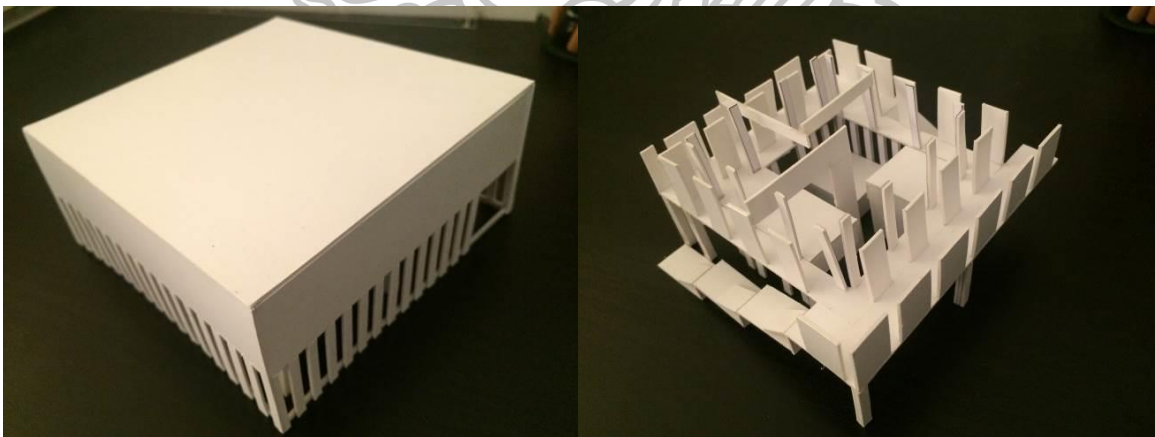
4.1 การออกแบบบ้านไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด)

ภาพที่ 173 ผังพื้นที่และภาพตัด การออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด)

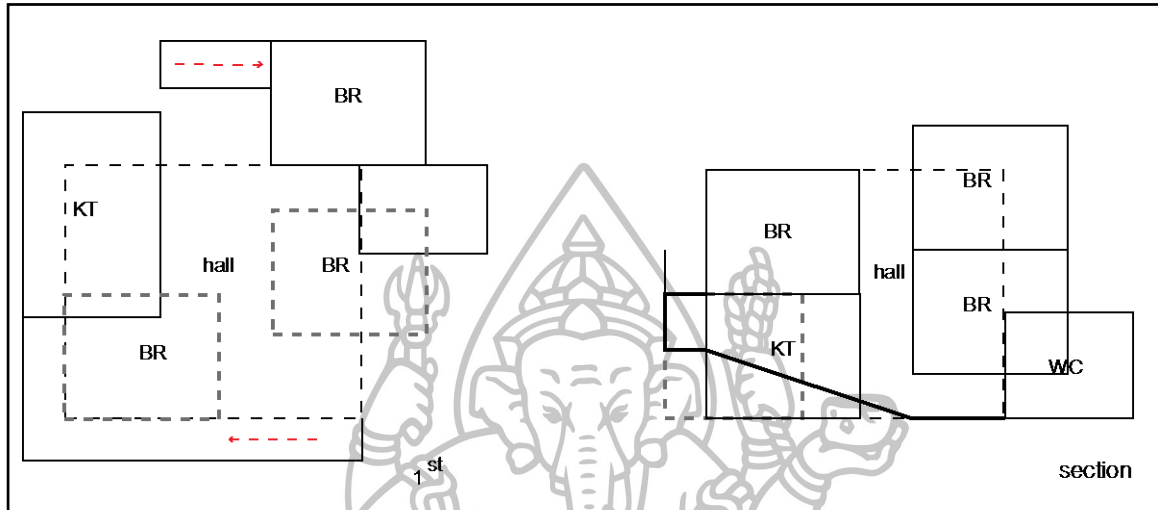

ภาพที่ 174 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด)

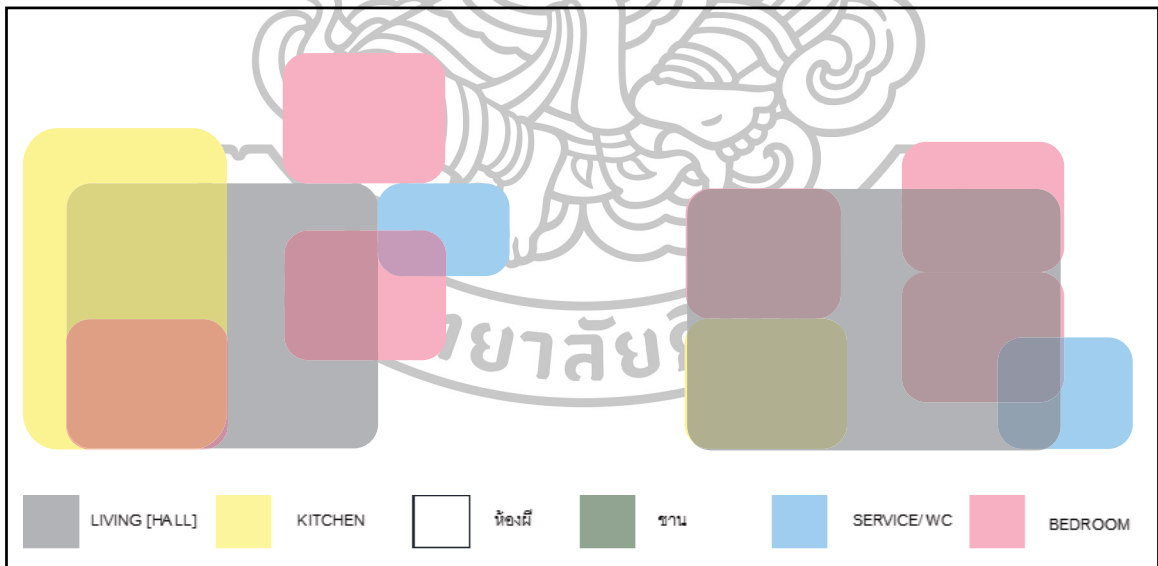

ภาพที่ 175 ภาพโมเดลบ้านไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด)

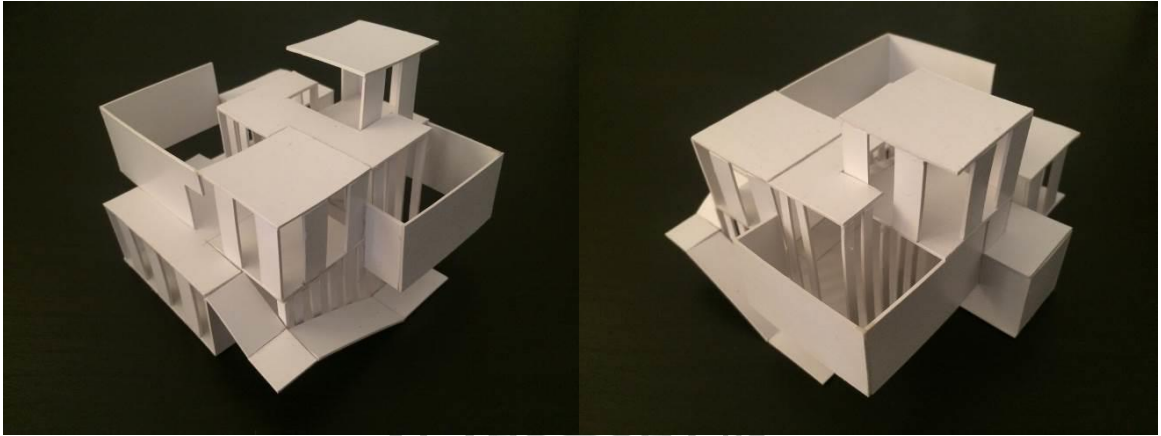
4.2 การออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ร่วมกับความร่วมมือ)

ภาพที่ 176 ผังพื้นที่การออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ร่วมกับความร่วมมือ)

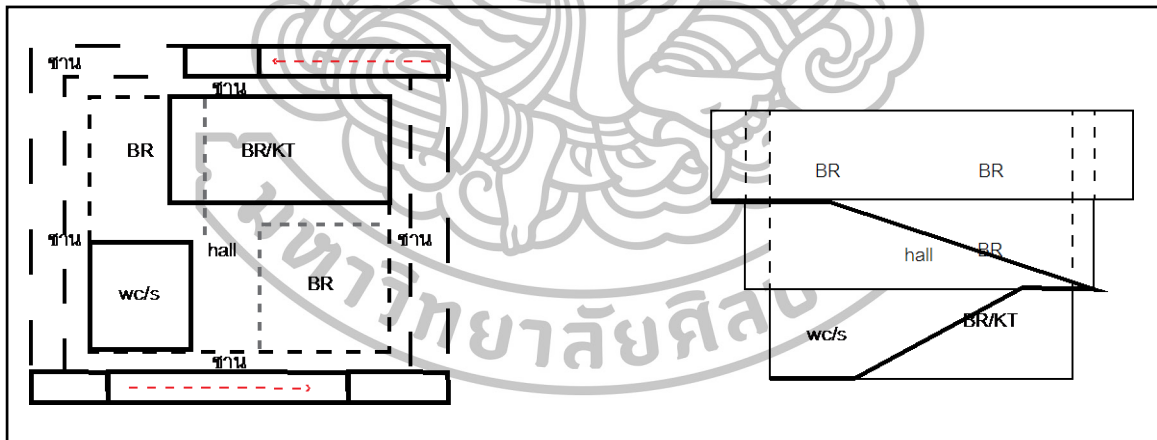

ภาพที่ 177 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ร่วมกับความร่วมมือ)

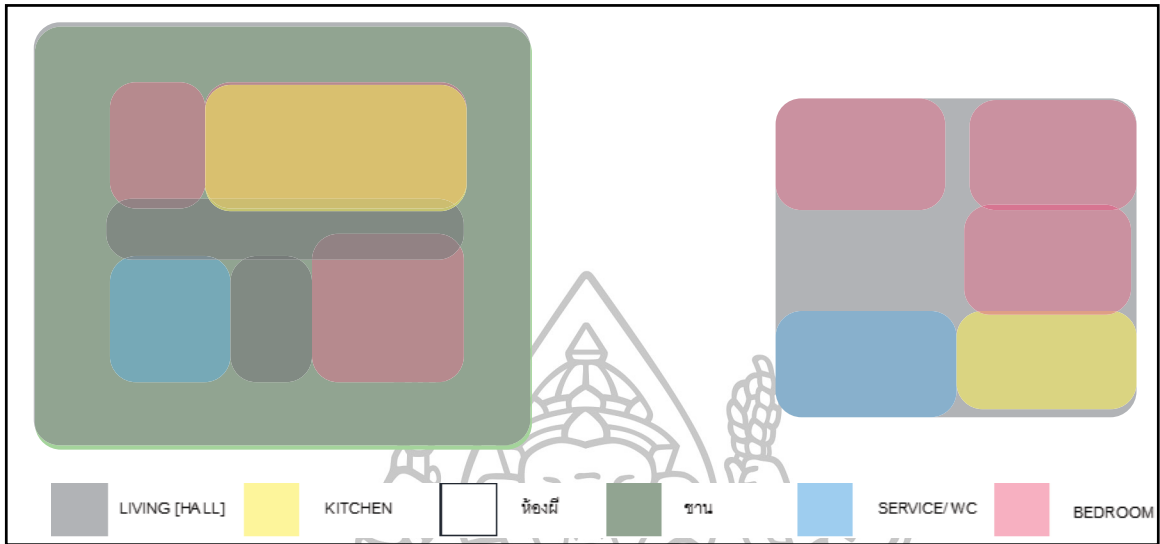

ภาพที่ 178 ภาพโมเดลบ้านไทดำมีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมมือ

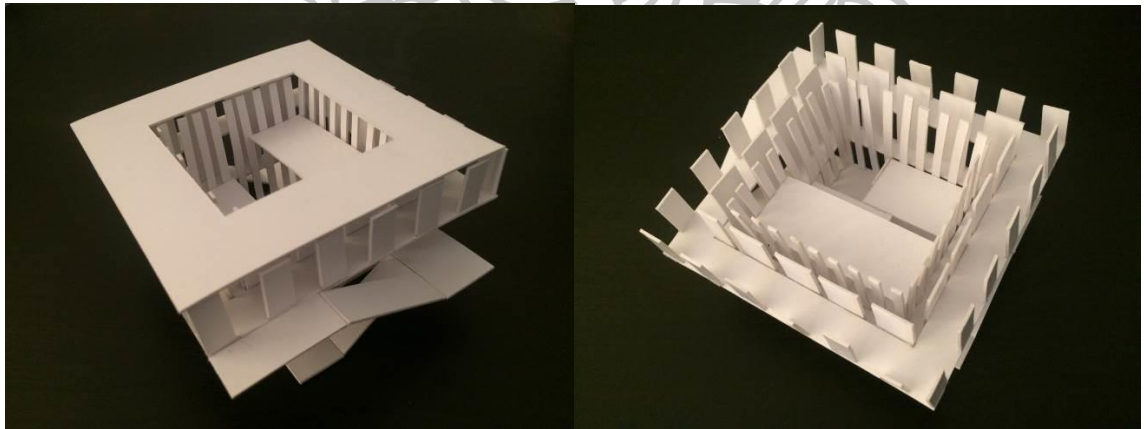
4.3 การออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด)

ภาพที่ 179 ผังพื้นบ้านไทดำในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด)

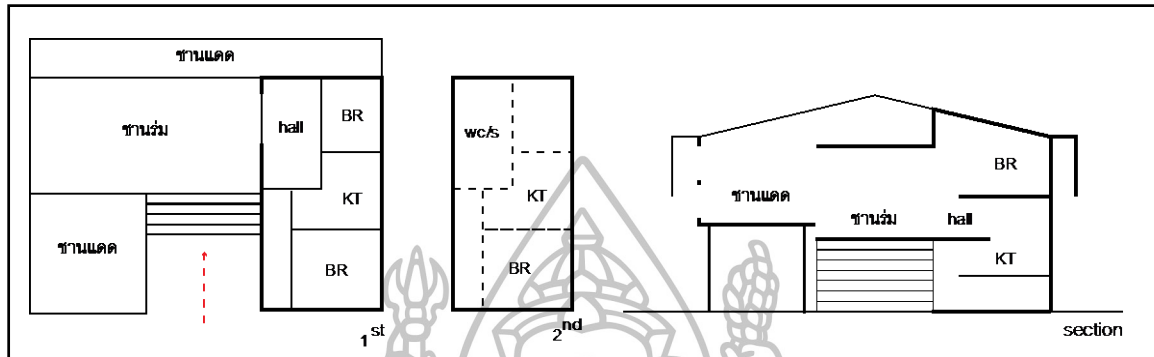
ภาพที่ 180 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบไทดำ ในบริบทร่วมสมัย(มีความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด)

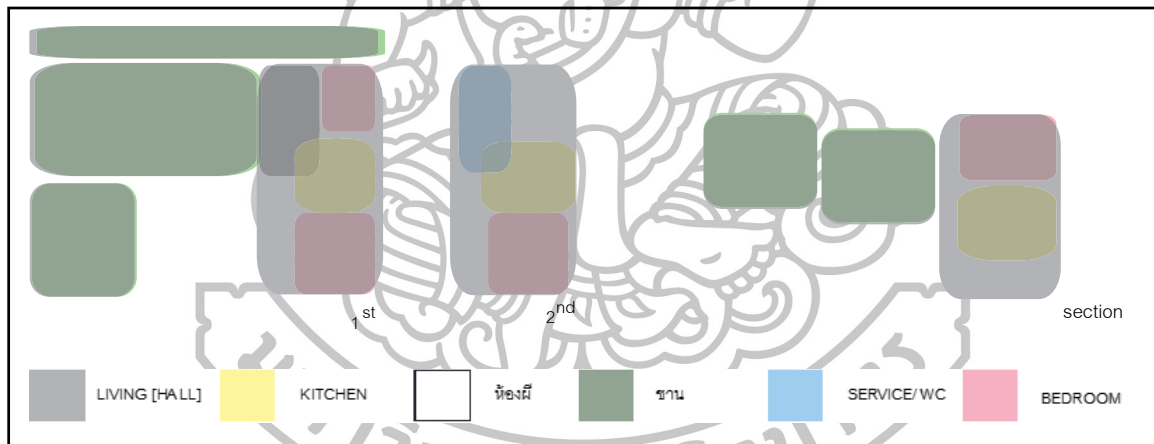
ภาพที่ 181 ภาพโมเดลบ้านไทดำ ในบริบทร่วมสมัย(มีความเป็นบ้านร่วมสมัยที่สุด)

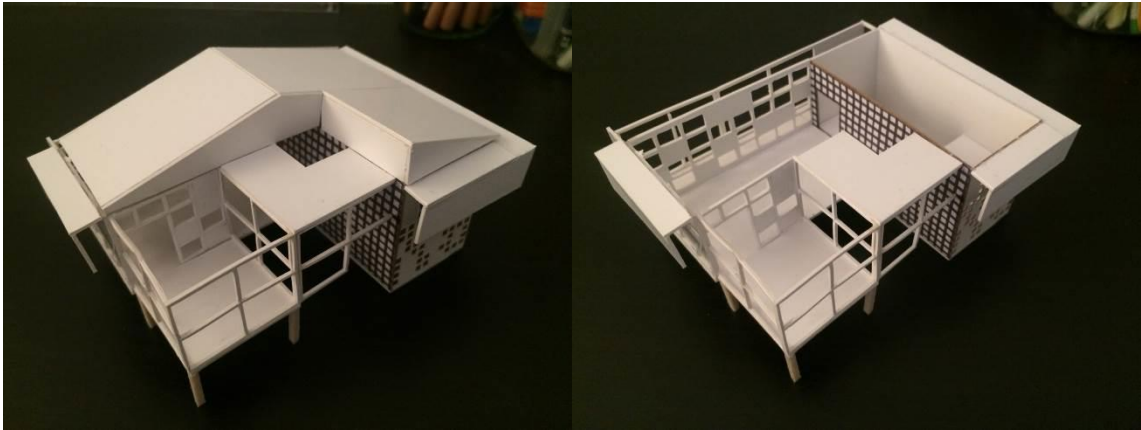
4.4 การออกแบบบ้านลั๊วะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด)

ภาพที่ 182 ผังพื้นที่และภาพตัด การออกแบบลั๊วะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด)

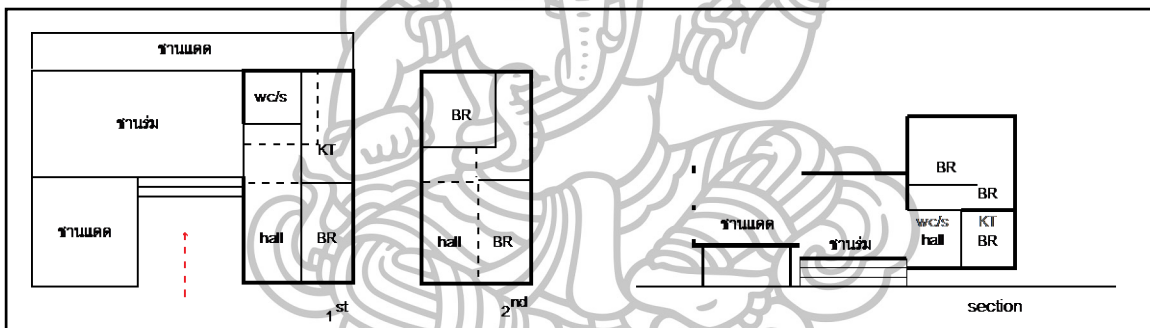

ภาพที่ 183 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านลั๊วะในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด)

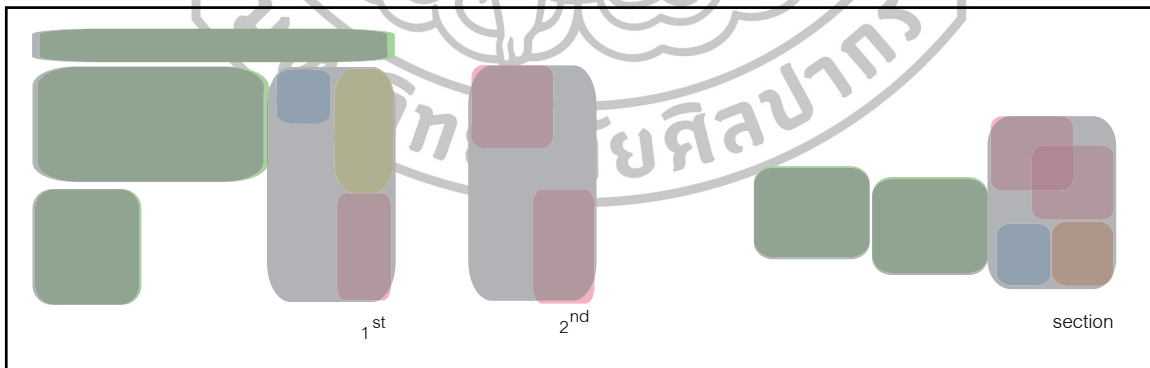

ภาพที่ 184 ภาพโมเดลบ้านลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นบ้านพื้นถิ่นที่สุด)

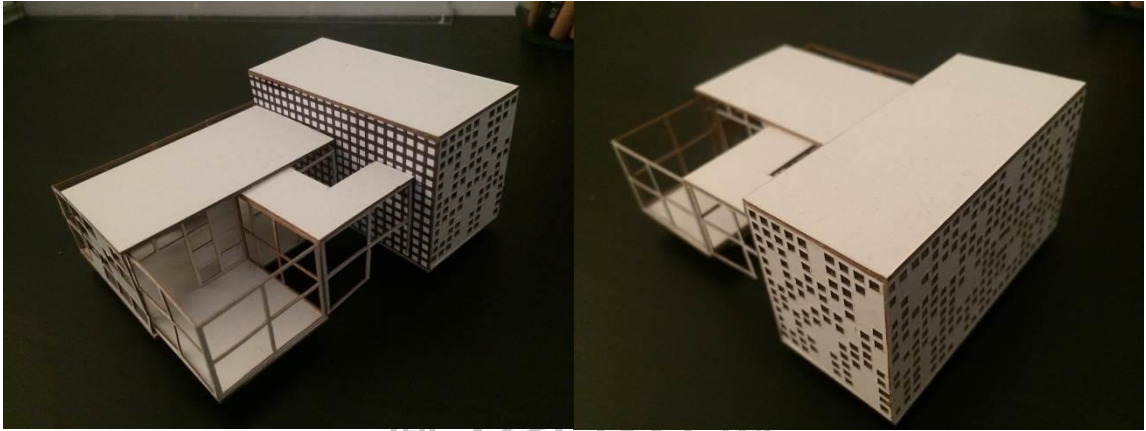
4.5 การออกแบบลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมมือ)

ภาพที่ 185 ผังพื้นบ้านลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมมือ)

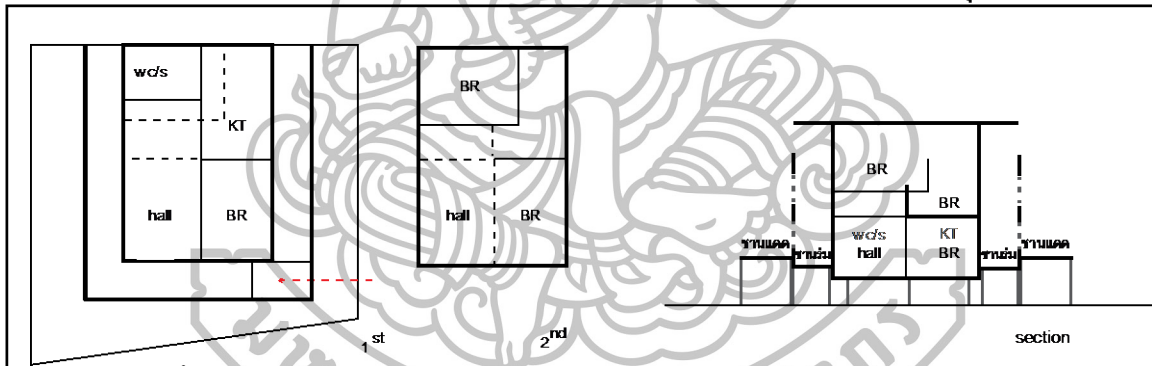

ภาพที่ 186 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านลัวะในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมมือ)

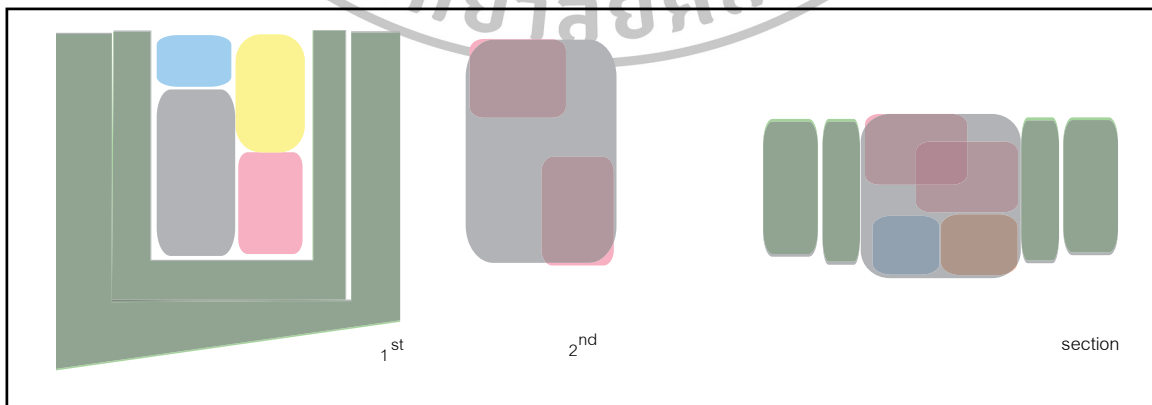

ภาพที่ 187 ภาพโมเดลพื้นบ้านลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย)

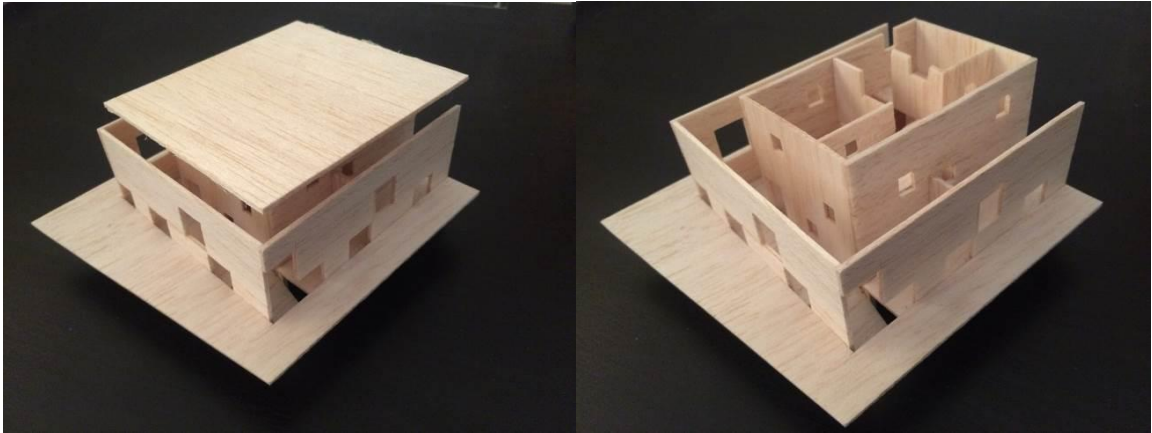
4.6 การออกแบบลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นความร่วมสมัยที่สุด)

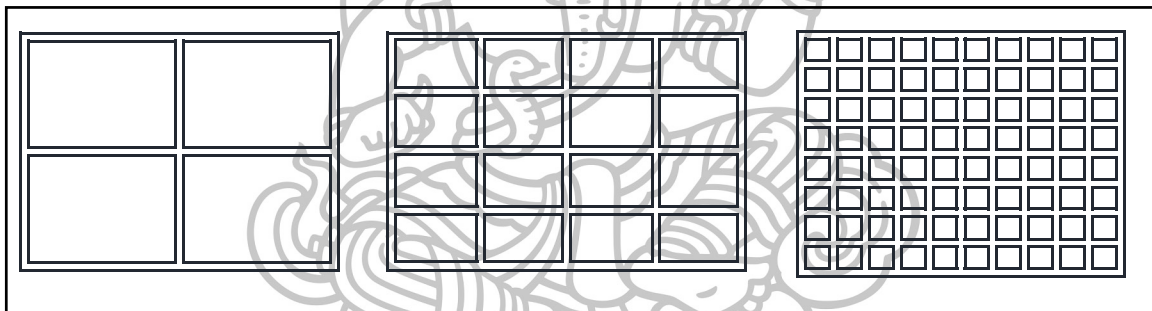
ภาพที่ 188 ผังพื้นการออกแบบลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นความร่วมสมัยที่สุด)

ภาพที่ 189 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านลัวะในบริบทร่วมสมัย

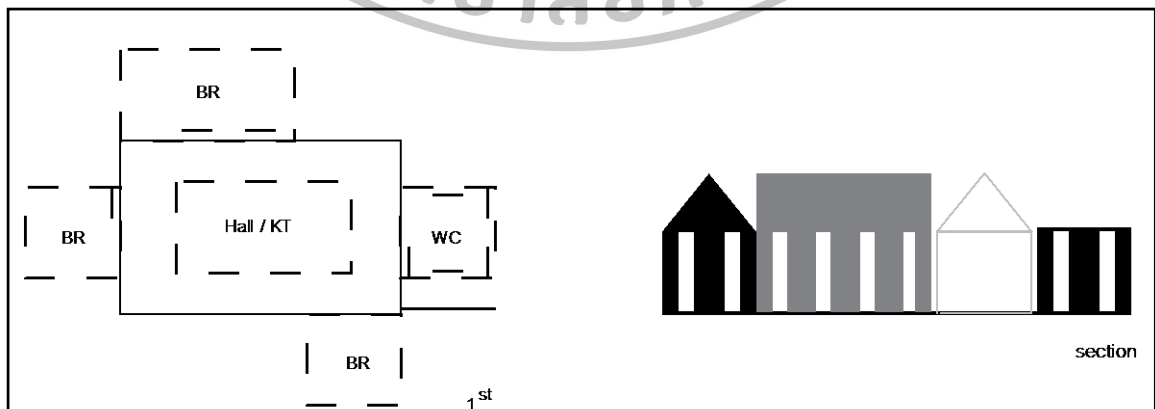

ภาพที่ 190 โมเดลบ้านลัวะ ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นความร่วมสมัยที่สุด)

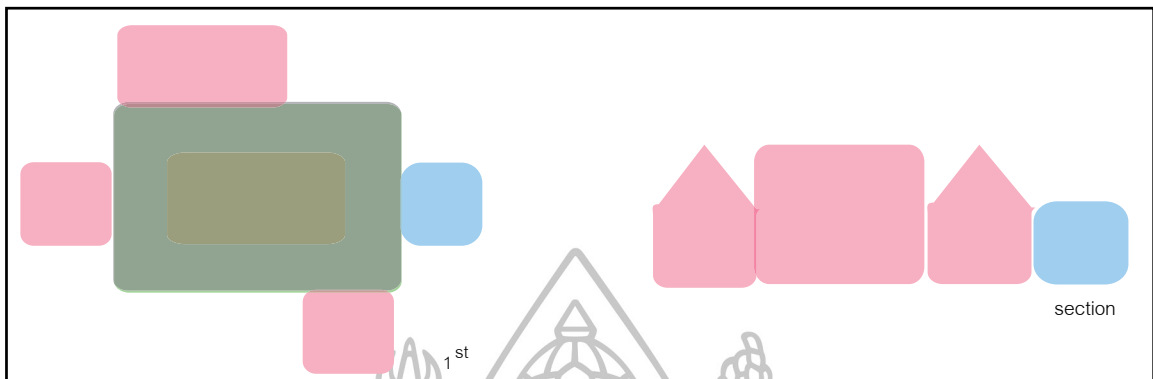

ภาพที่ 191 ภาพเครื่องมือการออกแบบ ของช่องเปิด จากที่มีความถี่มากที่สุด ไปยังน้อยที่สุด

4.7 การออกแบบสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด)

ภาพที่ 192 ผังพื้นการออกแบบสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นที่สุด)

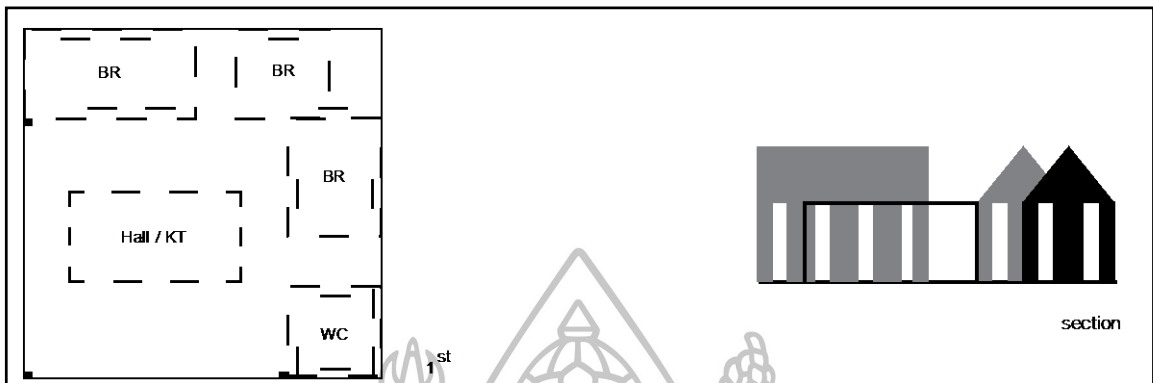

ภาพที่ 193 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่วางการออกแบบบ้านสะแกกรัง(มีความเป็นพื้นที่ที่สุด)

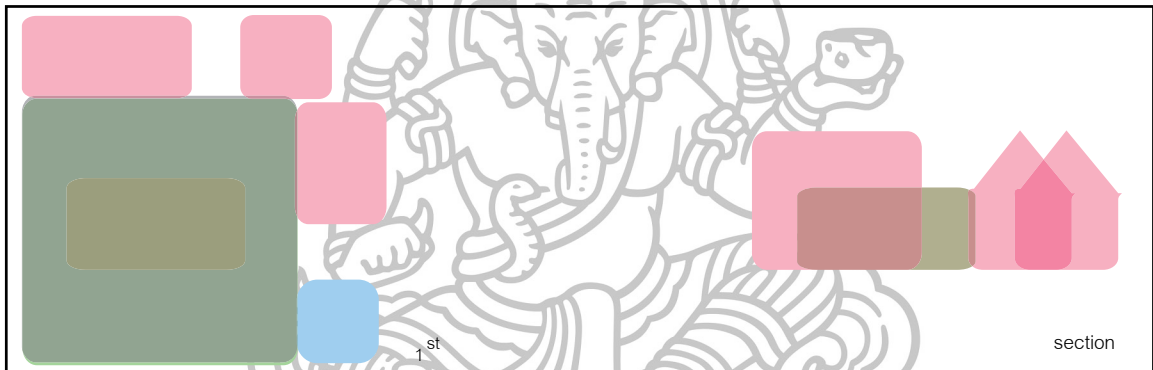

ภาพที่ 194 ภาพถ่ายโมเดลการออกแบบสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ที่สุด)

4.8 การออกแบบสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นที่ร่วมกับความร่วมมือ)

ภาพที่ 195 ผังพื้นบ้านสะแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย)

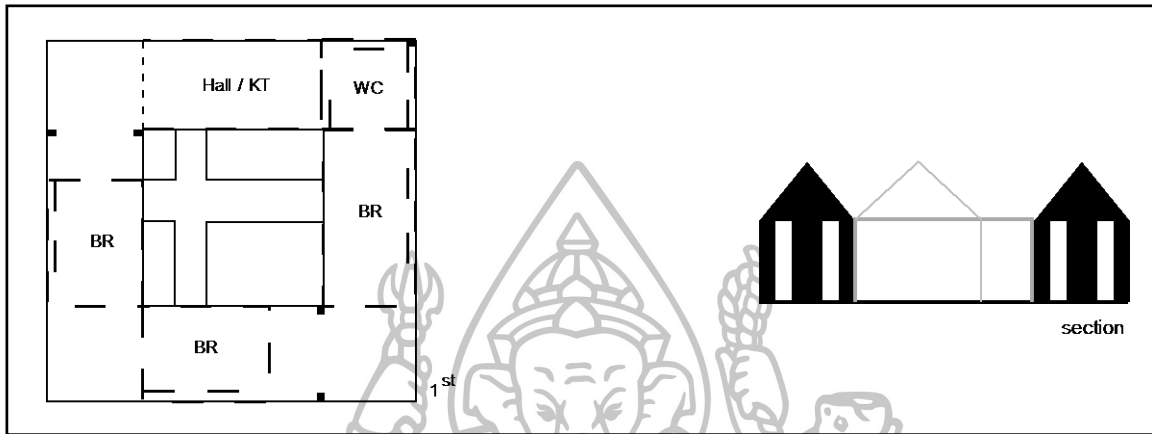

ภาพที่ 196 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านสะแกกรัง (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย)

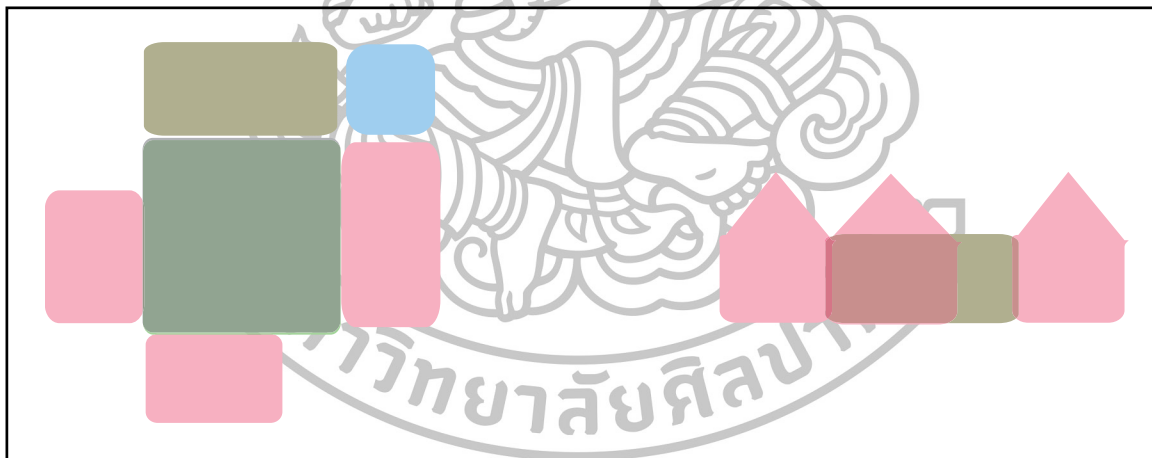

ภาพที่ 197 ภาพโมเดลบ้านสะแกกรัง (มีความเป็นพื้นถิ่นร่วมกับความร่วมสมัย)

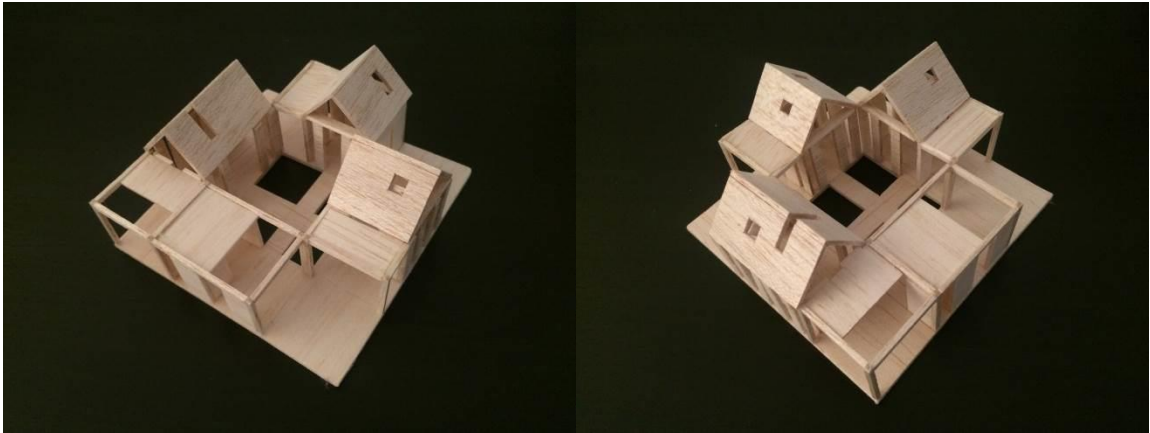
4.9 การออกแบบสระแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นร่วมสมัยที่สุด)

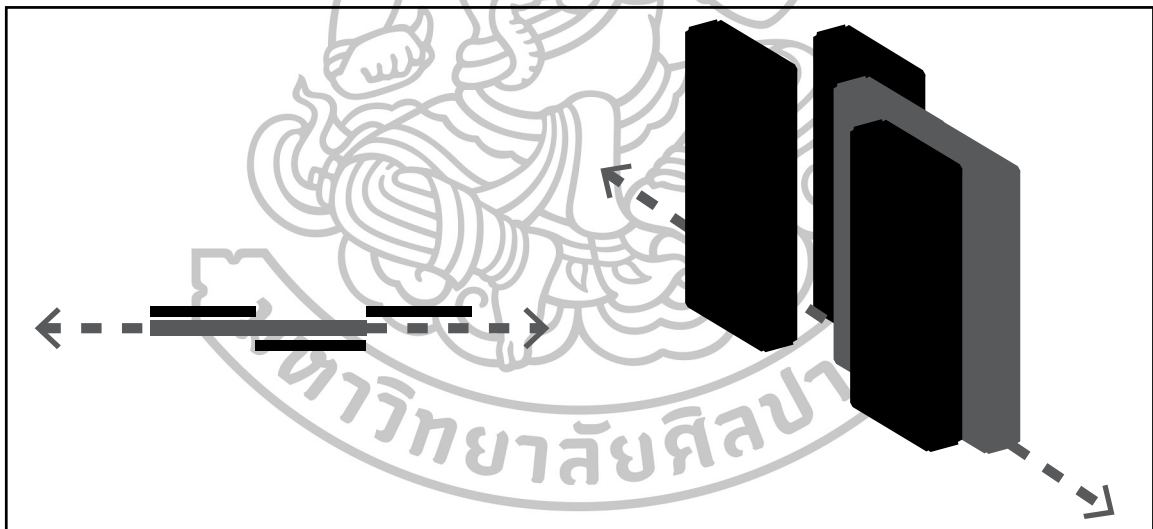
ภาพที่ 198 ผังพื้นบ้านสระแกกรัง ในบริบทร่วมสมัย (มีความเป็นร่วมสมัยที่สุด)

ภาพที่ 199 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่และที่ว่างการออกแบบบ้านสระแกกรัง(มีความเป็นร่วมสมัยที่สุด)

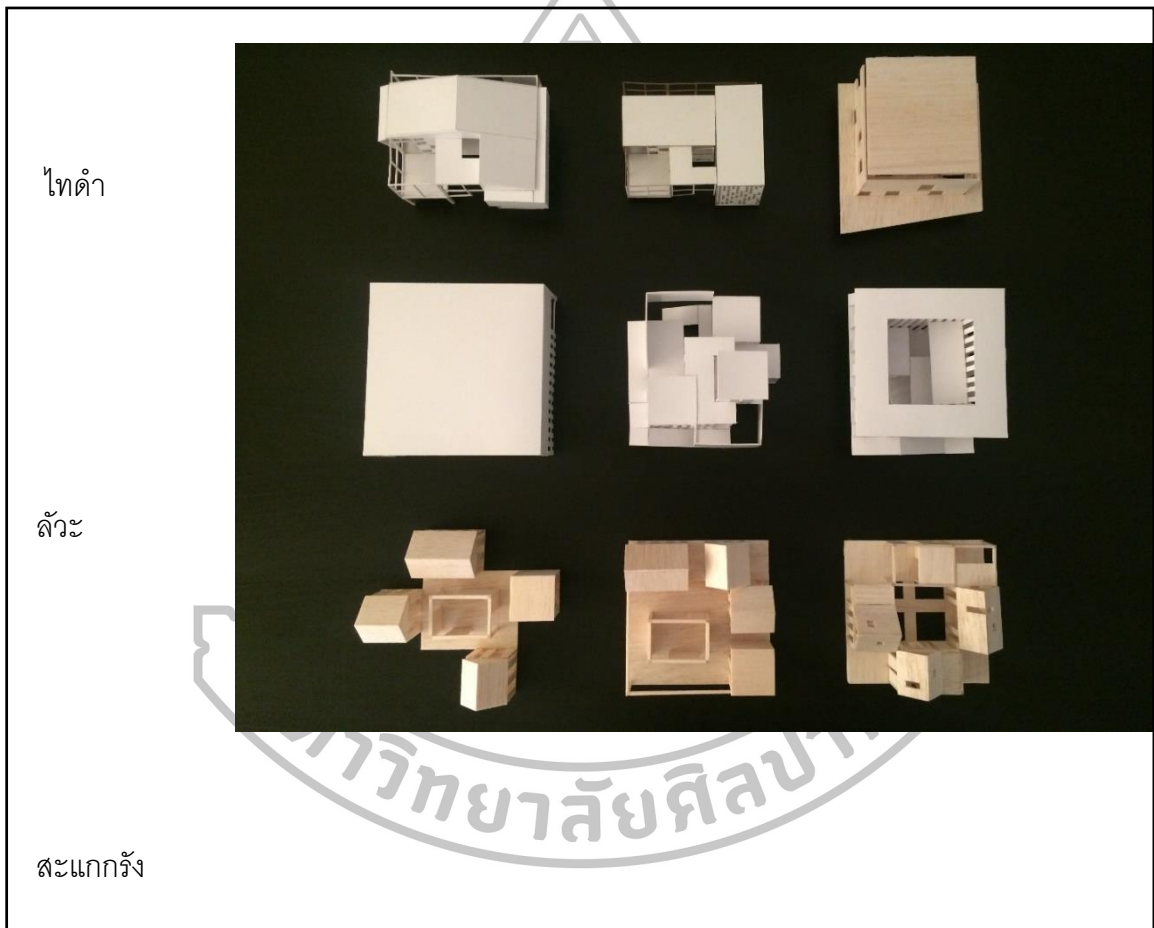
ภาพที่ 200 ภาพโมเดลบ้านสะแกกรัง(มีความเป็นร่วมสมัยที่สุด)

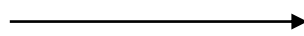
ภาพที่ 201 ภาพเครื่องมือการออกแบบบ้านสะแกกรัง ของช่องเปิด จากที่มีความถี่มากที่สุด ไปยังน้อยที่สุด

ภาพโมเดลการเปรียบเทียบการออกแบบบ้านพื้นที่ในบริบทร่วมสมัย เรียงจากความเป็นพื้นที่ที่สุดไปยัง ร่วมสมัยที่สุดจากซ้ายไปขวา

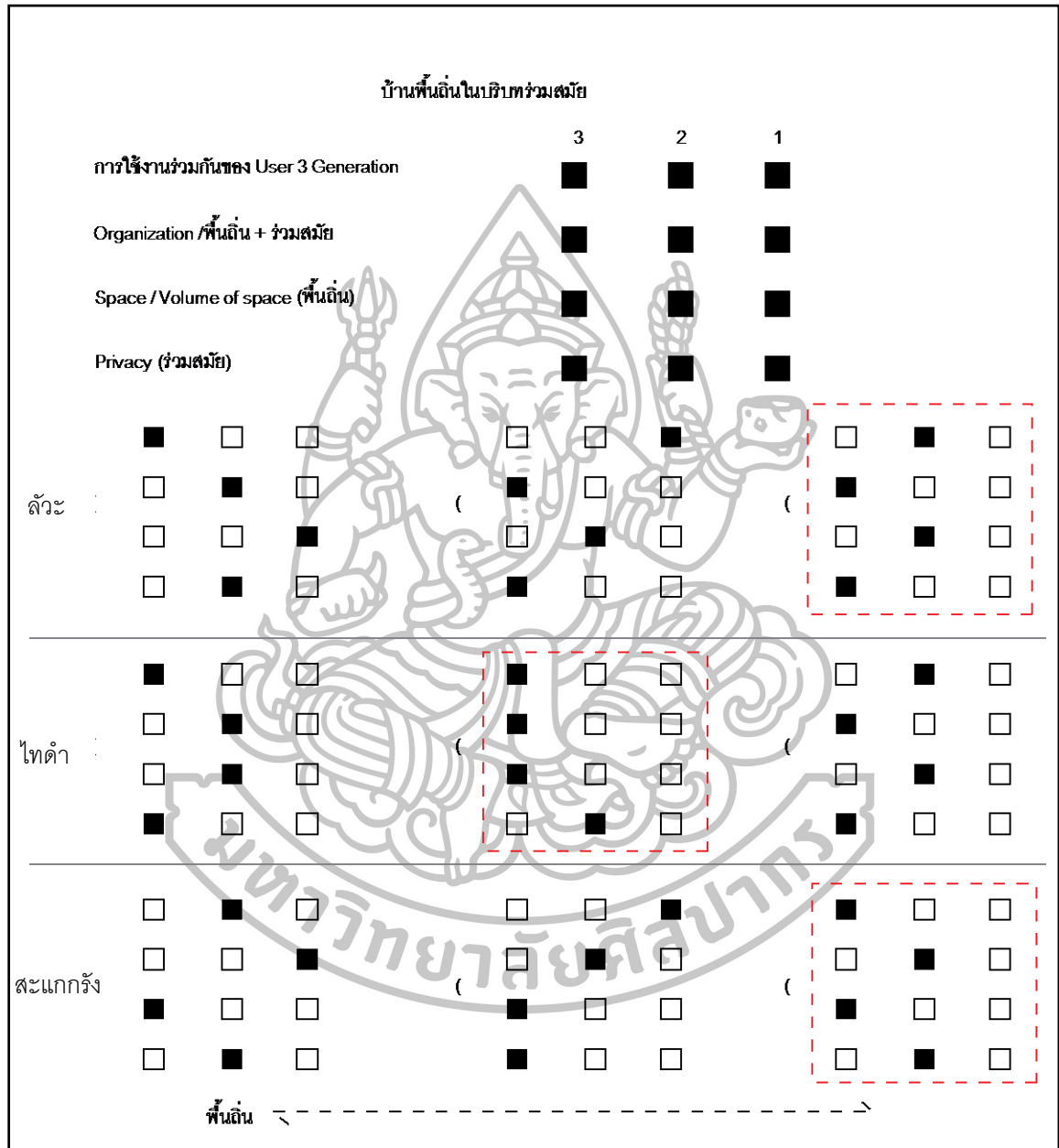
พื้นที่

ร่วมสมัย

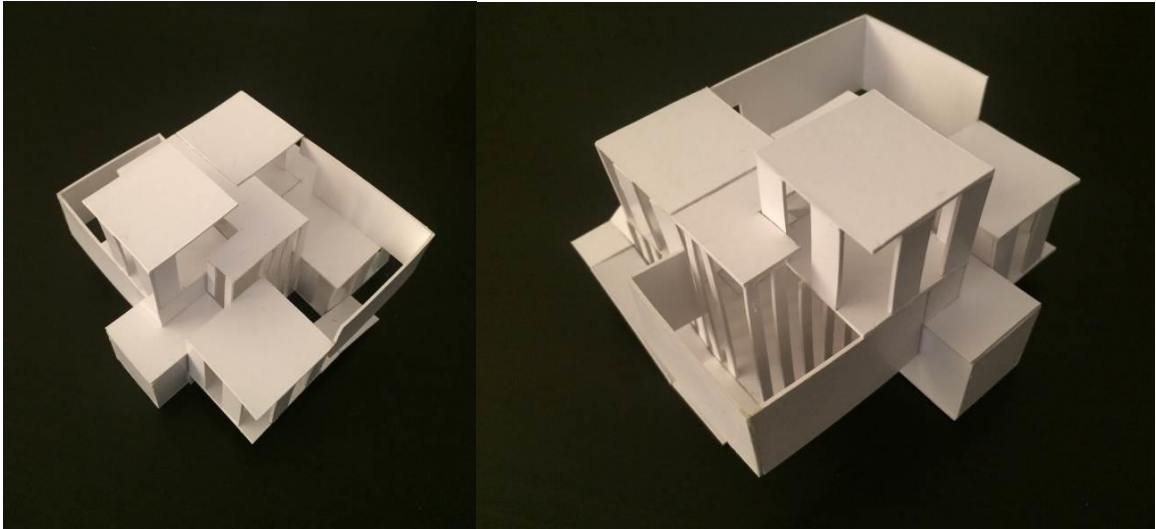
ภาพที่ 202 โมเดลการเปรียบเทียบการออกแบบบ้านพื้นที่ในบริบทร่วมสมัย

4.10 การให้ค่าน้ำหนักและการเลือกบ้านในการออกแบบขั้นสุดท้าย

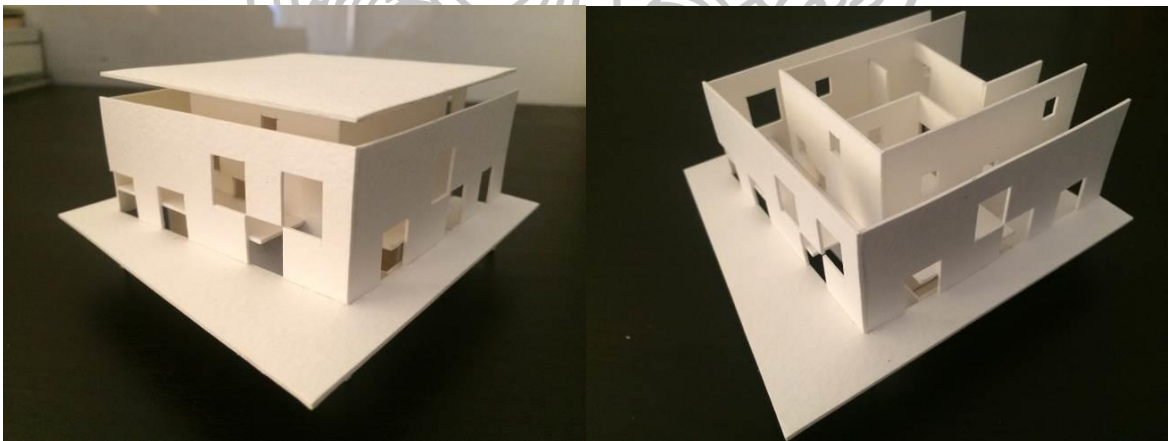

ภาพที่ 203 แสดงการให้ค่าน้ำหนักและการเลือกบ้านในการออกแบบขั้นสุดท้าย

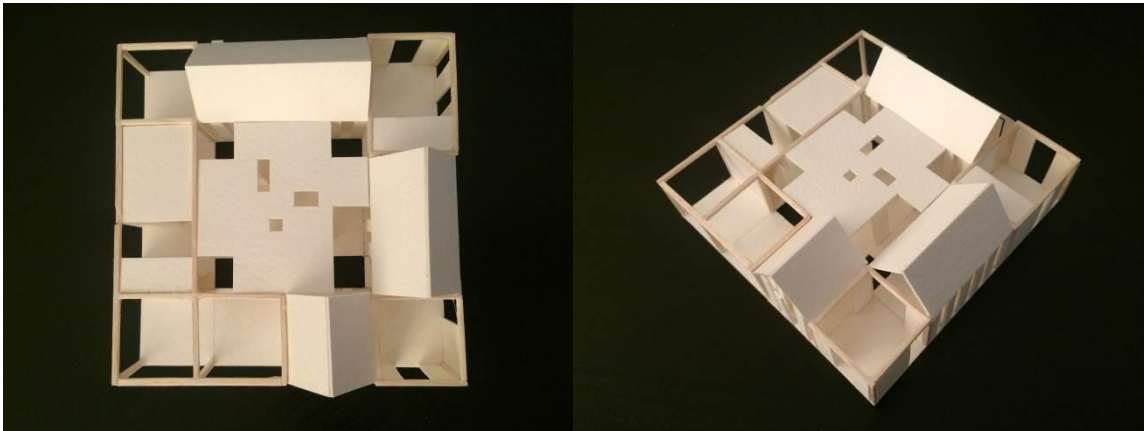
5. การพัฒนาแบบและการออกแบบขั้นสุดท้าย

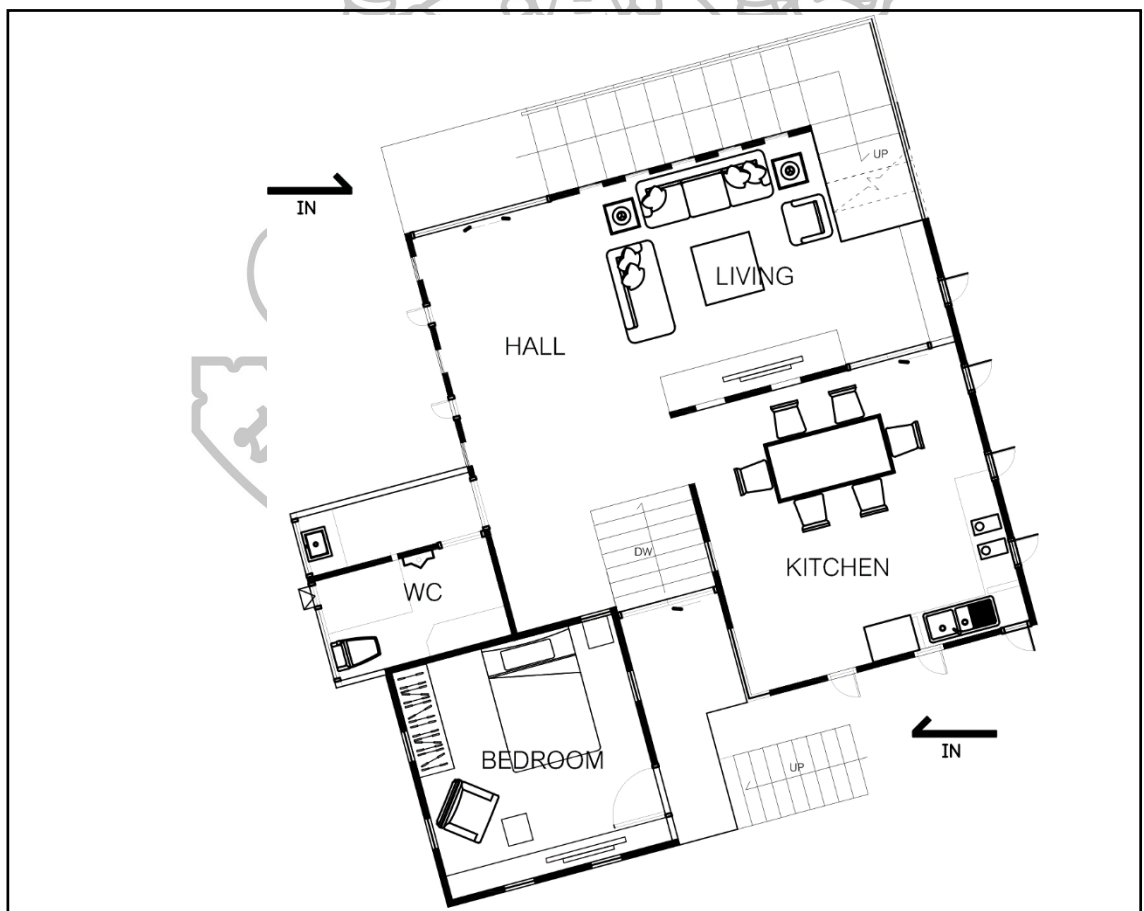
ภาพที่ 204 ภาพโมเดลการพัฒนาแบบร่างการออกแบบบ้านไทดำ

ภาพที่ 205 ภาพโมเดลการพัฒนาแบบร่างการออกแบบบ้านลัวะ

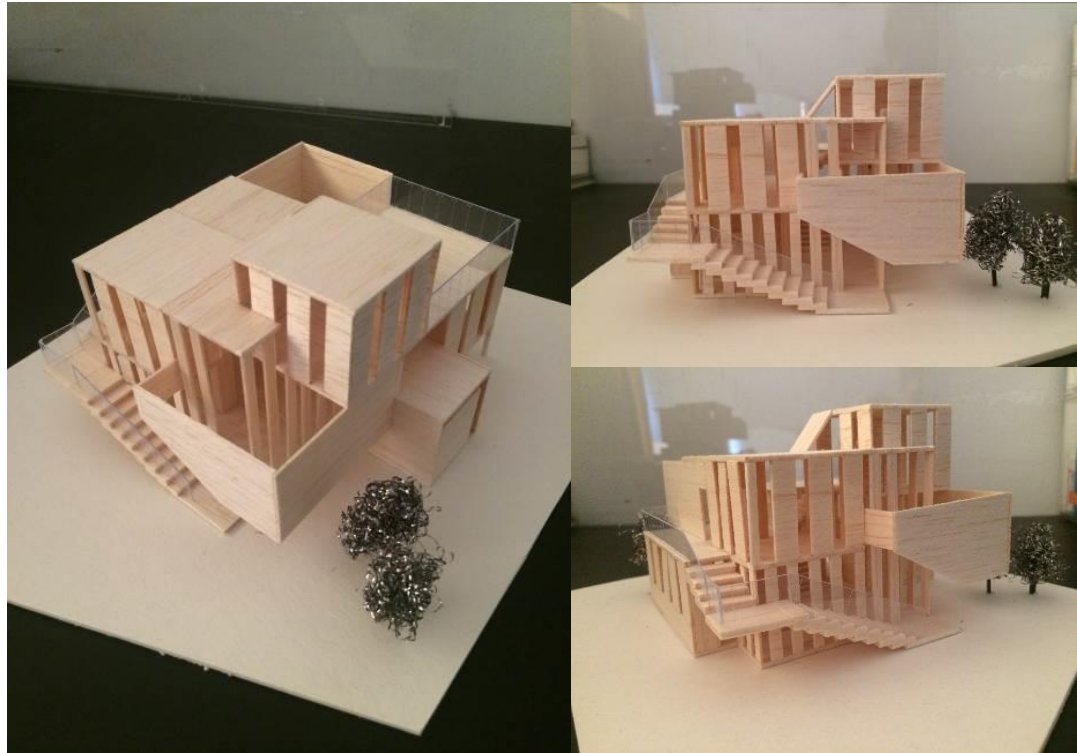
ภาพที่ 206 ภาพโมเดลการพัฒนาแบบร่างการออกแบบบ้านสะแกกรัง

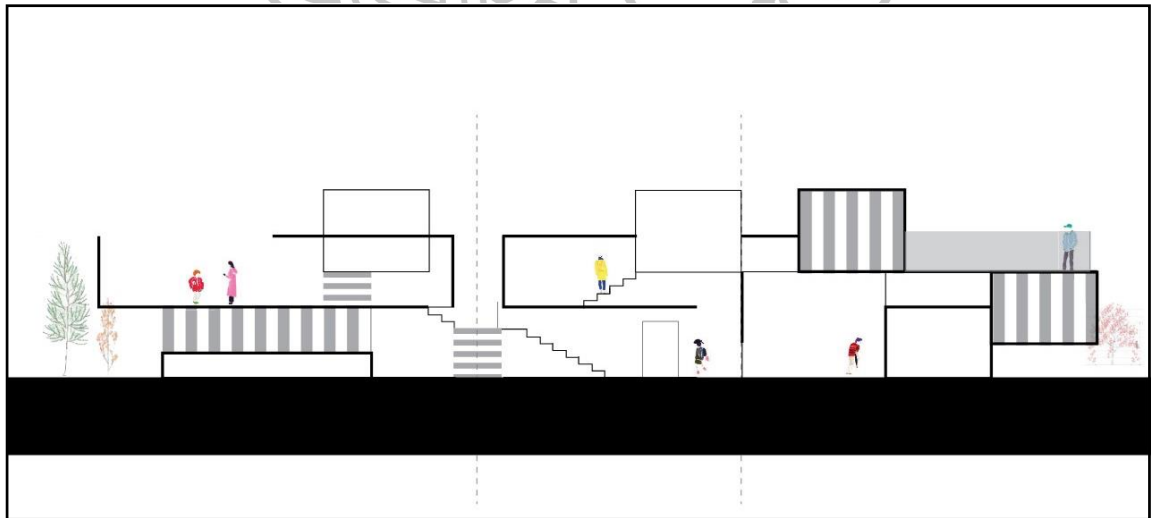
ภาพที่ 207 แสดงผังพื้นที่ชั้น 1 บ้านไทดำ

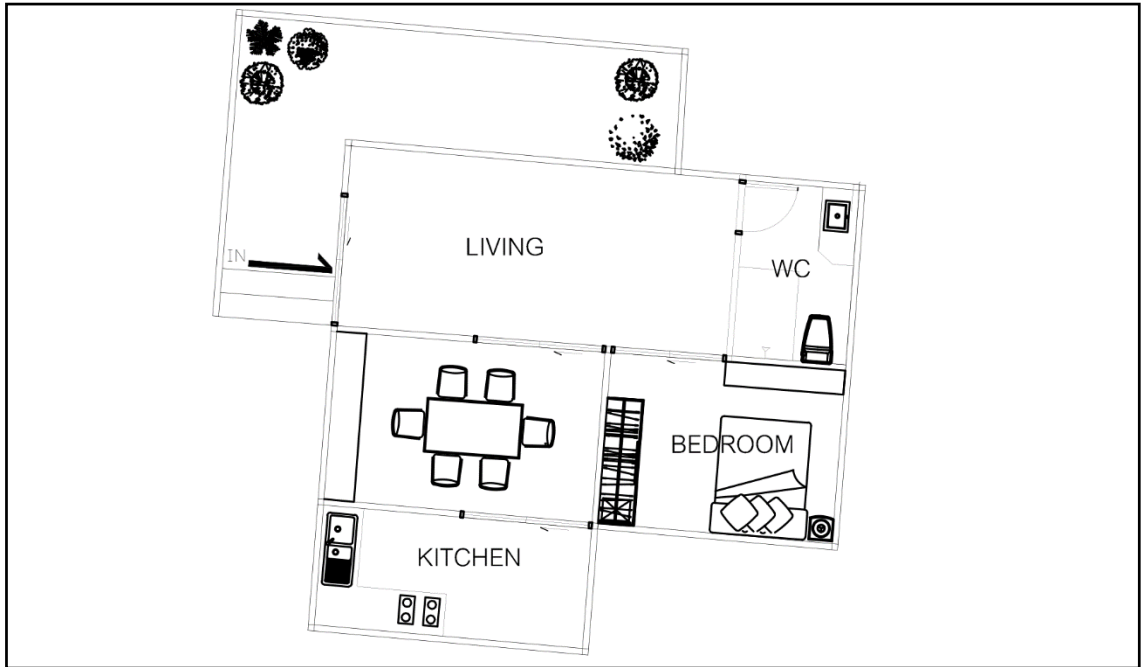
ภาพที่ 208 แสดงผังพื้นที่ชั้น 2 บ้านไทด้า

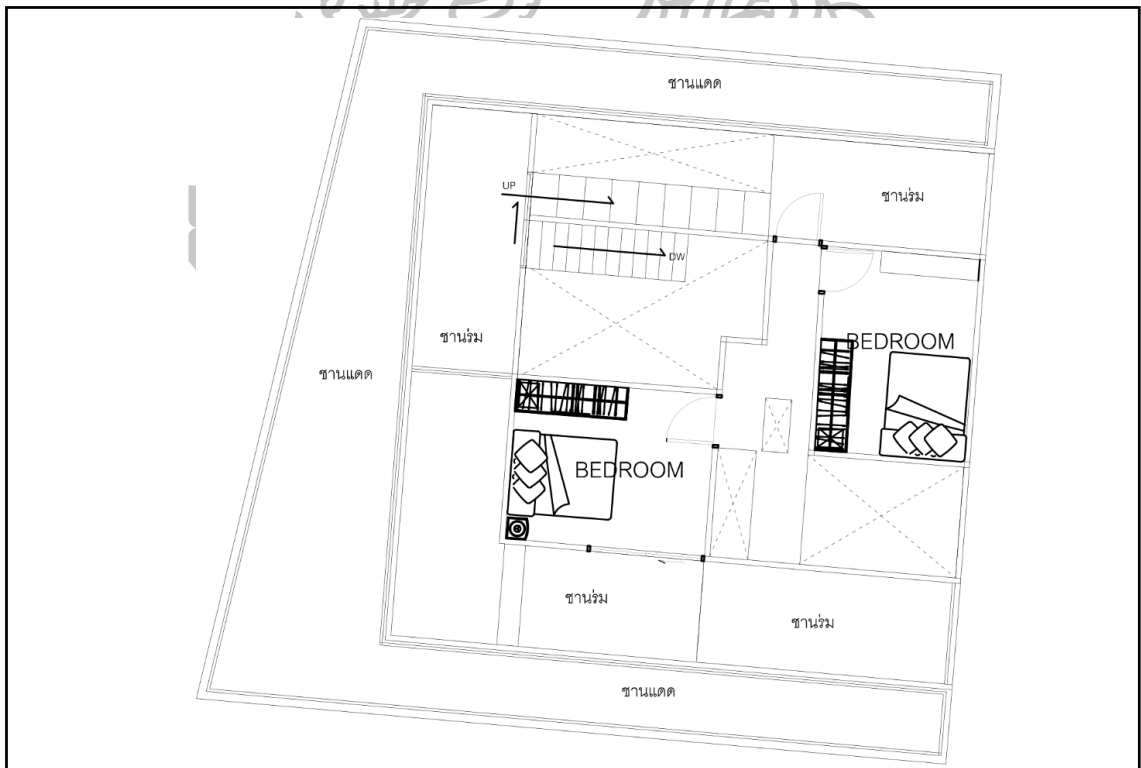
ภาพที่ 209 โมเดลการพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายบ้านไทดำ

ภาพที่ 210 ภาพตัดแสดงการเชื่อมต่อของที่ว่างบ้านไทดำ

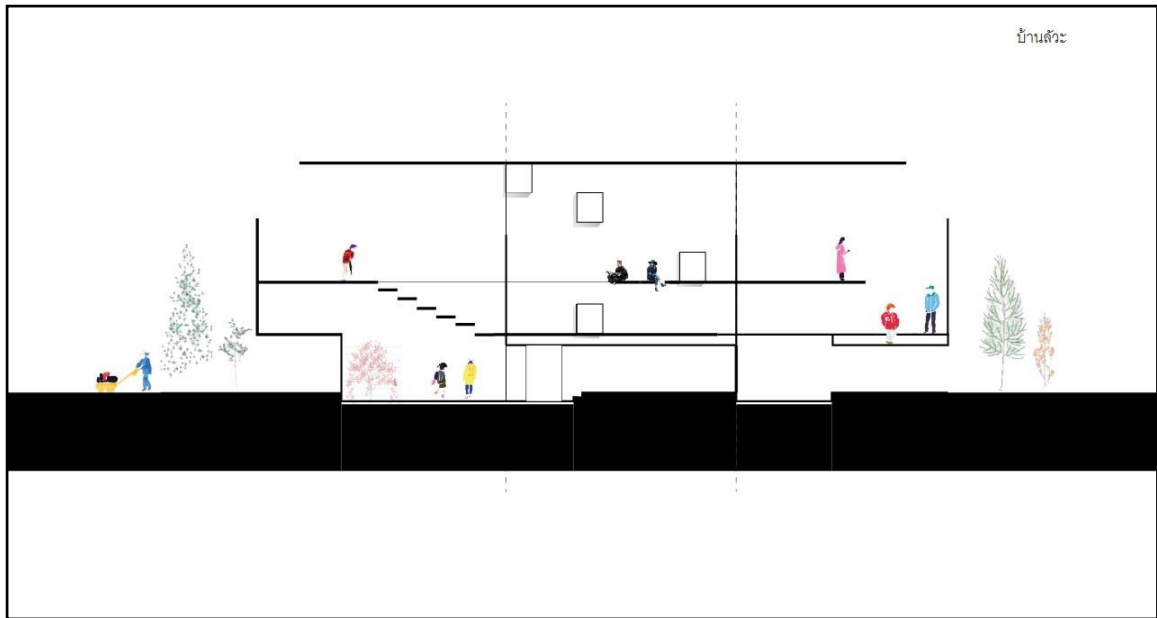
ภาพที่ 211 แสดงผังพื้นชั้น 1

ภาพที่ 212 แสดงผังพื้นชั้น 2 การพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายที่บ้านลัวะ

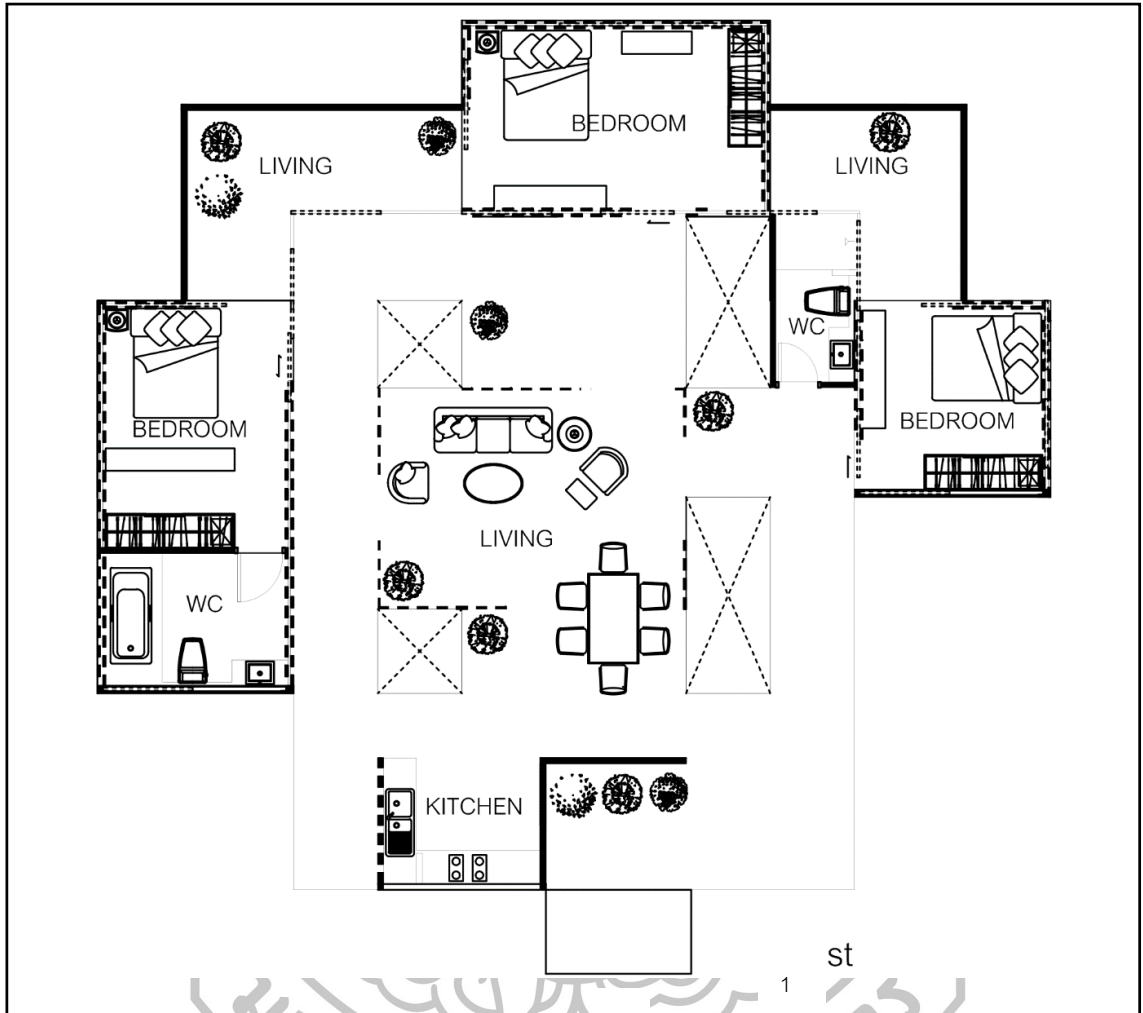

ภาพที่ 213 แสดงภาพโมเดลการพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายที่บ้านลัวะ

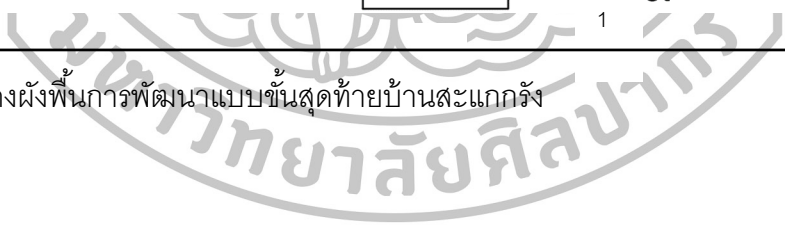

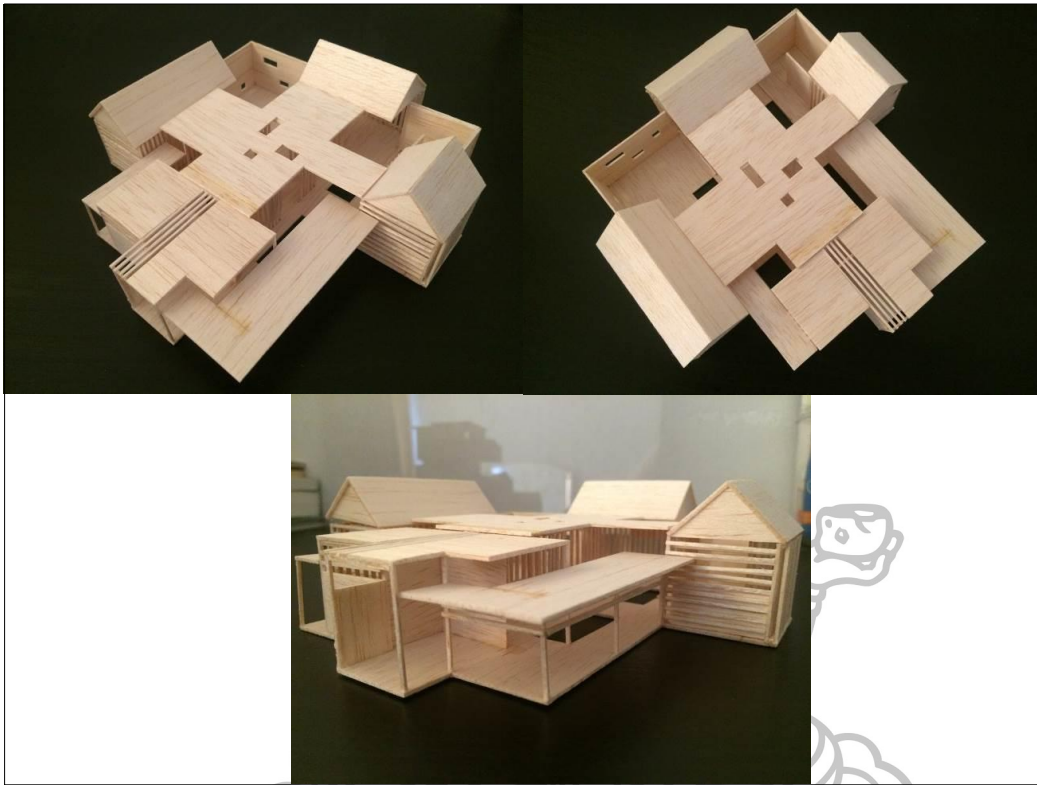
ภาพที่ 214 ภาพตัดแสดงการเชื่อมต่อของที่ว่างที่บ้านลัวะ

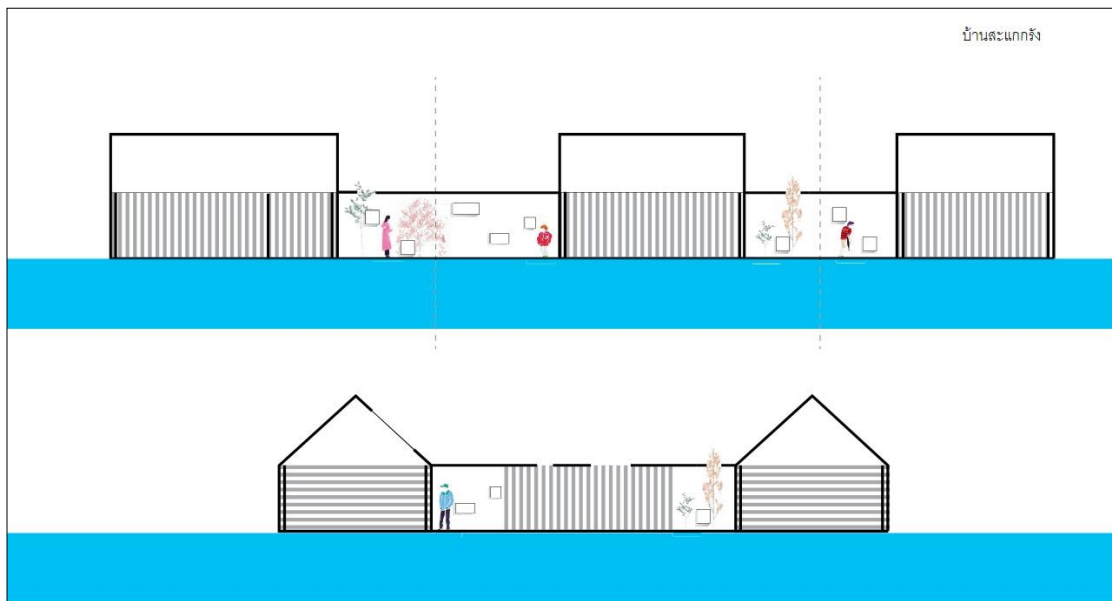

ภาพที่ 215 แสดงผังพื้นการพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายบ้านสะแกกรัง

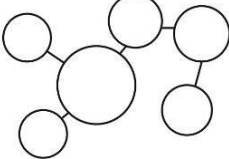
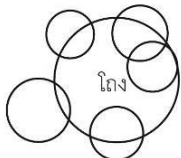

ภาพที่ 216 แสดงภาพโมเดลการพัฒนาแบบขั้นสุดท้ายทำบ้านสะแกกรัง

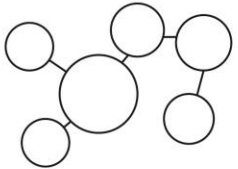
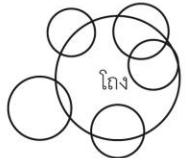

ภาพที่ 217 ภาพตัดแสดงการเชื่อมต่อของที่ว่างบ้านสะแกกรัง

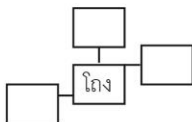
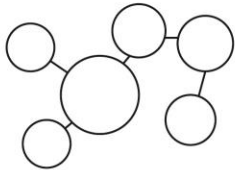
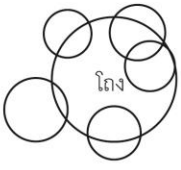
สรุปการวิเคราะห์ และ การออกแบบ บ้านไทดำร่วมกับความร่วมมือ

	การจัดระบบผัง	ทางเข้าออก	องค์ประกอบ
บ้านไทดำ	<p>one big room</p> <p>→ โถง ←</p> <p>เข้าสู่ศูนย์กลาง</p>	2 ทาง	<p>4 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาน - กว๊าน - โถง/ห้องกลาง - ฦน
บ้านจัดสรรค์	<p>เป็น cell (หน่วยย่อยต่อกัน)</p> 	หลายทาง	<p>6 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับแขก/พักผ่อน - ครัว - นอน - ห้องน้ำ/service - ระเบียง - จอดรถ
สรุปการออกแบบบ้านไทดำ + ร่วมสมัย			
	การจัดระบบผัง	ทางเข้าออก	องค์ประกอบ
บ้านไทดำ + ร่วมสมัย		2 ทาง	<p>6 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาน - กว๊าน - โถง/รับแขก/พักผ่อน - ครัว - นอน - ห้องน้ำ/service

สรุปการวิเคราะห์ และ การออกแบบ บ้านลี้ะร่วมกับความร่วมมือ

	การจัดระบบผัง	ทางเข้าออก	องค์ประกอบ
บ้านลี้ะ	<p>one big room</p> <p>ออกจากศูนย์กลาง</p>	1 ทาง	<p>4 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชานแดด - ชานร่ม - โถง/ห้องกลาง - อนุ
บ้านจัดสรรค์	<p>เป็น cell (หน่วยย่อยต่อกัน)</p> 	หลายทาง	<p>6 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับแขก/พักผ่อน - ครีว - นอน - ห้องน้ำ/service - ระเบียบ - จอดรถ
สรุปการออกแบบบ้านลี้ะ + ร่วมสมัย			
	การจัดระบบผัง	ทางเข้าออก	องค์ประกอบ
บ้านลี้ะ + ร่วมสมัย		2 ทาง	<p>6 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาน - กวี้าน - โถง/รับแขก/พักผ่อน - ครีว - นอน - ห้องน้ำ/service

สรุปการวิเคราะห์ และ การออกแบบ บ้านลี้ร่วมกับความร่วมมือ

	การจัดระบบผัง	ทางเข้าออก	องค์ประกอบ
บ้านสะแกกรัง	<p>one big room</p> <p>เชื่อมต่อเป็น network</p>	1 ทาง	<p>4 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - โถง/ห้องกลาง - นอน - ครีว - service
บ้านจัดสรรค์	<p>เป็น cell (หน่วยย่อยต่อกัน)</p> 	หลายทาง	<p>6 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับแขก/พักผ่อน - ครีว - นอน - ห้องน้ำ/service - ระเบียง - จอดรถ
สรุปการออกแบบบ้านสะแกกรัง + ร่วมสมัย			
	การจัดระบบผัง	ทางเข้าออก	องค์ประกอบ
บ้านสะแกกรัง + ร่วมสมัย		2 ทาง	<p>6 elements</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาน - กว้าน - โถง/รับแขก/พักผ่อน - ครีว - นอน - ห้องน้ำ/service

บทที่ 5

สรุปการศึกษาวิทยานิพนธ์

บ้าน เป็นสถาปัตยกรรมที่มีองค์ประกอบอยู่มากมาย ทั้งในทางกายภาพ และในมิติอื่นทางระบบสังคม เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเหล่านั้นที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การที่บ้านเปลี่ยนแปลงไปตามระบบสังคมที่เปลี่ยนแปลง และเวลาหรือยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปองค์ประกอบต่างๆของบ้าน จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ แล้วองค์ประกอบอะไร เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สุดของบ้านอย่างแท้จริง

จากการตั้งคำถามข้างต้นนั้น ทำให้เกิดคำถามขึ้นว่า บ้านในแต่ละบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน องค์ประกอบจะแตกต่างกันหรือไม่ แล้วองค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานหรือแก่นแท้ของบ้านนั้นคืออะไร มีอะไรบ้าง เราสามารถเรียนรู้ระบบสังคม มนุษย์ และการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันผ่านการศึกษานี้ เนื้อแท้ของบ้าน ได้หรือไม่ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการออกแบบ บ้าน ในบริบททางวัฒนธรรมพื้นถิ่น ให้สอดคล้องกับการอยู่อาศัยในบริบทของความร่วมสมัย จากการศึกษาเรื่องบ้าน รวมไปถึงเนื้อแท้ของบ้าน ในหลายมิติเพื่อค้นหานัยยะ ความหมายของบ้าน ซึ่งกว้างมาก และมีทิศทางในการศึกษา ได้หลากหลายทิศทาง และสามารถทำได้หลายรูปแบบ จึงเริ่มด้วยการศึกษา บ้านในแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีเชื้อชาติ ลักษณะพื้นฐานของพื้นที่ ที่แตกต่างกันเพื่อหา เนื้อแท้ ที่สำคัญของความเป็นบ้าน ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อค้นหาทิศทางในการศึกษาเพื่อการออกแบบ โดยผ่านการศึกษา กรณีศึกษาตัวอย่าง ในด้าน องค์ประกอบ ที่ว่าง และ การจัดระบบผัง

จากการทดลองพบว่า สถาปัตยกรรมประเภทบ้านนั้น เมื่อถูกออกแบบให้ มีความเป็นบ้านตามแบบแผนของแต่ละวัฒนธรรมหรือท้องถิ่นนั้น เมื่อถูกนำมาพร้อมกับ ความร่วมสมัย ในประเด็นที่เทียบเคียงกันได้ คือ ความเป็นส่วนตัว องค์ประกอบ ระดับการปิดล้อม และ ระบบความสัมพันธ์ของที่ว่าง พบว่าบ้านพื้นถิ่นในบริบทร่วมสมัยนั้น เป็นบ้านที่มีความเป็นส่วนตัวระดับหนึ่ง แต่ไม่มีการปิดล้อมที่ชัดเจน ทำให้ เกิดการเชื่อมต่อกันทางด้านความสัมพันธ์ของการอยู่อาศัยและที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ ด้านความสัมพันธ์ของที่ว่าง โดยผ่านเครื่องมือในการออกแบบต่างๆ ตามแต่ความเป็นบ้านนั้นๆ จะเป็น กล่าวคือ ความเป็นบ้านแบบไทดำ คือลำดับความสัมพันธ์จากภายนอกสู่ภายใน เครื่องมือคือ ระดับการปิดล้อม ความเป็นบ้านลัวะ คือ ลำดับของปฏิสัมพันธ์ของบ้านระหว่างภายในและภายนอก เครื่องมือในการออกแบบคือ ช่องเปิด และความเป็นบ้านสะแกกรัง คือ การที่บ้านปรับเปลี่ยนต่อสภาพอากาศและยินยอมให้ธรรมชาติ เข้าถึงได้โดยมาก เครื่องมือในการออกแบบคือ ระบบผนังที่โปร่งและสามารถปรับเปลี่ยนได้ ทั้งต่อสภาพอากาศและกิจกรรมที่รองรับพื้นที่นั้นๆ

ทั้งนี้ การศึกษา และออกแบบบ้านพื้นถิ่นในบริบทร่วมสมัยจะสามารถตอบคำถามของสมมุติฐานวิทยานิพนธ์ได้ ในการออกแบบวิทยานิพนธ์นี้ไม่ได้เป็นแบบฉบับของการร่วมกันของความ เป็นพื้นถิ่นในบริบทร่วมสมัยที่ถูกต้องที่สุด เพราะแม้ว่าการออกแบบมีบ้านพื้นถิ่นตั้งต้นนั้นที่แข็งแรง นั้น ความร่วมสมัยของวัฒนธรรม คน และการอยู่อาศัย ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งวิทยานิพนธ์นี้ได้ให้ถึง ข้อมูลและข้อสังเกตในการมองบ้านผ่านปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์คำถามที่ว่าบ้านแตกต่างกัน ซึ่งสามารถนำไปศึกษาต่อยอดในการศึกษาสถาปัตยกรรมประเภทการอยู่อาศัย ที่ใหม่และหลากหลาย ในการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้

รายการอ้างอิง

บัณฑิต จุลาลัย. **บ้านไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540

อรศิริ ปาณินท์. **บ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่น**. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2539.

อรศิริ ปาณินท์. **หมู่บ้านลอยน้ำของไทย**. กรุงเทพฯ: เจ. พีรין ท่าพระจันทร์, 2546.

Amos Rapoport. **House Form and Culture**. New Jersey: Prentice-Hall, INC, 1969.

March-Antoine Laugier, **An Essay on Architecture**. London: T. Osborne and Shipton, 1997.

Oxford Advanced Learner's Dictionary. เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2558. เข้าถึงได้จาก <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/home>

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิกันดา สีคง
ที่อยู่	202/2 หมู่ 6 ถ.ราชประชานุเคราะห์ ตำบลปากพ่องิ้ว ตะวันออก อำเภอปากพ่องิ้ว จังหวัดนครศรีธรรมราช 80140
โทรศัพท์	083-1043494
ที่ทำงาน	Chi_huahua Studio
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2556	สำเร็จการศึกษาปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิตจาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2557	ศึกษาต่อปริญญามหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2556	Chi_huahua Studio. ตำแหน่งสถาปนิก

